

DIAGNOZA GMINY LIPINKI

WSTĘP	3
1. Sfera przestrzenna	4
1. 1. Charakterystyka zagospodarowania przestrzennego i uwarunkowania historyczne gminy	4
1.1.1. Położenie i układ funkcjonalny	4
1.1.2. Walory historyczno – kulturowe	13
1.1.3. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru zabytków	13
1.1.4. Szlaki turystyczne.....	17
2. Sfera gospodarcza.....	18
2.1. Podmioty gospodarcze	18
2.1.1 Przemysł.....	20
2.1.2 Teren poprzemysłowy – Kryg	20
2.2. Mieszkalnictwo	22
2.3. Sieć komunikacyjna	23
2.4. Sieć wodociągowa.....	24
2.5. Sieć kanalizacyjna	24
2.6. Sieć energetyczna	25
2.7. Sieć gazownicza	25
2.8. Sieć telefoniczna.....	26
3. ANALIZA SWOT dla problemów zdiagnozowanych w obszarach problemowych	26
4. Sfera społeczna.....	30
4.1. Struktura demograficzna	30
4.1.1. Ludność	30
4.2. Poziom i struktura bezrobocia rejestrowego	34
4.3. Bezpieczeństwo publiczne	36
4.3.1. Policja.....	36
4.3.2. Straż pożarna	37
4.4. Oświata i wychowanie.....	38
4.5. Kultura, sport, rekreacja	41
4.6. Organizacje pozarządowe.....	44
4.7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	46

4.8. Diagnoza problemów społecznych występujące na terenie gminy Lipinki.....	48
4.8.1. Ubóstwo	48
4.8.2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	50
4.8.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	52
4.8.4. Inne dysfunkcje w rodzinach klientów pomocy społecznej	55
5. Analiza SWOT dla problemów społecznych w obszarach problemowych.....	60
6. Wnioski wypływające z badań opinii społecznych w zakresie problemów społecznych	63
6.1. Graficzne przedstawienie wyników badań ankietowych.....	64
7. Wnioski wypływające z badań opinii społecznych w zakresie oczekiwań i potrzeb mieszkańców gminy Lipinki	70
8. Wyniki badań ankietowych	73
8.1. Wyniki badań ankietowych liderów opinii publicznej	73
8.2. Wyniki badań ankietowych młodzieży gimnazjalnej	84
9. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	93
9.1. Identyfikacja występujących problemów na terenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Lipinki	93
9.2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	96

WSTĘP

Podczas przygotowywania diagnozy sytuacji: czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie gminy Lipinki dokonano analizy obszarów kwalifikujących się do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji.

Identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie procesu rewitalizacji.

Kwantyfikowalne i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Lipinkach, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych dostępnych źródeł. Zgodnie z horyzontalną polityką partycypacji społecznej pozyskano informację od lokalnych podmiotów oraz społeczeństwa.

Uzyskanie danych ilościowych i jakościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które występują na terenie gminy.

Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona z uwzględnieniem czterech podstawowych rodzajów problemów: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – infrastrukturalnych.

Do podstawowych kryteriów uznania obszaru za zdegradowany należą m.in.:

- problemy demograficzne – depopulacja,
- problemy społeczne związane z wysokim odsetkiem ludności korzystającej z pomocy społecznej ze względu na: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, alkoholizm, etc.,
- bezrobocie, w tym: długotrwałe bezrobocie,
- przestępczość,
- niska aktywności społeczna mieszkańców,
- niska aktywności gospodarcza mieszkańców,
- obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw,
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
- brak dostępu do podstawowych usług,
- występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane tereny,
- inne.

Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach, w tym wszystkich równocześnie, świadczy o kryzysowej sytuacji danego obszaru.

Wyniki analizy pozwalają określić zarówno dynamikę zjawisk kryzysowych, jak również zidentyfikować miejscowości – tzw. zdegradowane obszary, w których następuje największa koncentracja problemów.

1. Sfera przestrzenna

1.1. Charakterystyka zagospodarowania przestrzennego i uwarunkowania historyczne gminy

1.1.1. Położenie i układ funkcjonalny

Gmina Lipinki położona jest w południowo-wschodniej części województwa małopolskiego w powiecie gorlickim. Od strony północno zachodniej Lipinki graniczą z gminą Biecz, od strony zachodniej z gminą Gorlice, od południa z gminą Sękowa, a od strony wschodniej z gminą Dębowiec i Skołyszyn (województwo podkarpackie).

Rys. 1 Położenie gminy w powiecie gorlickim

Źródło: <http://bip.malopolska.pl>

<https://www.google.pl>

Gmina Lipinki jest gminą wiejską, o wysokich walorach przyrodniczych, położoną na pograniczu Beskidu Niskiego, Obniżenia Gorlickiego, Pogórza Jasielskiego i Dołów Jasielsko Sanockich, stanowiących część prowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie.

Uwzględniając: wysokości nad poziom morza, deniwelacje terenu /maks. 458 m/ oraz charakter rzeźby, cały obszar gminy można podzielić na:

Tereny górskie – charakteryzujące się znacznymi wysokościami nad poziom morza, sięgającymi od 500 do 733 m n.p.m. (ze szczytami Barwinok – 670 m n.p.m., Ferdel – 648 m n.p.m.); dużymi deniwelacjami terenu (250 – 400 m ponad dna dolin); silnym rozczłonkowaniem rzeźby; zróżnicowaniem kąta nachylenia stoków (miejscami do 20° – 25°);

Tereny pogórzy średnich – o zaokrąglonych wypukło – wklęsłych stokach. Ich wierzchowiny sięgają od 350 do 500 m n.p.m. Kąt nachylenia stoków wynosi około 8° - 15°, miejscami może dochodzić do 20°. Obejmują one: ciąg wzniesień we wschodniej części gminy pomiędzy Bednarką, a Pagorzyną (Las Rękaw, Las Biczewskiego, Łysa Góra – 448 m n.p.m.); wzniesienia w strefie granicznej Krygu i Męciny Wielkiej (Krygowska Góra – 491 m n.p.m.) oraz wzniesienia na przedpolu Magury Wątkowskiej; Ostrzeż – 427 m n.p.m.; Cieklińska Góra – 513 m n.p.m.);

Tereny pogórzy niskich – charakteryzujące się występowaniem szerokich, rozległych i spłaszczonych garbów, porozdzielanych płytkimi, nieckowatymi dolinami. Ich wierzchowiny znajdują się na wysokości 330 – 390 m n.p.m. a deniwelacje sięgają tylko 60 – 100 m. Posiadają stoki łagodne (5° - 8°). Występują w zachodniej i północnej części gminy (Kryg, Lipinki, Wójtowa);

Tereny kotlin i dolin rzecznych – zajmują prawie 30% powierzchni gminy. Rozdzielają płaskie garby pogórzy. Ich szerokość waha się od 200 do 800 m, często występują podmokłe dna, meandrujące koryta oraz bardzo słabo wykształcony poziom teras. Największą doliną jest dolina potoku Libuszanka oraz Wójtowianka (wraz z licznymi dolinkami bocznymi).

Głównym ciekim powierzchniowym w rejonie jest potok Libuszanka wraz ze swymi dopływami (około 60% powierzchni gminy) m.in. Bednarka, Rozdzielanka. Potoki te posiadają typowo górski reżim hydrologiczny, z maksimum wiosennym (z powodu roztopów) i letnim (z powodu zwiększonej ilości i intensywności opadów). Typowe okresy niżówkowe występują w okresie zimowym, charakteryzującym się bardzo niskimi opadami. Dodatkowo opady te są retencjonowane w postaci pokrywy śnieżnej.

Z uwagi na niewielką retencyjność podłoża geologicznego, potoki charakteryzują się wysoką zmiennością wielkości przepływów. Gwałtowne przybory wód oraz krótkotrwałość wezbrań są zjawiskami typowymi dla tego regionu. Kształt koryt rzecznych, ich budowa morfologiczna oraz praktyczny brak teras rzecznych powodują, że zjawiska o charakterze powodziowym (zalewanie i podtapianie), rejestrowane są na stosunkowo dużym obszarze sąsiadującym z potokami. Na wielkość zasięgu terenów zagrożonych ma również wpływ dotychczasowa działalność człowieka (degradacja obudowy biologicznej, zawężanie przekroju koryt potoków, realizacja przepustów o przekroju niedostosowanym do wielkości maksymalnych przepływów, realizacja licznych dróg w obrębie stoków, zwiększanie wskaźnika spływu powierzchniowego, itp.). Drobne cieki płynące po płaskim terenie zostały na znacznych długościach skanalizowane głównie w celu ograniczenia meandrowania koryt.

Generalnie, obszar charakteryzuje się małą zasobnością w wody podziemne. Wraz z terenami sąsiednimi zaliczony został do obszarów deficytowych. Zwierciadło wód podziemnych stabilizuje się na głębokości 0,0 -1,2 m p.p.t. w szerokich dolinach potoków (Libuszanka, Wójtowianka, Bednarka, Rozdzielanka). Te wody, występujące m.in. w utworach aluwialnych stanowią główne źródła zaopatrzenia ludności w wodę. W strefie pogórzy niskich na głębokości 0,3 – 1,5 m p.p.t, zaś w strefie pogórzy wysokich wykazuje największe zróżnicowanie (od 4,0 do 10,0 m p.p.t.). W najwyższych partiach gminy (na utworach zwietrzelinowych) zwierciadło wód znajduje się na głębokości 6 – 18 m p.p.t.

Zbiorniki wód podziemnych występujące w pokrywach zwietrzelinowych są płytkie i mało zasobne w wodę. Wydajniejsze zbiorniki wód podziemnych znajdują się w uszczelnionych piaskowcach, z których zbudowane są najwyższe grzbiety oraz, w żwirowo – piaszczystych utworach aluwialnych.

Wody podziemne zasilane są w zdecydowanej części infiltracyjnie, co powoduje znaczne wahania poziomu ich zwierciadła. Najwyższe poziomy rejestruje się w okresie wiosennym, zaś najniższe w okresie jesienno - zimowym.

Gmina jednak należy do najmniej zagrożonych w powiecie. Teren zalewowy od rzeki Libuszanki obejmuje obszar ok. 3 ha, są to głównie uprawy rolne.

Pod względem wartości przyrodniczo-kulturowych miejsca obszar ten jest niezwykle interesujący i stanowi potencjał prorozwojowym dla turystyki, aktywnego wypoczynku i rolnictwa ekologicznego.

Gmina znajdująca się w malowniczym obszarze Beskidu Niskiego przylega do Magurskiego Parku Narodowego. Część obszaru gminy objęta jest ochroną w ramach Magurskiego Parku Narodowego.

Ogólna powierzchnia Magurskiego Parku Narodowego, utworzonego w 1995 r. wynosi 19 439 ha, z czego na terenie powiatu gorlickiego leży 2004 ha a w gminie Lipinki 1006 ha.

Na terenie gminy występuje wiele form ochrony środowiska naturalnego są to:

- 4 obszary ochronne zaliczane do sieci Natura 2000
- PLB 180002 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Beskid Niski,
- PLH 180052 Wisłoka z Dopływami,
- PLH 180001 Ostoja Mazurska,
- PLH 120033 Bednarka,
- Magurski Park Narodowy wraz z otuliną,
- pomniki przyrody, tj.:
- dąb szypułkowy położony w miejscowości Pagorzyna,
- grupa drzew: dąb szypułkowy, dąb szkarłatny, lipa szerokolistna, olsza czarna w miejscowości Lipinki.

Istniejące warunki geologiczne i morfologiczne spowodowały znaczne zróżnicowanie warunków glebowych na obszarze gminy.

W części górskiej, na stromych stokach występują gleby brunatne i bielcowe, wytworzone z glin pylastych oraz pyłów zalegających na rumoszu zwietrzelinowym. Zawartość szkieletu w tych glebach jest zróżnicowana. Zaliczone zostały do V i VI klasy bonitacyjnej, o niskich walorach produkcyjnych. Posiadają jednakże wysokie walory hydrologiczne, głównie w zakresie alimentacji wód podziemnych.

W części pogórskiej gminy przeważają gleby brunatne i pseudobielcowe, wytworzone z lessów i utworów lessopodobnych. Występują głównie w obrębie grzbietów i stoków. Posiadają III lub IV klasę bonitacyjną, ich walory produkcyjne są znaczne. Lokalnie, na terenach zagłębięń są oglejone.

W płaskich dolinach i kotlinach występują gleby o wysokich walorach produkcyjnych, są to głównie mady (lekkie, średnie lub ciężkie), zaliczone do III i IV klasy bonitacyjnej. Z uwagi na występowanie okresowych podmokłości i znacznego nawilgocenia, wymagają drenażu.

Większość gleb występujących na terenie gminy to tzw. gleby minutowe, na których stosowanie zabiegów mechanicznych jest utrudnione (po opadach są one silnie sklezione; w okresie suszy są zbite).

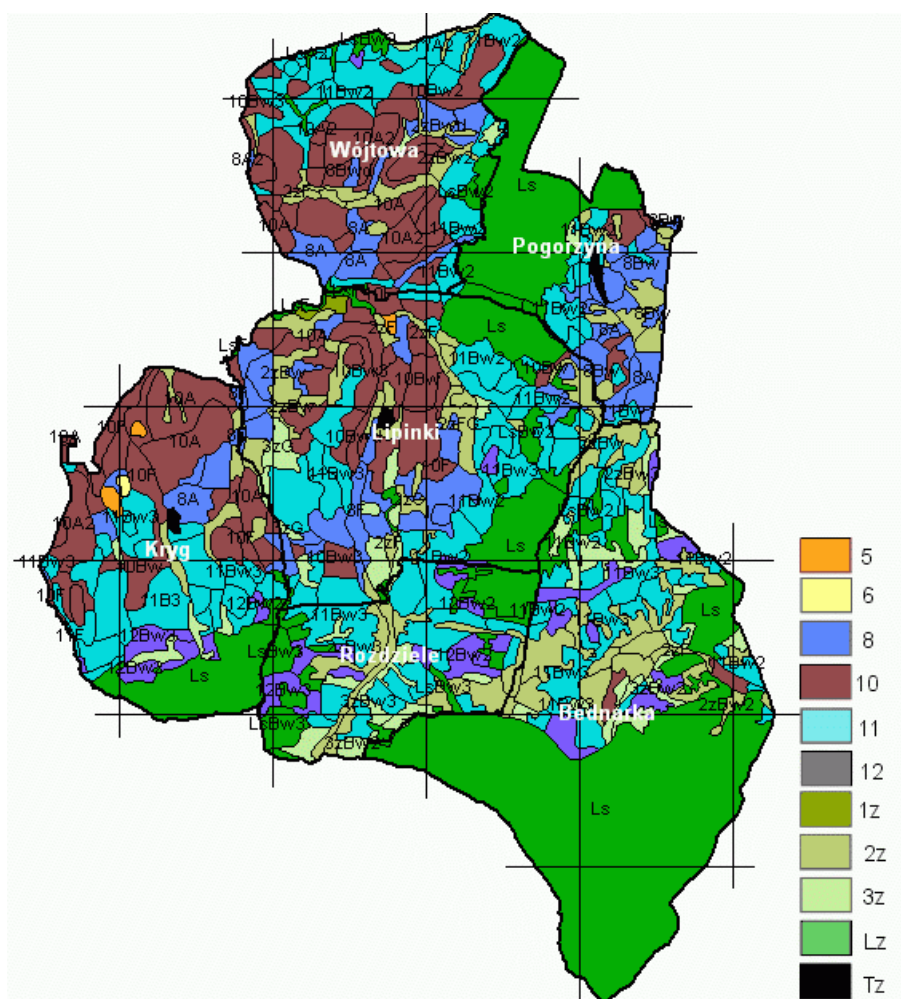

Gmina Lipinki zajmuje 66,46 km², co stanowi 6,9% powierzchni powiatu gorlickiego. W strukturze powierzchni gminy użytki rolne stanowią około 63,0%, a użytki leśne 31,0%. Duże obszary leśne, występują w postaci czterech zwartych enklaw na terenie całej gminy.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	Powierzchnia
1	Lipinki	2142	1506,0895 ha
2	Kryg	1790	1062,2073 ha
3	Wójtowa	1601	964,9831 ha
4	Pagorzyna	753	671,2901 ha
5	Solectwo Bednarka Solectwo Bednarskie	162 173	1781,8589 ha
6	Rozdziele	268	660,5573 ha
	GMINA LIPINKI	6889	6646,9862 ha

Źródło: Urząd Gminy Lipinki

Rysunek 1. Mapa glebowo-rolnicza gminy Lipinki¹

¹ Mapa glebowo-rolnicza gminy Lipinki - Łukasz Piróg

Kompleksy gleb ornych

- 5 – kompleks żytni dobry
- 6 – kompleks żytni słaby
- 8 – kompleks zbożowo-pastewny mocny
- 10 – kompleks pszenny górski
- 11 – kompleks zbożowy górski
- 12 – kompleks owsiano-ziemniaczany górski

Kompleksy trwałych użytków zielonych

- 1z – użytki zielone bardzo dobre i dobre
- 2z – użytki zielone średnie
- 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe
- Ls – lasy
- Tz – tereny zabudowane (o zabudowie zwartej) i tereny osiedlowe

Struktura gruntów – według kierunków wykorzystania stan na 2014 r.

Powierzchnia		
	Jednostka miary	
ogółem w ha	ha	6646
ogółem w km ²	km ²	66
Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania		
powierzchnia ogółem	ha	6646
powierzchnia lądowa	ha	6601
użytki rolne razem	ha	4265
użytki rolne - grunty orne	ha	2428
użytki rolne - sady	ha	30
użytki rolne - łąki trwałe	ha	537
użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	1060
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	209
użytki rolne - grunty pod rowami	ha	1
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	ha	2137
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	2076
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	61
grunty pod wodami razem	ha	45
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	ha	45
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	194
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	7
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	6
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	6
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	174
nieużytki	ha	3
tereny różne	ha	2
Źródło: BDL - http://stat.gov.pl/		

Obszar gminy Lipinki zgodnie z obowiązującym Planem Zagospodarowania podzielono na trzy obszary funkcjonalno-przestrzenne:

- obszar przyrodniczy o funkcji ekologicznej i ochronnej,

- obszar rolno-osadniczy o kierunku uprawowo-hodowlanym,
- obszar osadniczo-rolniczy o koncentracji osadnictwa i działalności gospodarczej.

Miejscowości Kryg, Lipinki i Wójtowa charakteryzują się największą w skali gminy powierzchnią terenów przeznaczonych do zainwestowania, przy czym prawie 90% wszystkich terenów przeznaczonych ustaleniami Planu do zainwestowania to tereny dla realizacji budownictwa mieszkalno-usługowego.

Inne stosunkowo duże kompleksy terenów przeznaczonych w Planie do zainwestowania to tereny do zabudowy rekreacyjno-pensjonatowej. Tereny przeznaczone dla realizacji usług publicznych, usług komercyjnych oraz działalności produkcyjnej obejmują w Planie głównie tereny już zainwestowane. Pozostałe wsie (Rozdziele, Pagorzyna i Bednarka) w większości pozostają w użytkowaniu rolno-leśnym. Kompleksy terenów predysponowanych do realizacji funkcji przemysłowej, składowej i usługowej obejmują powierzchnie terenu w różnych częściach gminy Lipinki.

Aktualnie na terenie Lipinek i Krygu znajdują się czynne i zlikwidowane otwory, szyby, kopalniane trójnogi, kiwony – urządzenia przemysłu naftowego.

Lipinki są gminą rolniczą bez ośrodków miejskich i przemysłu, w której połowa ludności utrzymuje się z pracy na roli.

W południowej części gminy (Rozdziele) wyznaczony został obszar górniczy złoża wód mineralnych „Wapienne”.

W gminie występują również złoża ropy naftowej, dla których wyznaczono obszary i tereny górnicze (Kryg, Lipinki, Bednarka) oraz złoża kruszywa drogowego (Lipinki).

W Bednarce zlokalizowany jest punkt eksploatacji i oczyszczania gazu. Obecnie na terenie gminy wykonywano także odwierty w celu poszukiwania gazu łupkowego.

Wyróżniającą cechą gminy Lipinki są pozostałości byłego zagłębia naftowego. Pozostałości te wiążą się z wpisanymi w krajobraz trojakami oraz kiwonami służącymi do wydobywania ropy naftowej z otworów. Najwięcej jest ich w Krygu oraz w zachodniej części Lipinek. Historia wielu z nich sięga końca XIX i początku XX wieku.

Lipinki

Historycznie i administracyjnie to wieś, która przywilej lokacyjny otrzymała w 1363 r. na mocy dekretu Kazimierza Wielkiego. Nazwa wsi pochodzi prawdopodobnie od licznych drzew lipowych rosnących na tym terenie. Wieś Lipinki należała w przeszłości do rodu Kuropatnickich, a później przeszła na własność rodu Straszewskich i Byszewskich. Do dnia dzisiejszego w Lipinkach zachowały się ślady panowania tych rodów w postaci: odbudowanego po pożarze zabytkowego kościoła rzymsko – katolickiego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, zabytkowego dworu z zespołem parkowym oraz kaplicy cmentarnej z pocz. XX w.

Na terenie Lipinek znajdują się również liczne zabytkowe kapliczki m.in. kapliczka wybudowana w miejscu głównego ołtarza pierwszej katolickiej świątyni z XIV w. p.w. św. Marcina oraz figury i krzyże przydrożne.

Wieś Lipinki słynie z cudownej gotyckiej figury Matki Bożej Lipińskiej Łaskami Słyszanej, ukoronowanej papieskimi koronami 17.08.1980 r., której wierna kopia umieszczona jest w ołtarzu głównym kościoła parafialnego. Do Sanktuarium Maryjnego przybywają liczne pielgrzymki szczególnie w okresie sierpniowych uroczystości odpustowych. Właśnie z myślą o nich, w 2007 roku powstał Diecezjalny Ośrodek Profilaktyki i Wychowania im. Świętego Józefa. Funkcjonowanie ośrodka sprawia, że coraz więcej osób odwiedza Lipinki i poznaje uroki ziemi Lipińskiej.

Lipinki mają także tradycje związane z wydobywaniem ropy naftowej, o czym świadczą nieliczne już trojaki i kiwony.

Wieś Lipinki charakteryzuje się zwartą zabudową mieszkaniową skupiającą się wzdłuż głównych tras komunikacyjnych tj. drogi powiatowej prowadzącej do Wójtowej i Pagorzyny oraz drogi gminnej „Zagumnie”. Zamieszkiwana jest przez 2142 mieszkańców.

W centrum wsi Lipinki zlokalizowane są budynki użyteczności publicznej tj.: Urząd Gminy, Szkoła Podstawowa, Publiczne Gimnazjum, Gminne Przedszkole, Dom Wiejski, Zespół dworsko – parkowy, Ośrodek Zdrowia, Poczta, Gminne Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna.

W centrum usytuowane jest także Sanktuarium Maryjne, Bank Spółdzielczy, Gminna Spółdzielnia „Sch” z piekarnią, Wytwórnia Piekarniczo – Cukiernicza „Pyszotka”, Zakład Produkcyjno - Usługowy „LOBGÓR”, zakład pogrzebowy oraz liczne punkty handlowe i usługowe.

Oprócz **Lipinek** w skład gminy wchodzi następujące sołectwa: **Kryg, Wójtowa, Pagorzyna, Bednarskie, Bednarka, Rozdziele**

Kryg - położony jest w południowo-zachodniej części gminy Lipinki przy trasie Gorlice – Nowy Żmigród – Dukla. Powstanie miejscowości datowane jest na rok 1363. Rozwój wsi rozpoczął się wraz z odkryciem bogatych pokładów oleju skalnego w okolicach Gorlic, w tym w Krygu i w Lipinkach.

Pierwsze kopalnie w Krygu powstały w 1880 roku. W 1885 r. utworzona została w Krygu szkoła wiertaczy i kierowników kopalń. Jej wychowankowie wiercili na całym Podkarpaciu, a po wojnie na terenie całej Polski, Czechosłowacji, Libii.

Wieś zamieszkiwana jest przez 1790 mieszkańców². Na terenie miejscowości zlokalizowany jest Zespół szkół, przedszkole, ośrodek zdrowia, bank, remiza OSP, kościół parafialny, stadion sportowy, boisko do piłki nożnej ze sztuczną trawą i 2 place zabaw.

Jednostka OSP, włączona jest do Krajowego Systemu Alarmowania.

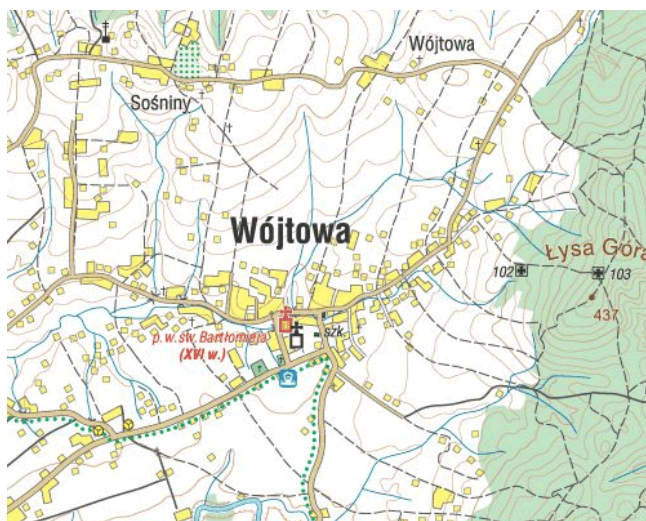
² Źródło: UG Lipinki

Wójtowa - miejscowość położona na północ od siedziby gminy, Lipinek. Jest ona wcześniej założoną wsią od Lipinek, bowiem pierwsze wzmianki o Wójtowej pochodzą z 1363 roku, kiedy to miało miejsce przeniesienie miasta Biecha na prawo magdeburskie. Wieś została osadzona na prawie magdeburskim w 1379 roku, pierwsze wzmianki sięgają 1362 roku.

Wieś zamieszkiwana jest przez 1601 mieszkańców³.

W Wójtowej działa szkoła podstawowa wraz z oddziałem przedszkolnym, wieś posiada także Sołtysówkę, Dom Ludowy, zabytkowy, drewniany kościółek p.w. św. Bartłomieja z XVI wieku, kościół parafialny, modernizowany obecnie stadion sportowy i plac zabaw dla dzieci oraz wyróżniona oczyszczalnia ścieków, czy też OSP.

Pagorzyna – miejscowość położona na północ od Lipinek.

W drugiej połowie XIX w. na terenach gminy wykryto znaczne pokłady ropy naftowej, co przyczyniło się do powstania w owej wsi kopalni ropy naftowej, która w 1921 roku oddawała 12 cystem ropy rocznie.

Pagorzynę zamieszkuje 753 mieszkańców.⁴ W Pagorzynie działa Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym. Wieś posiada remizę OSP, na której terenie mieści się Publiczne Centrum Rehabilitacji i kościół.

Bednarskie - Sołectwo zamieszkiwane jest przez 173 mieszkańców⁵.

Posiada budynek wiejski, w którym działa klub młodzieży, organizowane są spotkania Koła Gospodyń Wiejskich, zebrania, wybory, imprezy okolicznościowe.

³ Źródło: UG Lipinki

⁴ Źródło: UG Lipinki

⁵ Źródło: UG Lipinki

Bednarka - wieś położona na południowy wschód od Lipinek i oddalona od niej o 5 km. Leży przy trasie Gorlic – Żmigród.

Wzmiankowana po raz pierwszy w 1401 r. była wsią lokowaną na prawie niemieckim, której sołtysem był Polak Przeclaw. Od 1420 r. wieś została przeniesiona na prawo wołoskie, gdyż na terenach górzystych i trudnych w uprawie nie sprawdziła się wcześniejsza lokacja wsi na tzw. prawie niemieckim.

Sołectwo zamieszkiwane jest przez 162 mieszkańców.⁶

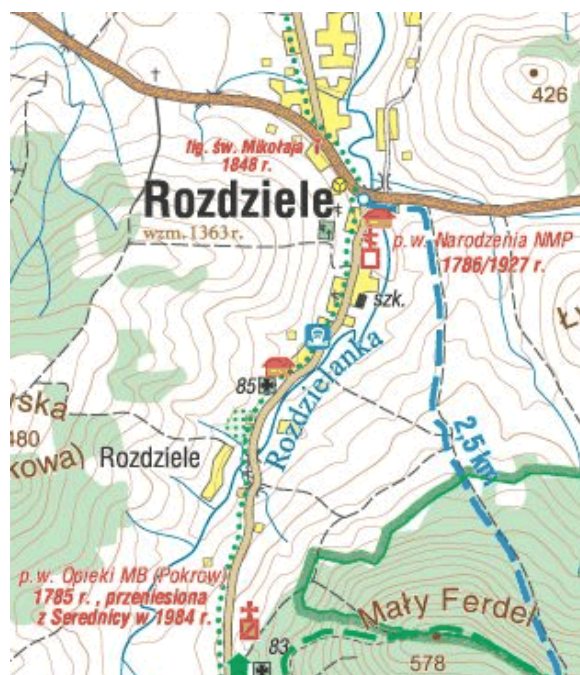
Na terenie sołectwa jest odnowiony budynek remizy OSP, w którym mieści się boks garażowy OSP, pomieszczenia klubu młodzieży i sale przeznaczone na zebrania i imprezy okolicznościowe.

Sołectwo posiada również kościół - zabytkową odrestaurowaną cerkiew z 1900 r.

Rozdziele - jedna z wersji pochodzenia nazwy wsi mówi, że Rozdziele powstało z południowej części Lipinek, zasiedlonej przez Wołochów. Ponieważ mieszkańcy różnych wyznań nie żyli ze sobą w zgodzie, rozdzielono wieś na dwie połowy. Historia Rozdziela, jako osobnej wsi zaczęła się w 1530 roku.

Wieś zamieszkiwana jest przez 268 mieszkańców.⁷

Istniejący budynek szkoły podstawowej w Rozdzielu, obecnie nie jest użytkowany na cele dydaktyczne, z uwagi na zawieszenie funkcjonowania szkoły. W budynku mieści się klub młodzieży i boks garażowy OSP. Ponadto we wsi znajdują się dwie zabytkowe cerkwie: cerkiew greckokatolicka p.w. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy i cerkiew prawosławna pod wezwaniem Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy.

Źródło: <http://elipinki.pl> fragmenty mapy turystycznej Beskid Niski (skala 1:50000) wydanej przez Wydawnictwo Kartograficzne „Compass”.

⁶ Źródło: UG Lipinki

⁷ Źródło: UG Lipinki

1.1.2. Walory historyczno – kulturowe

Dzieje Lipinek to piękna i bogata historia. Swoje początki wieś zawdzięcza królowi Kazimierzowi Wielkiemu, który poprzez włączenie Rusi Czerwonej do Królestwa Polskiego przyspieszył proces osadnictwa Pogórza Karpackiego.

Lipinki od czasu swego powstania ściśle związane były z kasztelanią biecką. Zachował się przywilej lokacyjny, wystawiony w Bieczu, z dnia 22 lutego 1363 r. Miała to być od razu wieś duża, bo lokowana na 70 łanach przez Michała z Cieszyna, na prawie magdeburskim na obszarze znanym, jako Brunów Las. W roku 1498 wioska przeszła najazd Tatarów, Turków i Wołochów, którzy w owym czasie regularnie nawiedzali te tereny, doczekawszy się w następstwie przywilejów lokacyjnych z prawem do postawienia cerkwi ruskiej.

W roku 1595 ukształtowały się granice Wójtowej, Harkłowej, Lipinek, Bednarki, Wapiennego, Męciny i Ciekłina. w wieku XVII i XVIII miała miejsce akcja kolonizacyjna, w wyniku której dużo ludzi przybyło w te okolice ze Śląska. Po tymczasowej stabilizacji nadeszły czasy rozbiorów. Po przyłączeniu części Ziemi Polski do zaboru austriackiego, Lipinki zostały wystawione na licytację, po której nowym właścicielem został hrabia Ewaryst Kuropatnicki - honorowy członek Akademii Krakowskiej i Zamojskiej, czołowy bibliofil oświecenia. Hrabia Kuropatnicki wybudował pierwszy budynek dworski. Budynek ten został rozebrany, a w 1909 roku na jego miejscu Jadwiga i Franciszek Staszewscy wybudowali nową rezydencję dworską.

Po odzyskaniu niepodległości powstała Gmina Zbiorowa Lipinki, w skład której wchodziły: Wójtowa, Pagorzyna, Kryg, Bednarka, Rozdziele i Wapienne. Znaczne zmiany w historii wsi nastąpiły po II wojnie światowej. Ziemię z majątku dworskiego rozparcelowano, w wyniku zmian administracyjnych Urząd Gminy zmieniono na Prezydium Gminnej Rady Narodowej i zlokalizowano w dworze Byszewskich.

Rozwinął się przemysł naftowy, dzięki czemu powstawały nowe miejsca pracy. Mieszkańcy mieli zapewnioną opiekę zdrowotną, oświatę. Powstał wiejski dom towarowy, przedszkole, kino w domu ludowym, dom rolnika, baza maszynowa, Gminna Spółdzielnia i Kółko Rolnicze, a w 1968 roku Bank Spółdzielczy. Zakończono elektryfikację oraz rozwiązano wiele innych bytowych problemów, nękających mieszkańców od wielu lat. W 1972 roku wskutek zwarcia instalacji elektrycznej, spaleni uległ kościół w Lipinkach. Dzięki zorganizowanej pomocy mieszkańców parafii, okolicznych miejscowości, kurii biskupiej i zagranicznej Polonii, rozpoczęto odbudowę kościoła. Dzisiaj do Sanktuarium Maryjnego przybywają liczne pielgrzymki, aby oddać hołd i upraszać łaski przed cudowną figurą Matki Bożej Lipińskiej Łaskami Słyszanej, ukoronowanej papieskimi koronami. W 1980 roku nastąpił dalszy rozwój wsi, rozbudowano Urząd Gminy i miejscowy posterunek Policji. Pięć lat później rozpoczęto budowę remizy strażackiej oraz postawiono most na rzece Lipiance. W tym samym okresie powstała plebania i fundamenty pod przyszły dom pielgrzyma.

Przemiany związane z rokiem 1989 i późniejsze lata 90-te przyniosły mieszkańcom nowe możliwości, powstało wiele prywatnych firm, wszczęto nowe programy rozwojowe związane z rolnictwem, infrastrukturą, oświatą i kulturą. Nadal rozwijał się przemysł naftowy, dzięki któremu poprawiła się jakość życia mieszkańców wsi. Okres ten to również czas ożywienia aktywności społecznej - prężnie działały liczne Komitety Społeczne: Gazyfikacji, Budowy Szkoły, Telefonizacji i Kanalizacji, które współpracowały z gminą na rzecz społeczności lokalnej.

1.1.3. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru zabytków

Do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisano (stan na 1 stycznia 2016 r.):

1. Bednarka – Cmentarz wojenny nr 84 z okresu I wojny światowej, A-1357/M z 09.07.2013
2. Lipinki – Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP, A-188 z z 08.12.1989 (Nsz)
3. Lipinki – Kaplica cmentarna Straszewskich, A-1352/M z 18.09.2013
4. Lipinki – Zespół dworsko -parkowy , A-103/M, 29.08.2007 (NS)
5. Pagorzyna – Cmentarz wojenny nr 103, A-1354/M z 18.09.2013
6. Rozdziele – Cerkiew greko –katolicka p.w. Narodzenia Marii, ob. kościół rzym - kat., A-198 z 04.04.1990
7. Rozdziele Cerkiew greko.-katolicka, ob. prawosławna (przeniesiona z Serechnicy), A-58 z 31.01.1985
8. Rozdziele – Cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr 85, A-1355/M z 17.09.2013
9. Wójtowa – Kościół par. p.w. św. Bartłomieja Apostoła, A-149 z 16.05.1989 (Nsz)
10. Wójtowa – Cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr 102 A-1356/M z 17.07.2013
11. Wójtowa – Studnia w zagrodzie nr 247, A-773 z 14.08.1974
12. Kryg – Wiatrak k/nr 242, A-774 (Nsz)

Źródło: <http://bip.malopolska.pl/wuozkrakow>

Kościół parafialny w Lipinkach został wybudowany przez Ewarysta Kuropatnickiego w 1782 r., konsekrowany przez bpa M.R. Sierakowskiego, sufragana przemyskiego w 1783 r. W głównym ołtarzu do 2005 r. znajdowała się łaskami słynąca figura Matki Bożej koronowana koronami papieskimi 17 sierpnia 1980 r. Figura przyścienna będąca przykładem rzeźby gotyckiej przedstawiająca Maryję jako Królową Wniebowziętą z Dzieciątkiem na prawej ręce, pochodzi z końca XIV wieku. W 1972 r. wraz z pożarem kościoła uległa zniszczeniu. Obecna figura stanowi rekonstrukcję oryginalnej i została przeniesiona do Sanktuarium Maryjnego, znajdującego się w centrum wsi.

Źródło: <http://www.diecezja.rzeszow.pl/>

Zespół dworsko – parkowy w Lipinkach z dwoma stawami i licznymi egzemplarzami starodrzewu (dęby, lipy, olchy), stanowi doskonałe otoczenie dworu – cennego przykładu zamożnego dworu szlacheckiego z przełomu XIX i XX wieku, dobrze zachowanego pod względem architektonicznym. Cały zespół jest znakomitym i wartościowym elementem krajobrazu kulturowego regionu. Obszar wpisany do rejestru zabytków zajmuje powierzchnię 4 ha.

Źródło: <https://www.google.pl>

Cerkiew, p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Rozdzielu znajduje się niedaleko od skrzyżowania w centrum wsi, na prawo od drogi do Wapiennego. Cerkiew zbudowano w 1927 roku z ciosanego piaskowca, kryta jest blachą i posiada tylko jedną, centralnie umiejscowioną wieżyczkę. Ma nietypową dla zachodniej Łemkowszczyzny architekturę. Cerkiew pełni obecnie funkcję filialnego kościoła rzymsko-katolickiego.

Źródło: <http://elipinki.pl/> Greckokatolicka cerkiew w Rozdzielu – fot. Wiktor Bubniak

Cerkiew, pod wezwaniem Opieki Matki Bożej (Pokrow), znajduje się w Rozdzielu od 1984 roku. Jest jednak znacznie starsza, zbudowano ją w 1785 roku w Serechnicy na Pogórzu Przemyskim.

W 1891 roku była remontowana, a w roku 1900 dodano przedsionek i zakrystię. W 1907 roku artysta O.Pawlikowski wykonał ikonostas. Po 1947 roku, kiedy to wysiedlono mieszkańców Serechnicy w ramach akcji „Wisła”, cerkiew pozostawała bez żadnego nadzoru. Z czasem ulegała dewastacji.

W 1984 roku świątynia została rozebrana, a drewniane elementy przewieziono do Rozdziela. W ten sposób uratowano przed zupełnym zniszczeniem cenny zabytek.

Obecnie cerkiew znajduje się na południowym krańcu Rozdziela, przy granicy z Wapiennem. Obok stoi drewniana dzwonnica, pierwotnie ażurowa, a obecnie oszalowana. Znajduje się w niej dzwon ufundowany przez wiernych, którzy wyemigrowali do Ameryki.

Źródło: <http://elipinki.pl/> Cerkiew prawosławna w Rozdzielu – fot. Wiktor Bubniak

Cerkiew pod wezwaniem Opieki Najświętszej Maryi Panny wybudowano w 1900 roku (choć niektóre źródła podają datę o rok późniejszą). Ma dwie niewysokie wieże, kryta jest felcowaną blachą. Cerkiew w Bednarce jest orientowana czyli sanktuarium znajduje się po stronie wschodniej. Plac przycerkiewny otacza kute ogrodzenie, wokół rosną kilkusetletnie drzewa.

Wnętrze świątyni jest wyjątkowo starannie zadbane. Podczas remontu przeprowadzonego przed dwoma laty wymieniono posadzkę, odnowiono ikonostas i polichromie. Na szczególną uwagę zasługuje ikonostas. Jego górna część jest

nowa, ikony zostały namalowane w miejscu starych przez ukraińskich artystów. Oryginalne są cztery ikony „namiestne”, umieszczone na dole ikonostasu. Obrazują one (od lewej): św. Mikołaja, Matkę Bożą z Dzieciątkiem (Hodegetria), Chrystusa Nauczającego i Archanioła Michała.

Wiele ikon wchodzących niegdyś w skład ikonostasu jest nadal przechowywanych przez parafian – ich stan jest jednak bardzo zły i wymagają fachowej konserwacji, na którą obecnie nie ma środków.

Dziś dawna cerkiew w Bednarce pełni funkcję kościoła pod wezwaniem MB Nieustającej Pomocy. Jest kościołem filialnym Parafii Rzymsko – Katolickiej w Lipinkach. Obecnie Cerkiew pod wezwaniem Opieki Najświętszej Maryi Panny znajduje się w Ewidencji Zabytków.

Źródło: <http://elipinki.pl/> Tekst i fotografie: Janusz Karp

Cmentarz, potocznie zwany „starym” - historia jego sięga wieku XIX, kiedy to pani Straszewska, właścicielka dworu, wydzieliła teren na pochówki na południe od poprzedniego cmentarza, po lewej stronie szosy prowadzącej do Wójtowej. Na tym cmentarzu Straszewska zbudowała w 1882 roku dla siebie i rodziny kaplicę. W jej podziemiach urządziła grobowiec. Spoczywają tam: Jadwiga Straszewska, jej dzieci, Jan Straszewski, Helena Straszewska, Teofila Łętowska-Stojowska i jej syn Bolesław Stojowski.

W 1917 roku pod południową ścianą kaplicy cmentarnej wymagającej remontu, Wincenty Byszewski zbudował grobowiec dla rodziny, w którym spoczął on sam i jego siostra Ludwika Byszewska. W latach 50-tych dobudowany grobowiec zaczął pękać, został więc rozebrany, a trumny przeniesiono do grobowca pod kaplicą Straszewskiej. W 1927 roku obszar cmentarza został z inicjatywy ks. proboszcza Kielbickiego poszerzony na północ.

Na początku lat 80-tych z powodu braku miejsca i innych przyczyn zaprzestano pochówków na starym cmentarzu. Na byłych dworskich polach – Pańskiej Górze – urządzono **nowy cmentarz**, już komunalny. Znajduje się on obecnie kilkaset metrów na zachód od nowego kościoła w Lipinkach. Nekropolia położona w pięknym miejscu widokowym zachęca do odwiedzin, panują tam spokój i porządek.

Źródło: Piotr Popielarz

Cmentarz wojenny nr 102 w Wójtowej - wejście oflankowane dwoma masywnymi słupami, brak drewnianej bramki. Ciekawy pomnik centralnie usytuowany wobec ogrodzenia, w formie ścianki z krzyżem z jednej strony, zaś z miejscem po tablicy pamiątkowej z drugiej, w całości wykonany z kamienia. Zachowały się obramienia betonowe grobów znajdujących się przed pomnikiem, jednak na cmentarzu nie zachował się ani jeden krzyż nagrobny.

Najprawdopodobniej jest tu 29 żołnierzy niemieckich, 3 rosyjskich i 1 austriacki. Obiekt projektował Hans Mayr. Z prawej strony cmentarza (patrząc od wejścia) prowadzi w górę przez las ścieżka do cmentarza nr 103. Są tu dwa austriackie słupy informacyjne.

Źródło: Cmentarz w Wójtowej – © Janusz Karp

1.1.4. Szlaki turystyczne

Na terenie gminy znajduje się szereg atrakcji turystycznych, wśród których wymienić należy unikalny „Szlak naftowy”, kościoły i cerkwie, cmentarze wojenne.

Szlak naftowy

Tradycje polskiego kopalnictwa skalnego i górniczego sięgają czasów średniowiecza. Już w XIV wieku znane było kopalnictwo ropy w okolicach Sękowej, Lipinek i Libuszy koło Gorlic. Ziemia gorlicka w latach 1881–1886 była najobfitszym obszarem wydobywania ropy w Galicji, która z produkcją 40 tys. zajmowała trzecie miejsce po Stanach Zjednoczonych i Rosji w świecie w tym zakresie, a połowa tego wydobycia pochodziła z Zagłębia Gorlickiego.

Szlak Naftowy” obejmuje liczne zabytki kopalnictwa naftowego, które przesądzają o wyjątkowej atrakcyjności tego regionu, zarówno turystycznej, jak i edukacyjnej.

Na ziemi Gorlickiej, w miejscowości Kryg znajduje się tablica informacyjna Karpacko-Galicyskiego Szlaku Naftowego. Trasa szlaku naftowego przebiega przez Gorlice – Ropica Polska – Szymbark – Ropa – Łosie – Bielanka – Siary – Sękowa – Kryg – Kobylanka – Lipinki – Libusza – Zagórzany. Na terenie gminy Lipinki znajdują się:

1. Kryg — krajobraz szybów naftowych, Szkoła Podstawowa im. I. Łukasiewicza z izbą pamięci i kolekcją lamp naftowych, figura św. Barbary, kościół parafialny p.w. NMP Królowej Polski z pięknymi witrażami, ufundowanymi przez naftowców z regionu. W latach 1860–2000 odwiercono na tym terenie ok. 250 szybów naftowych.
2. Lipinki — zachowana do dziś kopanka „Anna” z 1854 r., najstarszy w tym rejonie szyb naftowy „Dziadek” z 1860 r., nazwany później „Lipa1”; dwór hr. Jadwigi Straszewskiej — właścicielki rafinerii w Lipinkach i wielu kopalń ropy (jej epitafium znajduje się w starym kościele w Lipinach).

Źródło: Ewa Buhl, „Informator - Skarb Gorlickiej Ziemi ocalić od zapomnienia, Gorlice 2011, Gorlice na Karpackim Trakcie Naftowym – broszura.

Przez terytorium gminy przebiegają szlaki turystyczne przechodzące przez dwa najważniejsze obiekty: góry FERDEL i KORNUITY, które łączą się ze szlakami turystycznymi prowadzącymi na Słowację.

- FERDEL (648m.) - jeden ze szczytów pasma Magury Wątkowskiej, na którym znajdują się węzły szlaków turystycznych, dzięki którym możemy poznać kulturę mieszkającej tu ludności polskiej i łemkowskiej oraz podziwiać piękno przyrody,
- KORNUITY (830m.) - szczyt leżący poza granicami Gminy Lipinki w paśmie Magury Wątkowskiej. Rezerwat ten o powierzchni 12 ha otacza swoją opieką występujące tu skałki oraz rzadkie gatunki roślin drzewostanu bukowego. Poza tym na płd.-zach. zboczu znajduje się Jaskinia Mroczna (wejście na wys. 770 m), jedna z najdłuższych i najgłębszych w polskich Karpatach (170 m dł. i około 17 m gł.).

- Szlak niebieski, czas przejścia: 1 h 30 min, GOT 6/3
- Szlak zielony, zaś przejścia: 1 h 30 min, GOT 6/3
- Szlak zielony, czas przejścia: 1 h 45 min, GOT 6/4
- Szlak czarny, czas przejścia: 2 h, GOT 7/4
- Szlak żółty, czas przejścia: 1 h 45 min, GOT 12/8
- Szlak niebieski, Biecz - Lipinki - Rozdziele - Ferdel, czas przejścia: 5h. Trasa rozpoczyna się na bieckim rynku, dalej dzielnicą Załawie na prawym brzegu Ropy, w stronę wioski Korczyna i na niewielkie wzgórze nad Wójtową. Szlak prowadzi w kierunku Wójtowej, a później pełną dróżką i polami do północnych zabudowań Lipinek. Na zachód od szlaku znajduje się przełomowa dolina potoku Lipianki. Wśród urwistych brzegów, potok przebija się przez liczne progi skalne na odcinku kilkuset metrów. Znaki szlaku wiodą na południe wsi do skrzyżowania dróg w Rozdzielu. Stąd krótko drogą na wschód i dalej, po zmianie kierunku na południowy, zostawiając po lewej stronie kulminację Łysej Góry (436 m) wspinamy się na szczyt Ferdla. Zgodnie z zielonym szlakiem, możemy się udać dalej na szczyt Wątkowej (848 m) i Magurę (842 m).

Źródło: W Gminie Lipinki, PUW "Roksana", Krosno 2003

2. Sfera gospodarcza

2.1. Podmioty gospodarcze

W 2014 r. w gminie Lipinki zarejestrowanych było 370 podmiotów gospodarczych, z czego 95,4% należało do sektora prywatnego. Największą kategorię podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 1. Podmioty gospodarcze w gminie Lipinki według sektorów własnościowych w latach 2011-2014

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON					
Podmioty wg sektorów własnościowych					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	-	336	355	369	370
sektor publiczny - ogółem	-	17	17	17	17
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	-	13	13	13	13
sektor prywatny - ogółem	-	319	338	352	353
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	-	271	287	301	298
sektor prywatny - spółki handlowe	-	3	4	3	3
sektor prywatny - spółdzielnie	-	3	3	3	3
sektor prywatny - fundacje	-	1	1	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	-	15	17	18	18
Źródło: GUS BDL					

Tabela 2. Podmioty gospodarcze według liczby zatrudnianych pracowników

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Podmioty wg klas wielkości					
ogółem	-	336	355	369	370
0 - 9	-	319	341	355	356
10 - 49	-	17	14	14	14
0 - 249	-	336	355	369	370
Źródło: GUS BDL					

Na terenie gminy Lipinki zlokalizowane są tylko małe i średnie przedsiębiorstwa. Gdzie zdecydowana większość to małe zakłady zatrudniające maksymalnie do 9 pracowników - 356, 14 większych podmiotów, w których liczba pracowników wynosi od 10 do 49 osób.

Tabela 3. Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w gminie Lipinki w latach 2011 - 2014

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007					
ogółem	-	336	355	369	370
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	20	19	23	17
przemysł i budownictwo	-	125	140	142	140
pozostała działalność	-	191	196	204	213
Źródło: GUS BDL					

Tabela 4. Podmioty wg rejestracji działalności w gminie Lipinki w latach 2011 - 2014

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007					
ogółem	-	46	41	41	38
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	0	0	3	0
przemysł i budownictwo	-	28	18	20	13
pozostała działalność	-	18	23	18	25
Podmioty wyrejestrowane wg grup sekcji PKD 2007					
ogółem	-	31	19	29	36
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	0	0	0	2
przemysł i budownictwo	-	16	3	17	15
pozostała działalność	-	15	16	12	19
Źródło: GUS BDL					

Na przestrzeni okresu 2011-2014 obserwowany jest spadek nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i wzrost wyrejestrowywanych. W roku 2013 wyrejestrowanych zostało 29 podmiotów a w 2014 – 36, co świadczy o niskim rozwoju gospodarczym gminy.

2.1.1. Przemysł

W gminie Lipinki tworzył się polski przemysł naftowy i tu działały najstarsze na ziemiach małopolski kopalnie ropy. Do dzisiaj w polach, między domami, w zagajnikach widać charakterystyczne trójnogi wież wiertniczych. Największe skupisko kopalnianych obiektów widać w Krygu i Lipinkach, gdzie trwa jeszcze wydobywanie ropy.

Czynnikami przyrodniczymi ograniczającymi rozwój funkcji przemysłowej są:

- ✓ konieczność ochrony walorów krajobrazowych i widokowych oraz łatwość w zaburzaniu harmonii krajobrazowej poprzez lokalizację obiektów przemysłowych (przeważnie o dużej kubaturze);
- ✓ konieczność ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, co ma szczególne znaczenie z uwagi na tendencję do koncentracji ewentualnych zanieczyszczeń w przypowierzchniowej warstwie gruntu;
- ✓ ograniczone warunki wentylacyjne w strefie dolinnej, wynikające z położenia w strefie występowania okresowych inwersji termicznych, a sprzyjające koncentracji zanieczyszczeń atmosferycznych;
- ✓ konieczność zapewnienia wysokich standardów jakości środowiska przyrodniczego.

W gminie Lipinki istnieje szansa na rozwijanie działalności przemysłowej (przy preferencji dla gałęzi niskoemisyjnych), pod warunkiem stosowania ekologicznych metod oraz sposobów zabezpieczających środowisko przyrodnicze przed degradacją, a także zlokalizowanych poza terenami o wysokich wartościach przyrodniczych.

2.1.2. Teren poprzemysłowy – Kryg

Ziemia gorlicka była kolebką przemysłu naftowego w Polsce. Od niepamiętnych czasów ziemia gorlicka znana była z obfitych źródeł ropy naftowej. Wiele małych, lokalnych kopalni znajdujących się m.in. w Krygu, Kobylance czy Lipinkach na trwałe wrosło w krajobraz tego terenu. W przemyśle naftowym, zlokalizowanym na ziemi gorlickiej znajdowało zatrudnienie większość lokalnego społeczeństwa.

Sołectwo Kryg charakteryzuje się krajobrazem bogatym w kiwony, kiwaki i szyby naftowe, które stanowią cenną pozostałość wydobywczego przemysłu ropy naftowej. Sieć urządzeń naftowych zlokalizowanych w tym sołectwie świadczy także o narodowym dziedzictwie przemysłu i stanowi świadectwo gorlickiej architektury przemysłu naftowego.

Na tym terenie działały dwie czynne kopalnie ropy naftowej „Królówka” i „Petrol”. W latach 1860–2000 odwiercono na tym terenie ok. 250 szybów naftowych. W latach 1885 – 1887 istniała w Krygu Szkoła Wiertaczy, w której kształcono przyszłych wiertaczy i kierowników kopalń, późniejszych znakomitych fachowców w tej dziedzinie. Z uwagi na zdobyte umiejętności, wielką wiedzę i fachowość gorlicki naftowcy pracowali w przemyśle naftowym w wielu krajach świata, np. Baku, Sumatrze, Peru, Egipcie i w wielu innych. Dodatkowo we wsi znajdują się „żywe pomniki pioniera naftowego” - Szkoła Podstawowa im. I. Łukasiewicza z izbą pamięci i kolekcją lamp naftowych, figura św. Barbary, kościół parafialny p.w. NMP Królowej Polski z pięknymi witrażami, ufundowanymi przez naftowców z regionu.

Obecnie kopalnictwo naftowe we wsi upadło, nastąpiła prawie całkowita likwidacja wydobywczego przemysłu ropy naftowej, co związane jest głównie z wyczerpaniem się pokładów i nieopłacalnością

wydobycia ropy naftowej na tym terenie. Znikają częściowo szyby, otwory, kopalniane trójnogi, kiwony. Wśród widocznych skutków działalności przemysłu naftowego na pierwszy plan wysuwa się degradacja powierzchni, zależna od technologii wydobycia oraz warunków geologicznych. Skutki przestrzenne pojawiły się w postaci przyrostu nieużytków poprzemysłowych i obiektów pokopalnianych. Osiadanie terenu, efekt podziemnej eksploatacji naftowej, często doprowadza do powstawania charakterystycznych elementów krajobrazu poprzemysłowego, pochłaniających teren rolniczy, leśny, bądź osadniczy. Zalegające pokłady odpadów pokopalnianych zdecydowanie negatywnie wpływają na estetykę pejzażu, ale przede wszystkim są źródłem przedostawania się do środowiska szkodliwych substancji. Często ropa przedostaje się do studni kopanych, zanieczyszczając tym samym wodę pitną. Szczególnie niebezpieczne są również zjawiska samozapłonu, występujące na terenach pokopalnianych.

Do najczęściej występujących ograniczeń związanych z inwestycjami na terenach pogórnich zalicza się:

- ✓ występowanie terenów zdegradowanych,
- ✓ występowanie zanieczyszczeń gruntowych,
- ✓ brak lub zły stan infrastruktury,
- ✓ ograniczenia prawne,
- ✓ ograniczenia wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, niejednokrotnie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Przy wszelkich pracach ziemnych i lokalizacji obiektów budowlanych, obowiązuje uwzględnienie otworów wiertniczych wraz z strefą ochronną (5 m dla otworów zlikwidowanych i 50 m dla otworów czynnych). W obszarach górniczych ropy naftowej obowiązuje uzgodnienie lokalizacji wszystkich obiektów budowlanych z Państwowym Nadzorem Górniczym.

Dzięki planowanym inwestycjom w ramach Programu Rewitalizacji tereny poprzemysłowe dawnego kopalnictwa w sołectwie Kryg otrzymają impuls do dalszego rozwoju społeczno - gospodarczego. Przedsięwzięcia te zapobiegą degradacji środowiska i prowadzić będą do przywracania jego dobrego stanu, stwarzając tym samym dogodne warunki do rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie. Natomiast działania prowadzące do zachowania elementów krajobrazu naftowego przyczynią się do rozwoju turystyki rekreacyjnej tego regionu i nadal będą świadczyć o bogatej historii i lokalnym dziedzictwie związanym z wydobywczym przemysłem naftowym.

Na terenie gminy Lipinki eksploatowane jest złożo ropy naftowej „Kryg-Libusza Lipinki”. Powierzchnia obszaru i terenu górniczego wynosi 3 169 779 m².

Termin ważności koncesji nr 68/92 z dnia 10.12.1992 r. ze zm. na wydobywanie ropy naftowej ze złoża Kryg - Libusza - Lipinki upływa w grudniu 2017 roku. Po tym terminie nie przewiduje się przedłużenia koncesji na wydobywanie ropy naftowej na tym terenie

Przyjęto prognozy zakładające, że wielkość wydobycia do 10 grudnia 2017 r. wyniesie 7,49 tysięcy ton ropy naftowej - 100 % wykorzystania zasobów przemysłowych. Pozostała część zasobów geologicznych złoża w wielkości 2184,84 tys. ton zakwalifikowano do zasobów nieprzemysłowych, nieopłacalnych do wydobywania.

W związku z powyższym obecnie następuje systematyczna likwidacja odwiertów, a docelowo całkowite zaprzestanie działalności.

2.2. Mieszkalnictwo

W 2014 r. zasoby mieszkaniowe gminy Lipinki wynosiły 1917 mieszkań. Wśród nich 82,9% wyposażonych była w wodociąg, 79,4% w łazienkę, a 58,2% w instalację centralnego ogrzewania.

Tabela 5. Warunki mieszkaniowe w gminie Lipinki w latach 2011-2014 r. gmina Lipinki

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
ZASOBY MIESZKANIOWE					
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)					
mieszkania ogółem					
mieszkania	-	-	-	4	4
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	-	-	178	216
mieszkania socjalne					
mieszkania	-	0	0	1	2
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	0	0	42	79
Zasoby mieszkaniowe					
ogółem					
mieszkania	-	1895	1914	1936	1949
izby	-	8063	8177	8304	8381
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	158193	160568	163481	165281
na wsi					
mieszkania	-	1895	1914	1936	1949
izby	-	8063	8177	8304	8381
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	158193	160568	163481	165281
Budynki mieszkalne w gminie					
ogółem	-	1883	1896	1906	1917
Źródło: GUS BDL					

Tabela 6. Warunki mieszkaniowe w gminie Lipinki w latach 2011-2014 r. gmina Lipinki

Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań					
na wsi					
	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
wodociąg	%	82,4	82,5	82,7	82,9
łazienka	%	78,8	79,0	79,2	79,4
centralne ogrzewanie	%	57,0	57,5	58,0	58,2
Źródło: GUS BDL					

Tabela 7. Warunki mieszkaniowe w gminie Lipinki w latach 2011-2014 r. gmina Lipinki

Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki					
	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	83,5	83,9	84,4	84,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	23,2	23,6	24,1	24,4
mieszkania na 1000 mieszkańców	-	278,0	281,4	285,1	287,3
Źródło: GUS BDL					

Pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania gmina Lipinki wypada bardzo dobrze na tle powiatu gorlickiego i województwa małopolskiego. Powierzchnia przypadająca na 1 osobę wynosi w gminie 24,4 m² i jest to wskaźnik wyższy niż dla powiatu, ale z kolei niższy niż dla województwa małopolskiego. Jeśli chodzi o liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców to jest ona w gminie Lipinki bardzo zbliżona do wskaźnika powiatowego, natomiast jest duża niższa niż średnia przyjęta dla województwa małopolskiego.

2.3. Sieć komunikacyjna

Powiązania zewnętrzne oraz obsługę komunikacyjną zapewnia gminie Lipinki układ drogowy.

Główną drogą zapewniającą gminie powiązania zewnętrzne jest droga wojewódzka nr 993 Gorlice – Nowy Żmigród – Dukla, przebiegająca przez południową część gminy w układzie wschód – zachód. Droga ta pełni funkcję drogi głównej. W Gorlicach droga ta łączy się z drogami krajowymi i wojewódzkimi umożliwiając powiązania gminy zarówno na kierunku północ – południe, jak też wschód – zachód.

Powiązania z obszarami sąsiednimi oraz wewnętrzne gminy zapewniają drogi powiatowe:

- nr 25118 Sękowa – Rozdziele
- nr 25114 Lipinki – Wójtowa – Harkłowa
- nr 19123 Libusza – Kryg
- nr 19124 Korczyna – Wójtowa
- nr 19125 Libusza – Wójtowa
- nr 19126 Libusza – Lipinki – Rozdziele
- nr 19128 Lipinki – Bednarskie
- nr 19129 Pagorzyna – Bednarskie
- nr 19130 Harkłowa – Pagorzyna
- nr 19131 Lipinki – Pagorzyna – Radość.

Spśród dróg powiatowych największe znaczenie w powiązaniach z sąsiednimi obszarami oraz w zapewnieniu dostępu do drogi krajowej nr 28 Wadowice – Gorlice – Przemyśl, mają drogi relacji Kryg – Libusza oraz Wapienne – Lipinki – Harkłowa – Skołyszyn pełniąc funkcje dróg zbiorczych. Pozostałe drogi powiatowe mają charakter dróg lokalnych.

Bezpośrednią obsługę komunikacyjną terenów zainwestowanych zapewniają drogi gminne, głównie o funkcji dojazdowej.

Sieć dróg jest stosunkowo dobrze rozbudowana i wystarczająca dla obsługi terenów zainwestowanych. Drogi powiatowe oraz większość dróg gminnych na terenie gminy posiada nawierzchnię twardą ulepszoną - głównie bitumiczną. Parametry techniczne dróg, szczególnie gminnych, głównie szerokości jezdni nie odpowiadają wymogom normatywnym, dlatego też konieczna jest ich modernizacja.

Jedynym środkiem transportu pasażerskiego jest komunikacja autobusowa. Obsługę w tym zakresie zapewniają: oddział PKS w Jaśle oraz Miejski Zakład Komunikacyjny w Gorlicach oraz prywatne firmy przewozowe.

2.4. Sieć wodociągowa

Gmina Lipinki rozpoczęła w 2014 r. budowę sieci wodociągowej zasilanej z własnych studni głębinowych. Do czerwca 2015 r. wykonano odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Rozdziele o dł. 1,9 km wraz ze stacją uzdatniania wody oraz odcinek sieci wodociągowej w centrum wsi Kryg o dł. 1,2 km wraz ze stacją uzdatniania wody. Do sieci wodociągowej podłączonych zostało 27 budynków, w tym 3 budynki użyteczności publicznej. Mieszkańcy pozyskują wodę dla celów bytowych i gospodarczych z indywidualnych ujęć – studni kopanych lub wierconych. Plany inwestycyjne Gminy oraz prowadzone prace projektowe obejmują budowę sieci wodociągowej na terenach o stosunkowo zwartej zabudowie. Alternatywnym przedsięwzięciem może być budowa sieci wodociągowej zasilanej wodą dostarczaną z Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Gorlicach.

2.5. Sieć kanalizacyjna

W 2014 r. czynna sieć kanalizacyjna w Gminie Lipinki miała długość 83,7 km i obejmowała 921 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkiwania. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 3220 mieszkańców Gminy, czyli ok. 44,2% populacji. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. na terenie Gminy funkcjonuje 77 sztuk przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Bednarka, Rozdziele, Wójtowa, Pagorzyna i Kryg.

W gminie Lipinki funkcjonują dwie mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków w Lipinkach (dla wsi Kryg, o przepustowości 111 m³ na dobę) i w Wójtowej (o przepustowości 350 m³ na dobę). Oczyszczalnia w Lipinkach odbiera ścieki z miejscowości: Kryg i części Lipinek, a oczyszczalnia z Wójtowej – z Lipinek, Wójtowej, Rozdziela, Pagorzyny. Obie oczyszczalnie działają w oparciu o instalację typu BIOVAC - to technologia norweska pracująca w oparciu o metodę osadu czynnego z symultanicznym strącaniem związków fosforu, przy zastosowaniu systemu porcjowej obróbki ścieków (SBR), który gwarantuje bardzo dobre wyniki oczyszczania ścieków i jest niezależny od zmiennej w czasie ilości i jakości dopływających ścieków. Nowoczesny system sterowania zapewnia wysoką niezawodność eksploatacyjną opartą na elektronicznym przetwarzaniu danych. Oczyszczalnie ścieków stanowią system zamknięty, umieszczony w oddzielnym budynku. Reaktory, zbiornik osadu oraz układ połączeń rurowych wykonane są z tworzyw sztucznych.

Do istniejących oczyszczalni ścieków przyłączonych jest 1045 budynków, w tym budynki mieszkalne, użyteczności publicznej i firmy.

Tabela 8. Sieć kanalizacyjna w gminie Lipinki w latach 2011 - 2014.

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Kanalizacja					
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	80,7	80,7	80,9	83,7
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	80,7	80,7	80,9	83,7
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	0,0	0,0	0,0	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	854	864	869	905

ścieki odprowadzone	dam ³	79	113	98,0	80,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2920	2934	2939	3383
Źródło: GUS BDL					

W roku 2014 3383 mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej. Konieczne jest podjęcie działań prowadzących do wydłużenia sieci oraz zwiększenia jej dostępności.

2.6. Sieć energetyczna

Cały obszar gminy Lipinki jest zelektryfikowany. Energia elektryczna dosyłana jest od strony stacji GPZ 110/30/15 KV w Niegłowicach oraz Bieczu, siecią średnich napięć 15 i 30 KV w wykonaniu napowietrznym. Bezpośrednio do odbiorców energia dostarczana jest napowietrzną i kablową siecią niskich napięć poprzez stacje transformatorowe 30/04 i 15/04 KV. Przez teren gminy przebiega linia 110 KV Niegłowice – Stróżówka oraz jej odgałęzienie do GPZ Biecz. Dla linii tych obowiązuje strefa ochronna.

2.7. Sieć gazownicza

Gmina Lipinki jest prawie w całości zgazyfikowana w oparciu o gazociąg wysokoprężny Jasło – Gorlice – Nowy Sącz, znajdujący się poza obszarem gminy. Aż 75,8% mieszkańców gminy korzysta z sieci gazowniczej. Rozprowadzenie gazu po terenie gminy odbywa się za pośrednictwem sieci niskoprężnej. Na terenie wsi Kryg znajdują się cztery stacje redukcyjno-pomiarowe. Gaz może być wykorzystywany przez odbiorców do celów bytowo – gospodarczych i grzewczych.

Tabela 9. Sieć gazowa w gminie Lipinki w latach 2011 - 2014.

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Sieć gazowa					
długość czynnej sieci ogółem w m	m	103766	104067	104172	104 430
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	103766	104067	104172	104 430
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieskalnych)	szt.	1573	1582	1593	1607
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	-	-	-	1548
odbiorcy gazu	gosp.	1430	1429	1442	1453
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	631	643	653	669
zużycie gazu w tys.m ³	tys.m ³	596,70	618,7	644,0	572,1
zużycie gazu w MWh	MWh	-	-	-	6295,3
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys.m ³	tys.m ³	354,2	376,7	385,3	349,7
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	MWh	-	-	-	3848,7
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	5295	5155	5139	5116
Źródło: GUS BDL					

2.8. Sieć telefoniczna

Łączność telefoniczną na obszarze gminy zapewniają centrale telefoniczne w Lipinkach i Krygu oraz operatorzy telefonii komórkowej. Na terenie Lipinek oraz Wójtowej zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej. Łączność radiowo-telewizyjna zapewniona jest przez Telewizyjne Stacje Przemiennekowe w Gorlicach oraz Krośnie.

3. ANALIZA SWOT dla problemów zdiagnozowanych w obszarach problemowych

ANALIZA SWOT — CHARAKTERYSTYKA OBSZARU	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- złoża ropy naftowej - układ przestrzenny umożliwiający spełnienie wszystkich istotnych funkcji gminy - otwarte i przyjazne nastawienie na przeprowadzenie inwestycji w gminie - uzbrojone tereny inwestycyjne oraz drogi dojazdowe do nich — zachęcenie do przeprowadzenia inwestycji w gminie przez mieszkańców bądź osoby z zewnątrz - bliskie położenie miasta Nowy Sącz — możliwość rozwijania działalności w mieście przy jednoczesnym mieszkaniu w gminie	- duża odległość od stolicy województwa - Krakowa - małe sołectwa o charakterze wiejskim - spowolniony rozwój - ograniczanie wydobycia ropy naftowej, stopniowa likwidacja istniejących otworów - na terenach przeznaczonych do rozwijania funkcji przemysłowej występują liczne zlikwidowane i czynne otwory wydobywcze ropy naftowej, które utrudniają zagospodarowanie tych terenów
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wykorzystanie terenów przeznaczonych do zabudowy rekreacyjno-pensjonatowej - rozwój budownictwa mieszkalnego - tworzenie dogodnych warunków dla mieszkańców i przyciąganie nowych - zachęcenie inwestorów do przedsięwzięć na terenie gminy	- mała popularność gminy i świadomość osób z zewnątrz o możliwościach w niej tkwiących - konkurencja ze strony lepiej rozwiniętych sąsiednich jednostek
ANALIZA SWOT — WARUNKI PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- tradycje wydobywania ropy naftowej - bardzo cenny surowiec, istnienie infrastruktury koniecznej do wydobycia oraz miejsca pracy - zróżnicowana rzeźba terenu - urozmaicenie krajobrazu - nieskażone środowisko sprzyjające rozwijaniu upraw ekologicznych w małych rodzinnych gospodarstwach	- nagłe odwilże w okresie zimowym - lokalne podtopienia - opady o charakterze nawałnym — zniszczenia upraw, niekorzystne zjawisko dla środowiska oraz ludzi - odłogowanie dużej powierzchni gruntów rolnych z uwagi na zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej przez mieszkańców - erozja gleb wynikająca z uwarunkowań geologicznych - brak wykorzystywania źródeł energii odnawialnej - braki wody w studniach kopanych na znacznym obszarze gminy

SZANSE	ZAGROŻENIA
- wdrożenie systemów przeciwpowodziowych oraz zagospodarowania przestrzennego w sposób eliminujący prawdopodobieństwo powodzi - utrzymywanie gleb przydatnych rolniczo w dobrej kulturze	- zagrożenie powodziowe - straty dla mieszkańców dotkniętych powodzią, wykluczenie części terenów pod zabudowę lub inwestycje - wyczerpanie się złóż ropy naftowej — duża ingerencja w krajobraz; utrata miejsc pracy
ANALIZA SWOT — PROCESY DEMOGRAFICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- mała gęstość zaludnienia - komfort mieszkania w gminie - duża grupa osób w wieku produkcyjnym - rozwój gminy, dopasowanie rynku do potrzeb osób w wieku produkcyjnym, ożywienie gospodarcze	- spadek liczby mieszkańców - „wyludnianie” się gminy, kreowanie wizerunku gminy, jako mało atrakcyjnej, niedającej perspektyw - zmienne saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych - trudność w oceniu działań podejmowanych przez gminę w celu zatrzymania mieszkańców i zachęcenia nowych do przybycia - niekorzystna tendencja w strukturze wiekowej - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku osób w wieku przedprodukcyjnym - duży wskaźnik obciążenia demograficznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
- podejmowanie działań mających na celu zwiększenie przyrostu naturalnego - promocja gminy, jako miejsca odpowiedniego do życia i pracy - napływ ludności przekładający się na ogólny rozwój gminy	- wyjeżdżanie młodych i wykształconych osób w inne rejony Polski lub za granicę - emigracja zarobkowa - konkurencja ze strony innych jednostek oferujących lepsze możliwości samorozwoju
ANALIZA SWOT — INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- proedukacyjna polityka gminy - duża liczba szkół w gminie - zaspokajanie potrzeb mieszkańców, możliwość wyboru szkoły, konkurencja między szkołami w celu zwiększenia atrakcyjności - działalność GCK - zachęcanie do aktywizowania się społeczności i ciekawego spędzania wolnego czasu - baza sportowa odpowiadająca potrzebom gminy oraz funkcjonowanie zespołów sportowych - promowanie zdrowego stylu życia, nauka współzawodnictwa i współpracy wśród dzieci i młodzieży - działalność świetlicy wsparcia dziennego w Lipinkach i ośrodków wsparcia - klubów samopomocy w Pagorzynie i Bednarskim (integracja osób w podeszłym wieku z młodzieżą) - Publiczne Centrum Rehabilitacji w Pagorzynie - bogata oferta bezpłatnych usług medycznych w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej - duża liczba jednostek OSP - dbałość o	- baza lokalowa przedszkoli niedostosowana do zapotrzebowania, niemożność przyjęcia wszystkich chętnych dzieci do 9 godzinnego przedszkola w Lipinkach oraz do 7 godzinnego oddziału przedszkolnego w Wójtowej (brak miejsc dla 3-latków), brak 9 godzinnego przedszkola w Wójtowej i Pagorzynie - brak żłobka na terenie gminy - brak wymiany pokoleniowej w zespołach ludowych, co skutkuje ich likwidacją - trudności w pozyskaniu przez organizacje pozarządowe środków zewnętrznych na ich działalność i podejmowane inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej (brak kadry, środków na wkład własny w projektach unijnych) - brak wsparcia w postaci doradztwa w zakresie spraw społecznych ze strony gminy - brak programów profilaktyki w zakresie uzależnień, otyłości szczególnie wśród dzieci i młodzieży,

bezpieczeństwo mieszkańców	propagowania zdrowego stylu życia, badań przesiewowych w kierunku wczesnego wykrywania chorób nowotworowych, układu krążenia i chorób płuc, brak edukacji wzrastającej liczby osób chorych na cukrzycę - brak centrów doradztwa informacji i planowania kariery zawodowej w gimnazjach - zbyt mała liczba inicjatyw integrujących osoby starsze z młodzieżą - małe zaangażowanie mieszkańców w życie gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
- promocja gminy przez zespół ludowy - rozwijanie pasji sportowych wśród młodzieży - rozwijanie bazy sportowej - uczynienie z gminy miejsca ważnych wydarzeń sportowych - zwiększenie dotacji z budżetu państwa na edukację przedszkolną	- utrata zainteresowania następnymi pokoleń pielęgnowaniem tradycji gminy - konieczność zamknięcia niektórych szkół ze względu na niż demograficzny - spowolniony rozwój gminy ze względu na brak inicjatywy ze strony społeczeństwa w tworzeniu stowarzyszeń i organizacji - wysokie koszty utrzymania szkół przy niskim poziomie subwencji oświatowej - ograniczone środki budżetu gminy na dofinansowanie placówek oświatowych i kulturalnych - ograniczone środki na rozwój imprez sportowych i kulturalnych
ANALIZA SWOT – SYTUACJA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- funkcjonowanie małych podmiotów gospodarczych - rozwijanie działalności lokalnej dopasowanej do potrzeb ludności - występowanie ropy naftowej i przemysł z tym związany - cecha charakterystyczna gminy, miejsca pracy dla mieszkańców - zabytki o wartości religijnej i architektonicznej - bogata architektura sakralna sprzyjająca rozwojowi turystyki religijnej - Magurski Park Narodowy na części gminy - atrakcja turystyczna - tradycje łemkowskie - unikatowa cecha regionu - nieskażone środowisko sprzyjające rozwijaniu upraw ekologicznych w małych rodzinnych gospodarstwach	- wzrost liczby bezrobotnych, w tym przewaga kobiet - niedopasowany rynek pracy, negatywne nastroje społeczne - bezrobocie wśród młodych osób - skłanianie ich do wyjazdu z gminy - względnie dość duże bezrobocie wśród osób z wykształceniem wyższym — wyjeżdżanie ich z gminy, zniechęcenie młodych osób do kontynuowania nauki na uczelniach wyższych - brak dużych podmiotów gospodarczych z kapitałem zewnętrznym zapewniających miejsca pracy i rozwój infrastruktury - słaba baza noclegowa (jednakże dopasowana do potencjału turystycznego gminy) - brak stref gospodarczo-usługowych - brak grup producenckich zrzeszających drobnych rolników i przedsiębiorców wytwarzających ekologiczne i regionalne produkty - brak ścieżek rowerowych i pieszych, odpowiedniego oznakowania szlaków i infrastruktury turystycznej na szlakach - niedostateczna promocja walorów turystycznych oraz dziedzictwa kulturowego i historycznego gminy (brak broszur, folderów, prezentacji multimedialnych na stronach internetowych, izby pamięci

	gromadzącej pamiątki związane z bogatą historią gminy i ludowymi artystami) - brak wsparcia w postaci doradztwa w zakresie rynku pracy i przedsiębiorczości ze strony gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
- przewaga małych gospodarstw rolnych - możliwość wsparcia, rozwijanie ekologicznych upraw - położenie w województwie małopolskim i działalność na nim Wrót Małopolski - szansa na rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców - dostępność środków unijnych na rozwój przedsiębiorczości, spółdzielni rzemieślniczych, ekologicznych gospodarstw i infrastruktury turystycznej	- ograniczenia dla działalności przemysłowej ze względu na konieczność ochrony środowiska - trudności w realizacji infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na obszarach Natura 2000 - przyciąganie turystów, mieszkańców i inwestorów przez jednostki lepiej rozwinięte
ANALIZA SWOT — INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobre warunki mieszkaniowe pod względem powierzchni mieszkaniowej w gminie - dobra sieć połączeń drogowych - obsługiwane tereny gminy przez PKS i prywatnych przewoźników - możliwość przemieszczania się przez niezmotoryzowanych mieszkańców oraz większa dostępność gminy - funkcjonowanie nowoczesnych oczyszczalni ścieków w gminie - niezależność gminy w tym zakresie - gmina objęta elektrycznością i zgazyfikowana - nieograniczony dostęp do sieci telefonicznych	- znikoma ilość sieci wodociągowej w całej gminie - niski wskaźnik skanalizowania gminy - mała przepustowość oczyszczalni celem zapewnienia odbioru ścieków z terenu całej gminy - zapisy MPZP niedostosowane do potrzeb inwestycyjnych mieszkańców i potencjalnych inwestorów - niska jakość świadczonych usług przewozowych (stare i zniszczone autobusy) - brak lokalu zastępczego i niedostateczna ilość mieszkań socjalnych w stosunku do zapotrzebowania i niski standard części z nich - zły stan techniczny nawierzchni części dróg gminnych, niedrożne rowy i przepusty stwarzające zagrożenie powodziowe - brak chodników przy ruchliwych drogach powiatowych i wojewódzkich
SZANSE	ZAGROŻENIA
- dostępność środków unijnych na budowę wodociągu i sieci kanalizacyjnej w gminie - zwiększenie komfortu mieszkańców w gminie - utrzymywanie dróg w dobrym stanie - sprawne poruszanie się po gminie	- zagrożenie epidemiologiczne ze względu na brak wodociągu - szybkie tempo wzrostu wydatków bieżących gminy, w tym związanych z kosztami utrzymania powstałej infrastruktury przy nieznacznym wzroście dochodów bieżących - wyprowadzenie się mieszkańców z gminy ze względu na brak odpowiednich warunków pod względem instalacji sanitarnych
ANALIZA SWOT — POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

- nawiązanie współpracy na poziomie lokalnym z sąsiednimi gminami - wspólność interesów - działania na rzecz ochrony środowiska i ekologii - wdrażanie nowoczesnych rozwiązań oraz dbałość o teren gminy - kontakty zagraniczne z Republiką Słowacką - spotkania integracyjne, zawody strażackie, przygotowywanie wspólnych projektów współpracy	- brak większej liczby miast partnerskich bądź członkostwa w związkach i stowarzyszeniach krajowych - ograniczone środki finansowe na podejmowane działania o charakterze kulturalno-oświatowym - mała dostępność informacji o działaniach gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wypracowywanie znaczącej pozycji w Związku Gmin - pozyskiwanie partnerów wśród gmin i miast Polski - nawiązanie współpracy z krajami sąsiednimi - bliskie położenie sprzyja zacieśnianiu więzów, stanowi motywację do rozwoju gminy; nauka języków obcych przez mieszkańców	- szybki i zharmonizowany rozwój jednostek ościennych dzięki rozwiniętej sieci powiązań zewnętrznych

4. Sfera społeczna

4.1. Struktura demograficzna

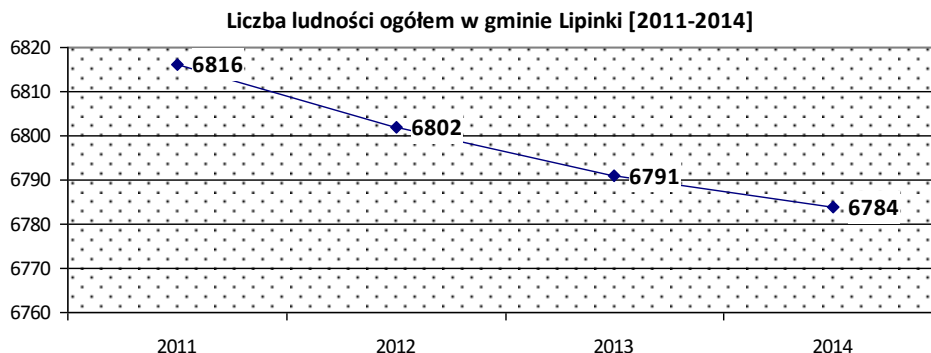
4.1.1. Ludność

Gmina Lipinki na tle gmin sąsiednich jak i na tle całego powiatu jest gminą średnią pod względem liczby mieszkańców (miejsce 3 na 10 gmin w powiecie), i średnią pod względem wielkości powierzchni.

Porównując pełne lata statystyczne według informacji posiadanych przez GUS, liczba ludności maleje. Gminę Lipinki w roku 2014 zamieszkiwało 6784 osoby.

Według danych udostępnianych przez Urząd Gminy w Lipinkach na terenie gminy w 2015 r. mieszkało 6889 osób.

Rysunek 2. Liczba ludności w gminie Lipinki

Obecnie w Gminie Lipinki zaobserwować można nierównomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba kobiet przewyższa (ponad 2%) liczbę mężczyzn.

Tabela 10. Struktura ludności Gminy Lipinki w podziale na płeć w latach 2011-2014

	jm	2011	2012	2013	2014
ogółem	osoba	6816	6802	6791	6784
mężczyźni	osoba	3317	3323	3307	3318
	%	48,66%	48,85%	48,70%	48,91%
kobiety	osoba	3499	3479	3484	3466
	%	51,34%	51,15%	51,30%	51,09%
	różnica	2,67%	2,29%	2,61%	2,18%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Uśredniony wskaźnik gęstości zaludnienia dla wszystkich sołectw Gminy Lipinki kształtuje się na poziomie 136 osób na km², jest znacznie większy od wielkości tego wskaźnika dla powiatu (ok.113 osób na km²).

Jest znacznie niższy od średniej gęstości zaludnienia województwa małopolskiego, liczącej około 221 osób/km², oraz wyższy od gmin wiejskich województwa (średnio 111 osób/1km²).

W latach 2012-2014 obserwuje się wzrost przyrostu naturalnego, ale nadal jest ujemny.

Tabela 11. Przyrost naturalny w gminie Lipinki w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny w latach 2010-2014				
	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-
MAŁOPOLSKIE *	7416	5797	4529	4030	4808
MAŁOPOLSKIE - WIEŚ *	5273	4524	4248	3674	4347
Powiat gorlicki	368	265	240	159	200
Powiat gorlicki - WIEŚ	0	0	166	161	195
Lipinki	-11	13	-31	-11	-4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Grupy wiekowe w strukturze ludności

Kolejnym, niezwykle istotnym elementem jest kształt, jaki przyjmuje struktura wiekowa mieszkańców. Jego analiza wskazuje, iż społeczeństwo Gminy Lipinki jest stosunkowo młode - osoby, które nie ukończyły 44 roku życia stanowią, bowiem 59,58% ogólnej liczby mieszkańców. Przeglądając się jednak bliżej innym jednostkom terytorialnym – widać wyraźnie, że wskaźnik ten nie wyróżnia gminy na tle województwa, powiatu gorlickiego czy wchodzących w jego skład gmin ościennych.

Analizując strukturę mieszkańców gminy ze względu na wiek (na podstawie danych statystycznych za 2014 r.) należy zauważyć, że oprócz pokolenia wyżu demograficznego z lat 70-tych i pierwszej połowy lat 80-tych XX wieku (osoby w wieku 30-40 lat) duży udział w strukturze wiekowej ludności mają ludzie młodzi w wieku 25-29 lat, 30-34 oraz 35-39 lat.

Porównanie struktury wiekowej⁸ mieszkańców Gminy Lipinki z sytuacją w powiecie gorlickim i województwie małopolskim pozwala zauważyć bardzo korzystne dla gminy zjawisko: *udział w strukturze ludności mieszkańców w grupach wiekowych 10-14 i 15-19 lat jest znacząco wyższy, niż w porównywanych jednostkach administracyjnych.*

Tabela 12. Struktura mieszkańców gminy Lipinki ze względu na wiek

	2011	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2012	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2013	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2014	% udział w liczbie mieszkańców gminy
0-4	376	5,52%	369	5,42%	352	5,18%	336	4,95%
5-9	327	4,80%	331	4,87%	353	5,20%	351	5,17%
10-14	394	5,78%	370	5,44%	358	5,27%	361	5,32%
15-19	489	7,17%	467	6,87%	434	6,39%	430	6,34%
20-24	527	7,73%	533	7,84%	507	7,47%	466	6,87%
25-29	573	8,41%	559	8,22%	554	8,16%	559	8,24%
30-34	502	7,37%	522	7,67%	548	8,07%	569	8,39%
35-39	494	7,25%	508	7,47%	525	7,73%	533	7,86%
40-44	411	6,03%	418	6,15%	431	6,35%	437	6,44%
45-49	458	6,72%	431	6,34%	419	6,17%	395	5,82%
50-54	494	7,25%	497	7,31%	478	7,04%	476	7,02%
55-59	423	6,21%	435	6,40%	453	6,67%	463	6,82%
60-64	354	5,19%	368	5,41%	382	5,63%	405	5,97%
65-69	215	3,15%	243	3,57%	265	3,90%	281	4,14%
70 i więcej	779	11,43%	751	11,04%	732	10,78%	722	10,64%
RAZEM	6 816	100%	6 802	100%	6 791	100%	6 784	100%

Na korzyść Gminy Lipinki wypada również udział ludności w wieku 40-44 oraz 55-59, lat. Szczególnie pozytywny jest wyższy wskaźnik procentowy liczby dzieci i młodzieży 28,66%, gdzie ludności w wieku 60-70 i więcej jest 20,75%.

Zaobserwować należy jednocześnie niższy udział przedstawicieli starszych grup wiekowych (w wieku 50-75 lat), w porównaniu z powiatem i regionem. Oznacza to, że pod względem kategorii wiekowych ludność gminy nie starzeje się tak szybko, jak w regionie, czy w kraju.

Z kolei w aspekcie struktury wiekowej wg ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Lipinki na przestrzeni lat widoczny jest niekorzystny trend spadkowy w zakresie liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców najmłodszych, będących w wieku przedprodukcyjnym.

Według informacji z 2014 r. 66,85 % ogółu lokalnej społeczności to osoby w wieku produkcyjnym, osób w wieku przedprodukcyjnym jest 15,45%, a w poprodukcyjnym 17,70 % ogółu.

O ile statystyki obrazujące strukturę wiekową społeczeństwa Gminy Lipinki przedstawiają dane, które można uznać za korzystne, o tyle obserwacja zachodzących w tym obszarze zmian pozwala zauważyć negatywne procesy, wpisujące się w ogólnopolską tendencję starzenia się społeczeństwa.

⁸ BDL GUS(2014)

Tabela 13. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Lipinki [2011-2014]

	2011	2012	2013	2014
ogółem	6 816	6 802	6 791	6 784
w wieku przedprodukcyjnym	1 097	1 070	1 063	1 048
w wieku produkcyjnym	4 547	4 550	4 543	4 535
w wieku poprodukcyjnym	1 172	1 182	1 185	1 201
% udział w ogólnej liczbie mieszkańców				
w wieku przedprodukcyjnym	16,09%	15,73%	15,65%	15,45%
w wieku produkcyjnym	66,71%	66,89%	66,90%	66,85%
w wieku poprodukcyjnym	17,19%	17,38%	17,45%	17,70%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Tabela 14. Saldo migracji w gminie Lipinki w latach 2010-2014

SALDO MIGRACJI W GMINIE LIPINKI w latach 2010-2014										
Jednostka terytorialna	zameldowania ogółem					wymeldowania ogółem				
	ogółem					ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
MAŁOPOLSKIE	33807	34197	31860	35136	32921	29399	29897	28283	32312	29974
Powiat gorlicki	912	949	876	927	913	1149	1164	1132	1201	1084
Powiat gorlicki - GMINY WIEJSKIE	0	0	483	536	505	0	0	468	583	467
Powiat gorlicki - WIEŚ	0	0	639	655	626	0	0	652	775	633
Lipinki	36	51	53	39	62	51	70	44	53	50

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

SALDO MIGRACJI W GMINIE LIPINKI w latach 2010-2014										
Jednostka terytorialna	saldo migracji					saldo migracji na 1000 osób				
	ogółem					ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
MAŁOPOLSKIE	4408	4300	3577	2824	2947	1,3	1,3	1,1	0,8	0,9
Powiat gorlicki	-237	-215	-256	-274	-171	-2,2	-2,0	-2,3	-2,5	-1,6
Powiat gorlicki - GMINY WIEJSKIE	0	0	15	-47	38	0,0	0,0	0,3	-0,9	0,7
Powiat gorlicki - WIEŚ	0	0	-13	-120	-7	0,0	0,0	-0,2	-1,6	-0,1
Lipinki	-15	-19	9	-14	12	-2,2	-2,8	1,3	-2,1	1,8

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Saldo migracji zmienia się skokowo, wartości w każdym roku przyjmują inne zmienne. Trudno określić, więc trend panujący w tej sferze.

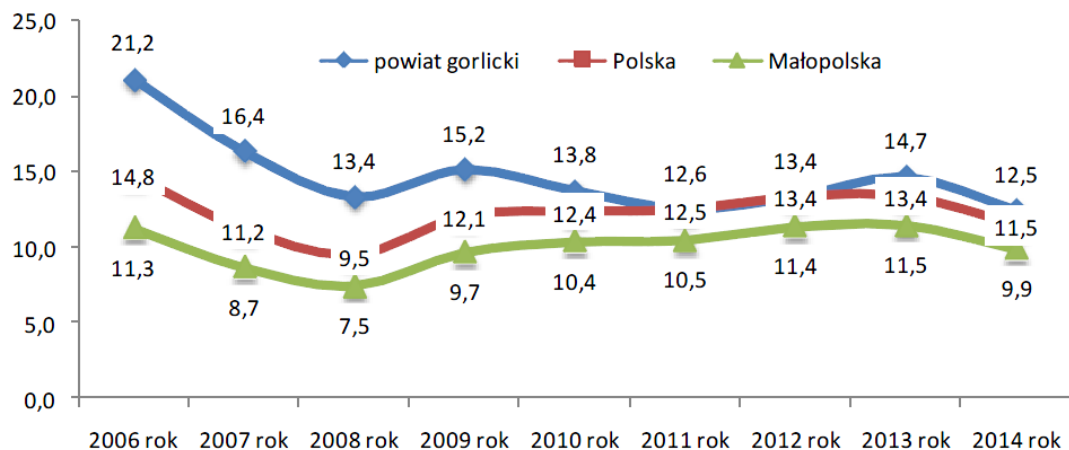

4.2. Poziom i struktura bezrobocia rejestrowego

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało pojawienie się zjawiska bezrobocia. Jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. W Polsce stało się kwestią społeczną, świadczy o tym dynamika, skala i struktura zjawiska. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd., których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia.

Według stanu na dzień 31.12.2014 r., stopa bezrobocia w powiecie gorlickim, wynosiła 12,5% i była wyższa od krajowej (11,5%) i wojewódzkiej (9,9%). Pod względem wysokości stopy bezrobocia powiat gorlicki plasował się na 14 pozycji wśród 22 powiatów województwa (rankingując od najniższej). W ciągu 2014 roku na lokalnym rynku pracy odnotowano spadek tego wskaźnika o 2,2 pkt. proc. (dynamika=85%).

Według stanu na dzień 31.12.2014 r., w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach było zarejestrowanych 5749 osób bezrobotnych. Liczba ewidencjonowanych osób była w ostatnich latach na podobnym poziomie. W 2014 roku liczba bezrobotnych spadła o 1152 osoby.

Liczba bezrobotnych w powiecie wyniosła na koniec 2014 r. 5749 osoby, co oznacza, że bezrobotni mieszkańcy Gminy Lipinki stanowili 7,17 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych powiatu gorlickiego. Stopa bezrobocia w analizowanym okresie spadła zarówno w województwie, podregionie nowosądeckim jak i w powiecie gorlickim.

Tabela 15. Stopa bezrobocia: porównanie województwo małopolskie, podregion nowosądecki, powiat gorlicki (2011-2014)

Jednostka terytorialna	ogółem			
	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%
MAŁOPOLSKIE	10,5	11,4	11,5	9,7
Podregion nowosądecki	14,2	15,1	15,5	13,2
Powiat gorlicki	12,6	13,4	14,7	12,4

Na koniec grudnia 2014 r. według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach bez pracy pozostawało w Gminie Lipinki 412 osób (o 112 mniej, niż w 2013 r.).

Tabela 16. Liczba bezrobotnych – analiza lat [2011-2014]

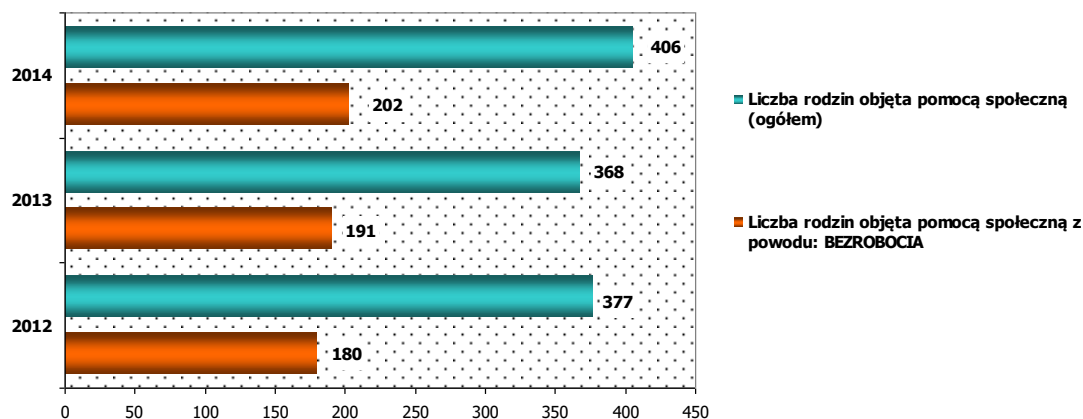
	POLSKA	MAŁOPOLSKA	Podregion nowosądecki	Powiat gorlicki	Gmina Lipinki
	ogółem				
2011	1 982 676	145 094	44 238	5 870	406
2012	2 136 815	161 161	47 746	6 263	454
2013	2 157 883	164 434	49 428	6 901	500
2014	1 822 000	139 027	41 902	5 749	412
wzrost/spadek liczby bezrobotnych	-160 676	-6 067	-2 336	-121	6

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Jeśli chodzi o porównanie sytuacji pod względem liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 4 lat (2011-2014) w Gminie Lipinki zmalała o 6 osób. W Polsce, województwie małopolskim, widoczny jest spadek liczby bezrobotnych ogółem (w Polsce o 8 % w 2014r. w stosunku do 2011 r.) podobnie jak w podregionie, w którym liczba bezrobotnych spadła o ok.5 %.

Jak wynika z danych GOPS w Lipinkach w ostatnich 3 latach liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy w 2014 r. w stosunku do 2013 r. wzrosła o 11 rodzin tj.3%, oraz o 12,22% w stosunku do roku 2012 r. tj.22 rodzin.

Rysunek 3. Rodziny z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną [2012-2014]

W latach 2012-2014 rodziny korzystające ze wsparcia GOPS w Lipinkach, w których jedyną lub jedną z dysfunkcji było bezrobocie, stanowią odpowiednio 49,75% (2014 r.), 51,90 % (2013r.) i 47,75% (2012r.) wszystkich rodzin, którym przyznano pomoc.

W rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia najczęściej występują następujące problemy:

- *Brak środków na zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.*
- *Psychospołeczne skutki bezrobocia, które najwyraźniej widoczne są u osób długotrwale bezrobotnych.*
- *Negatywne wzorce wychowawcze przekazywane dzieciom.*

System pomocy rodzinie z problemem bezrobocia realizowany jest poprzez następujące zadania świadczone przez GOPS w Lipinkach:

- przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy,
- zobowiązanie do aktywnego, dokumentowanego poszukiwania pracy,
- przyznanie świadczeń umożliwiających zaspokojenie niezbędnych potrzeb,
- niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- pomoc w uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych,
- współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w celu pozyskania informacji o dostępnych ofertach pracy dla klientów GOPS.

W ramach pomocy społecznej oferowane jest również wsparcie i aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w ramach prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

4.3. Bezpieczeństwo publiczne

4.3.1. Policja

Posterunek Policji w Lipinkach od marca 2014 roku znajduje się w strukturze Komisariatu Policji w Bieczu. Wcześniej bezpośrednio podlegał Komendzie Powiatowej Policji w Gorlicach.

Na terenie działania Posterunku Policji Lipinki w 2013 r. nie odnotowano poważniejszych zdarzeń kryminalnych.

W 2014 r. na terenie gminy Lipinki najbardziej zagrożoną miejscowością był Kryg, gdzie odnotowano w sumie 18 przestępstw (16 w 2013 r.), Wójtowa, gdzie odnotowano 14 przestępstw (12 w roku 2013) i Lipinki gdzie odnotowano 12 przestępstw (15 w roku 2013). Zagrożenie przestępczością w innych miejscowościach przedstawia się następująco:

- Bednarka odnotowano 2 przestępstwa (3 w roku 2013)
- Pagorzyna odnotowano 2 Przeszępstwa (2 w roku 2013)

Na dobrym poziomie należy ocenić pracę w zakresie zagadnień prewencyjnych. W zwalczaniu czynów zabronionych będących wykroczeniami prowadzono postępowanie wyjaśniające, które w 9 (15 w roku 2013) przypadkach zakończono skierowaniem wniosku o ukaranie do Sądu Rejonowego w Gorlicach. Zatrzymano 1 prawo jazdy za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości. Wobec sprawców drobniejszych wykroczeń stosowano postępowanie mandatowe i pouczenia. Nałożono ogółem 66 (68 w 2013 r.) mandatów karnych, przy czym 44 MK nałożono za wykroczenia o charakterze innym niż drogowe (w większości za wykroczenia z art. 140, 145, 51 kw i 43 Ust. o wychowaniu w trzeźwości). Policjanci PP w Lipinkach przeprowadzili ogółem 201 (239 w 2013 roku) interwencji. Do Zakładów Karnych, Sądów, Prokuratury i Placówek ZOZ doprowadzili 14 osób, sporządzili dla potrzeb różnych instytucji 109 wywiadów i ustaleń.

Mając na względzie aspekt działań w zakresie prewencji kryminalnej prowadzili spotkania z młodzieżą w szkołach, rozmowy z osobami samotnymi w przedmiocie ostrzeżenia ich i uchronienia przed występującymi zagrożeniami.

Policjanci PP w Lipinkach na terenie gminy Lipinki w sposób bieżący patrolowali miejsca grupowania się młodzieży i nieletnich, dokonywali sprawdzeń miejscowych lokali gastronomicznych, czy miejsc odbywających się imprez rozrywkowych, celem ujawnienia ewentualnych dystrybutorów narkotyków i alkoholu niewiadomego pochodzenia. W tych rejonach koncentrowane były służby patrolowe, które na bieżąco zapobiegały wybrykom chuligańskim.

W zakresie zwalczania patologii społecznych na bieżąco współpracowano z Gminną Komisją ds. rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipinkach oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. W sposób systematyczny utrzymywano kontakt z Kuratorami Sądu Rejonowego.

Analizując stan bezpieczeństwa w ruch drogowym na terenie gminy Lipinki należy stwierdzić, iż w 2013 roku nastąpił nieznaczny spadek stanu bezpieczeństwa na drogach. Odnotowano 2 wypadki drogowe (6 w 2013 roku), w których jedna osoba poniosła śmierć i jedna została ranna, 17 kolizji drogowych (15 w roku 2013). Policjanci PP Lipinki ujawnili ogółem 2 nietrzeźwych kierujących. W celu ograniczenia tego typu przestępczości funkcjonariusze tej jednostki systematycznie prowadzili działania „Stop-Probierz 2014”.⁹

4.3.2. Straż pożarna

W każdej miejscowości gminy Lipinki działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. OSP Lipinki liczy 68 członków, OSP Kryg — 71, OSP Wójtowa — 49, OSP Pagorzyna — 43, OSP Bednarka — 27, a OSP Rozdziele — 15 członków. Łącznie OSP w gminie Lipinki posiadają 10 członków honorowych. Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze działające w ramach jednostek OSP liczą łącznie prawie 100 członków. Każda jednostka wyposażona jest w jeden lub dwa pojazdy ratowniczo-gaśnicze i w sprzęt specjalistyczny. OSP Kryg i OSP Wójtowa zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Działalność jednostek to nie tylko akcje ratownicze, ale również szeroko rozumiana działalność społeczna w własnym środowisku poprzez kontakt z młodzieżą szkolną, uczestnictwo i czynny udział w uroczystościach parafialnych oraz w wielu uroczystościach na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

⁹ Źródło: Opracowano Posterunek Policji w Lipinkach

4.4. Oświata i wychowanie

Gmina Lipinki może poszczycić się doskonałą bazą oświatową:

- Szkoła Podstawowa w Lipinkach,
- Szkoła Podstawowa w Wójtowej,
- Szkoła Podstawowa w Pagorzynie,
- Publiczne Gimnazjum w Lipinkach,
- Zespół Szkół w Krygu w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Ignacego Łukasiewicza w Krygu oraz Publiczne Gimnazjum im. św. Jadwigi Królowej w Krygu,
- Gminne Przedszkole w Lipinkach,
- Przedszkole w Krygu.

<i>Miejscowość</i>	<i>Nazwa placówki</i>	<i>Liczba uczniów (2015/2016)</i>
Lipinki	Szkoła Podstawowa	169
	Publiczna Gimnazjum im. ks. Jana Patrzyka	135
	Publiczne Przedszkole (3 oddziały 8 godzinne)	58
Kryg	Zespół Szkół, w tym:	190
	- Szkoła Podstawowa	141
	- Gimnazjum	49
	Publiczne Przedszkole (3 oddziały 8 godzinne)	65
Wójtowa	Szkoła Podstawowa	105
	w tym 2 oddziały przedszkolne (7 godzinne)	34
Pagorzyna	Szkoła Podstawowa im. św. Jadwigi Królowej	75
	w tym oddział przedszkolny (5 godzinny)	20
Razem	Liczba uczniów w szkołach	620
	Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych	177

Źródło: Urząd Gminy Lipinki

Dane GUS również potwierdzają, że w Gminie Lipinki rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w porównaniu do 2011 r. ilość dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła o 15,13%.

Tabela 17. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Lipinki

dzieci ogółem		
dzieci w wieku 3 - 5 lat		
2012	2013	2014
osoba	osoba	osoba
224	233	231
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
119	131	137
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
53,1%	56,2%	59,3%
Źródło: BDL		

Aktualna sieć placówek wychowania przedszkolnego zapewnia potrzeby opieki nad dziećmi tej grupie wiekowej.

Edukacja - szkoły podstawowe

W gminie funkcjonuje 4 szkoły podstawowe z 26 oddziałami.

Przy wszystkich szkołach na terenie gminy działają szkolne świetlice. W roku szkolnym 2013/2014, do szkół podstawowych uczęszczało 392 uczniów. Analizując dane statystyczne zauważalna jest w okresie 2011-2014 zmniejszająca się liczba uczniów o ok.2,24 %.

Tabela 18. Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Lipinki

2011	2012	2013	2014
osoba	osoba	osoba	osoba
401	389	386	392
Źródło: GUS (BDL).			

Ponadto w Gminie Lipinki wzrosła liczba absolwentów (o 11,59% w ciągu ostatnich 4 lat).

Tabela 19. Absolwenci szkół podstawowych w Gminie Lipinki

2011	2012	2013	2014
osoba	osoba	osoba	osoba
69	67	64	77
Źródło: GUS (BDL).			

Do szkół uczęszcza więcej mężczyzn, niż kobiet (52,1% w 2014 r.). Jak pokazują dane GUS liczba uczniów i absolwentów maleje na wszystkich poziomach administracyjnych regionu, najbardziej na poziomie województwa i podregionu.

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII), w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.¹⁰

W 2014 r. wartość tego współczynnika w Gminie Lipinki wyniosła 88,49 % i jego wartość zmalała od 2011 r. Równocześnie nastąpił spadek współczynnika skolaryzacji we wszystkich porównywanych jednostkach administracyjnych. W Polsce wartość wskaźnika wynosiła w 2014 r. 98,58 % i zmniejszyła się od 2011 r. o 0,14 %.

Tabela 20. Współczynnik skolaryzacji

Współczynnik skolaryzacji brutto: szkoły podstawowe			
2011	2012	2013	2014
%	%	%	%
92,61	92,84	93,92	88,49

Edukacja - gimnazjum

Na terenie gminy działają 2 Publiczne Gimnazja: w Lipinkach i w Krygu, w których w 2014 r. uczyło się 193 dzieci, a naukę skończyło 54 uczniów. Podobnie jak w innych jednostkach administracyjnych w Gminie zmniejszyła się liczba uczniów (23,4%). Dla porównania, w województwie liczba uczniów zmniejszyła się na przestrzeni 4 lat o 10, 0 %, zaś absolwentów 12,3%.

Tabela 21. Uczniowie gimnazjum

Uczniowie gimnazjum			
2011	2012	2013	2014
252	218	191	193
Absolwenci gimnazjum			
osoba	osoba	osoba	osoba
90	97	89	54

W 2014 r. wartość współczynnika skolaryzacji w gimnazjach w Gminie Lipinki wyniosła 86,16 % i jego wartość zmalała od 2011 r. Równocześnie nastąpił spadek współczynnika skolaryzacji we wszystkich porównywanych jednostkach administracyjnych. W Polsce wartość wskaźnika wynosiła w 2014 r. 98,58 % i zmniejszyła się od 2011 r. o 0,14 %.

Tabela 22. Współczynnik skolaryzacji

Współczynnik skolaryzacji brutto: gimnazjum			
2011	2012	2013	2014
%	%	%	%
89,05	88,26	85,27	86,16

Edukacja – przedszkole

Na terenie gminy działają dwa przedszkola Gminne Przedszkole w Lipinkach i Przedszkole w Krygu. Obowiązkiem przedszkolnym w 2014 r. było 159 dzieci w wieku od 4 do 6 lat.

¹⁰ <http://www.stat.gov.pl> (09.12.2013).

W 2014 r. na 1 miejsce w placówce przedszkolne na terenie gminy przypadało 1,59 dziecka w wieku 3-5 lat.

Tabela 22. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Lipinki

DZIECI OBJĘTE WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM w gminie LIPINKI											
dzieci ogółem				dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym				odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym			
na wsi				na wsi				na wsi			
dzieci w wieku 3 - 5 lat	dzieci w wieku 3 - 6 lat	dzieci w wieku 3 - 4 lat	dzieci w wieku 4 - 6 lat	dzieci w wieku 3 - 5 lat	dzieci w wieku 3 - 6 lat	dzieci w wieku 3 - 4 lat	dzieci w wieku 4 - 6 lat	dzieci w wieku 3 - 5 lat	dzieci w wieku 3 - 6 lat	dzieci w wieku 3 - 4 lat	dzieci w wieku 4 - 6 lat
2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	%	%	%	%
63415	74366	41247	54236	41738	52422	22503	43436	65,8	70,5	54,6	80,1
44791	52492	29148	38186	29959	37576	16004	31177	66,9	71,6	54,9	81,6
2717	3161	1760	2294	1822	2288	964	1952	67,1	72,4	54,8	85,1
2006	2336	1310	1683	1450	1814	792	1524	72,3	77,7	60,5	90,6
231	273	153	192	137	181	59	159	59,3	66,3	38,6	82,8
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat					dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego						
2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014		
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba		
614	688	698	734	789	1,38	1,34	1,31	1,25	1,17		
456	543	559	601	658	2,11	2,03	1,95	1,84	1,68		
520	593	612	624	702	1,43	1,43	1,40	1,35	1,27		
0	0	576	591	671	0,00	0,00	1,48	1,40	1,36		
476	514	531	562	593	1,54	1,65	1,65	1,59	1,59		

Źródło: GUS (BDL).

4.5. Kultura, sport, rekreacja

W skład Gminnego Centrum Kultury wchodzi Centrum Kultury z kafejką internetową oraz Kluby Młodzieży w Bednarce, Bednarskim, Rozdzielu, Wójtowej, Pagorzynie i w Lipinkach. Każdy klub wyposażony jest w telewizor, wieżę, stół do tenisa, stół bilardowy, air-hokej. Kluby poprzez organizowane imprezy propagują zdrowy styl życia i stwarzają dla wszystkich miejsce, gdzie mogą czuć się bezpiecznie, tworzą warunki do miłego spędzania czasu przez młodych ludzi, nawiązywania kontaktów towarzyskich, wyrabiają nawyki dbałości o wspólne dobro, wyculają na estetykę, uczą odpowiedzialności za własne postępowanie. Przez cały rok GCK jest organizatorem imprez kulturalno-sportowych oraz wyjazdów integracyjnych mieszkańców. Ponadto GCK organizuje wystawy pokonkursowe prac plastycznych, Dzień Kobiet, Wieczór Wróżb oraz warsztaty tematyczne: ozdób choinkowych, kartek świątecznych, pisanek wielkanocnych.

Przy Gminnym Centrum Kultury w Lipinkach działa Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Wójtowiacy”, który brał udział w przeglądach pieśni biesiadnej w Licheniu i w Makowie Podhalańskim.

Działalność kulturalno-oświatowa prowadzone przez jednostki:

Gminne Centrum Kultury w Lipinkach:

1. Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek – XI edycja (uczestnikami byli przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych i publicznych gimnazjów z terenu Gminy Lipinki)

2. VII Gminy Konkurs Pisanek Wielkanocnych – (uczestnikami byli przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów publicznych Gminy Lipinki, Stowarzyszenie Kobiet Wsi Kryg, Koło gospodyń Wiejskich z Wójtowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej z Lipinek oraz mieszkańcy z Gminy Lipinki)
3. Uroczystość Powierzenia Ziemi Gorlickiej Miłosierdziu Bożemu w Wójtowej – XVI edycja
4. Konkurs Poezji Regionalnej.
5. XXIII edycja Biegów Przelajowych o puchar wójta Gminy Lipinki.

Klub Młodzieży w Lipinkach

1. Ferie - zima 2015 – cykliczne zajęcia dla dzieci,
2. Warsztaty tematyczne – tradycyjne i nowoczesne zdobienie pisanek wielkanocnych,
3. Turniej tenisa stołowego i bilardu - edycja wiosenna,
4. Turniej aier – hokeja,
5. Konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów - „Przyroda w kolorach”,
6. Rozgrywki przy grach planszowych.

Klub Młodzieży w Rozdzielu

1. Warsztaty tematyczne – wykonywanie kartek na Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy, wykonywanie zakładki do książek,
2. Rozgrywki przy grach planszowych.

Klub Młodzieży w Bednarce (sołectwo Bednarskie)

1. Dzień Kobiet- impreza organizowana wspólnie z Radą Sołecką,
2. Turniej tenisa stołowego,
3. Rozgrywki przy grach planszowych.

Klub Młodzieży w Pagorzynie

1. Piknik z okazji Dnia Dziecka,
2. Rozgrywki przy grach planszowych.

Klub Młodzieży w Wójtowej

1. Turniej rzut lotkami do tarczy elektronicznej,
2. Rozgrywki przy grach planszowych,

Klub Młodzieży w Bednarce

1. Turniej tenisa ,
2. Rozgrywki przy grach planszowych

Klub Młodzieży w Krygu

1. Rozgrywki przy grach planszowych

Gminna Biblioteka Publiczna

W strukturze organizacyjnej Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipinkach funkcjonują 2 filie biblioteczne w miejscowościach Kryg i Wójtowa. Głównym zakresem działań biblioteki jest gromadzenie, opracowanie i udostępnianie księgozbiorów.

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipinkach posiada 7017 woluminów zbiorów bibliotecznych, filia w Krygu — 5863 woluminów, a filia w Wójtowej — 4750 woluminów. Księgozbiory w bibliotekach opracowane są w 100% komputerowo.

W ramach promocji książek GBP w Lipinkach organizuje:

- ✓ głośne czytanie bajek dla najmłodszych czytelników,
- ✓ gminny konkurs recytatorski poezji regionalnej,

- ✓ lekcje biblioteczne dla najmłodszych czytelników,
- ✓ gazetki, wystawki książkowe promujące nowości wydawnicze oraz sylwetki pisarzy i ich twórczość.

Baza sportowa

- stadion sportowy w Wójtowej — zmodernizowany w latach 2013–2014; obiekt posiada nowoczesne zaplecze socjalne, trybuny, ogrodzenie, oświetlenie, chodniki i parking,
- sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Krygu,
- sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Wójtowej,
- sala gimnastyczna przy Gimnazjum w Lipinkach,
- boisko sportowe przy Szkole Podstawowej w Krygu o nawierzchni z trawy syntetycznej
- wielofunkcyjne boisko o nawierzchni poliuretanowej wraz z lekkoatletyczną stumetrową bieżnią i skocznią w dal w Lipinkach
- stadion sportowy w Krygu

Kluby sportowe

Uczniowski Klub Sportowy Błyskawica — działa przy Szkole Podstawowej w Krygu. Klub został powołany w celu planowania i organizowania pozalekcyjnego życia uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz pomoc materialną organu prowadzącego szkołę. Od roku 2000 klub poszerzył swoją działalność o uczniów Publicznego Gimnazjum w Krygu. Głównym zadaniem Klubu jest oddziaływanie na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, kształtowanie sprawności fizycznej, rozwijanie szeroko pojętej kultury fizycznej, budzenie i budowanie zainteresowań sportowych. W Klubie istnieją sekcje piłki nożnej, siatkówki, piłki ręcznej, badmintonu, szachów. Rozwój Klubu i liczne osiągnięcia jego członków są wynikiem systematycznie wzbogacanej bazy materialnej.

Uczniowski Klub Sportowy w Lipinkach — powstał w 1995 roku. Najpierw funkcjonował jako klub lekkoatletyczny, ale w 2007 roku w związku z oddaniem hali sportowej powstała sekcja piłki ręcznej. Od początku powstania klubu zawodnicy startowali w Mistrzostwach Polski, odnosząc liczne sukcesy najpierw w kategorii młodzików. Wychowankami klubu są dzieci, młodzież i seniorzy.

Klub organizuje zawody sportowe w różnych dyscyplinach sportowych:

- Gminne Igrzyska LZS: siatkówka, piłka ręczna, strzelectwo, lekkoatletyka;
- zawody szkolne: halowa piłka nożna, piłka ręczna, 4-bój lekkoatletyczny, biegi przełajowe;
- inne zawody: Turniej Mikołajkowy w Piłkę Ręczną, Piknik Sportowy, Bieg Uliczny;
- Biegi Przełajowe o Puchar Wójta Gminy Lipinki, Mistrzostwa Lipinek w Skoku Wzwyż.

Ludowy Klub Sportowy Wójtowa — jest stowarzyszeniem kultury fizycznej, a został zarejestrowany w 2001 roku. Najważniejszą sekcją klubu jest sekcja piłki nożnej. Aktualnie działa kilka drużyn piłki nożnej, w tym trampkarzy i juniorów. W ramach bieżącej działalności LKS Wójtowa prowadzi:

- drużynę piłkarską seniorów w lidze okręgowej, prowadzonej przez Okręgowy Związek Piłki Nożnej w Nowym Sączu (33 zawodników),

- drużynę piłkarską II Ligi juniorów (18 zawodników),
- drużynę piłkarską III ligi trampkarzy starszych (19 zawodników).

Od kilku lat zespół piłkarski odnosi coraz więcej sukcesów i należy do ścisłej czołówki powiatu gorlickiego. W sezonie 2013/2014 awansował do ligi okręgowej.

Ludowy Klub Sportowy „Nafta” Kryg — dyscypliną rozwijaną w klubie jest piłka nożna. LKS występuje w rozgrywkach ligowych, w klasie A, w grupie sądecko-gorlickiej. Oprócz rozgrywek ligowych drużyna seniorów występowała również w rozgrywkach Pucharu Polski na szczeblu PPN Gorlice. Poza drużyną seniorów swoje mecze rozgrywają również drużyny młodzieżowe. Rozwój Klubu i liczne osiągnięcia jego członków są wynikiem systematycznie wzbogacanej bazy materialnej. Jest to możliwe głównie dzięki dotacjom Gminy Lipinki i wsparciu Wójta. Klub corocznie startuje w konkursie ofert na zlecenie realizacji zadań publicznych Gminy Lipinki w zakresie: sprzyjania rozwojowi sportu, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

4.6. Organizacje pozarządowe¹¹

Stowarzyszenie Miłośników Lipinek i okolic

Stowarzyszenie istnieje od 1997 roku, a swoją działalnością obejmuje gminę Lipinki i powiat gorlicki. Celem Stowarzyszenia jest szerzenie idei społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacja społeczności lokalnej przez propagowanie kultury, turystyki, inspirowanie działalności mieszkańców w dziedzinie oświaty i wychowania, szerzenie wśród społeczeństwa znajomości historii własnego regionu, zamięłowania do niej, a także poszanowania dla pamiątek i zabytków przeszłości oraz podejmowanie działań mających na celu promocję wsi, gminy i okolicy.

Stowarzyszenie Kobiet wsi Kryg

Stowarzyszenie istnieje od 2007 roku, a jego celem jest m.in. działalność kulturalna, edukacyjna i integracyjna na rzecz społeczności wiejskiej, wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych, kulturalnych, społecznych oraz zdrowotnych, aktywizowanie mieszkańców do działania na rzecz rozwoju środowiska wiejskiego, propagowanie metod i sposobów produkcji zdrowej żywności oraz zdrowego trybu życia, dbałość o ochronę przyrody i krajobrazu.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Lipińskiej „Jastrzębiec”

Organizacja ta powstała w 2011 roku, a jej celem jest m.in. działalność na rzecz budowania i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozbudzanie aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej mieszkańców Ziemi Lipińskiej, gromadzenie, promocja i upowszechnienie wiedzy o historii, pamiątkach przeszłości, kulturze, przyrodzie i współczesnym obliczu Ziemi Lipińskiej, wspieranie działań na rzecz aktywnej ochrony Narodowego Dziedzictwa Lokalnego, zabytków kultury materialnej i niematerialnej, sztuki ludowej oraz przyrody, nawiązanie kontaktów z osobami z różnych regionów Polski oraz z zagranicy, które pochodzą z Lipinek lub są zainteresowane Ziemią Lipińską, podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, pokrzywdzonych, uzależnionych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Lokalna Fundacja Oświatowa przy Szkole Podstawowej im. ks. Jana Patrzyka w Lipinkach

¹¹ Strategia Rozwoju Gminy Lipinki na lata 2014-2020

Fundacja została założona w 2002 roku, jej działania polegają m.in. na wspieraniu działalności dydaktycznej i wychowawczej szkoły, rozwijaniu zainteresowań uczniów i pomocy finansowej uczniom uzdolnionym. Fundacja pozyskuje środki z wpłat 1% podatku oraz darowizn.

Bieżąca działalność to:

- ✓ finansowanie programu nauki pływania uczniów Szkoły Podstawowej w Lipinkach,
- ✓ finansowanie szachowych zajęć pozalekcyjnych oraz organizowanie zajęć szachowych,
- ✓ finansowanie nagród dla uczniów za wysokie miejsca w konkursach,
- ✓ zakup pomocy naukowych (tablica interaktywna),
- ✓ organizowanie i finansowanie wycieczek dla uczniów uzdolnionych (Centrum Nauki Kopernik w Warszawie).

Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Wolność i miłość” Diecezji Rzeszowskiej

Priorytetem Stowarzyszenia są działania mające na celu propagowanie idei trzeźwości i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, jak również pomoc osobom niepełnosprawnym. Stowarzyszenie prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej oraz Diecezjalny Ośrodek Profilaktyki i Wychowania. Placówki mieszczą się w zaadaptowanych obiektach po dawnym Sanktuarium Maryjnym. Warsztat Terapii Zajęciowej rozpoczął swoją działalność 29 grudnia 2008 r. i jest placówką dziennego pobytu. WTZ obejmuje terapią osoby z terenu powiatu gorlickiego. W ramach prowadzonej rehabilitacji społecznej szczególny nacisk kładzie się na poprawę kondycji psychicznej oraz psychofizycznej sprawności niezbędnej do podjęcia pracy, jak również rehabilitacji społecznej niezbędnej do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. W ramach komunikacji społecznej rozwija się umiejętność planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów oraz decydowania o swoich sprawach. Poświęca się szczególną uwagę pracy nad eliminacją wulgaryzmów językowych i agresji słownej. Podopieczni objęci są rehabilitacją psychologiczną, której celem jest usprawnienie funkcjonowania uczestników w życiu społecznym (szczególnie w relacjach interpersonalnych).

Diecezjalny Ośrodek Profilaktyki i Wychowania im św. Józefa

Diecezjalny Ośrodek Profilaktyki i Wychowania im. Świętego Józefa powstał w 2007 roku dzięki inicjatywie ks. dra Jana Edlinga i pomocy senatora Kazimierza Jaworskiego. Ośrodek prowadzony jest przez Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Wolność i Miłość” Diecezji Rzeszowskiej. W ostatnich latach przeprowadzone zostały liczne remonty, dzięki którym ośrodek stał się nowoczesny i przystosowany do potrzeb grup pielgrzymkowych i rekolekcyjnych. Obiekt dostosowany jest również do potrzeb osób niepełnosprawnych. Placówka prowadzi rekolekcje, dni skupienia, spotkania integracyjne dla grup i zespołów przyparafalnych, konferencje, szkolenia i wykłady Indywidualne. Organizuje ponadto wycieczki szkolne i studenckie oraz tzw. zielone szkoły.

Do dyspozycji Gości:

- Około 70 miejsc noclegowych, w pokojach od 1-6 osobowych,
- Kuchnia i wygodna stołówka oraz możliwość pełnego wyżywienia,
- Multimedialna sala konferencyjna,
- 2,5 hektara obszaru biwakowego i rekreacyjnego,
- Drewniana chata grillowa,
- Miejsce na ognisko,

- Wielofunkcyjne boisko, siłownia zewnętrzna,
- Obszerny parking.

Klub Honorowych Dawców Krwi Polskiego Czerwonego Krzyża w Lipinkach

Klub HDK PCK w Lipinkach powołany został do życia na zebraniu założycielskim w dniu 5 grudnia 2010 r. Klub działa na podstawie i zasadach określonych w „Regulaminie Klubów Honorowych Dawców Krwi PCK”. Zgodnie z Regulaminem do celów działania klubu należą:

- ✓ dążenie do zabezpieczenia niezbędnej ilości krwi i jej składników dla potrzeb lecznictwa;
- ✓ propagowanie i popularyzowanie idei honorowego krwiodawstwa ze szczególnym podkreśleniem bezinteresowności daru krwi;
- ✓ organizowanie honorowego krwiodawstwa na terenie objętym działaniem klubu HDK;
- ✓ wcielanie w życie zasad i Statusu Honorowego Dawcy Krwi Polskiego Czerwonego Krzyża.

Realizacja powyższych celów w Klubie HDK PCK w Lipinkach następuje poprzez takie działania, jak:

- systematyczne organizowanie zbiorowego i indywidualnego oddawania krwi honorowo we współpracy z placówkami służby zdrowia;
- organizowanie doraźnych akcji honorowego krwiodawstwa w przypadkach nagłej potrzeby;
- udzielanie pomocy organizacyjnej przy pobieraniu krwi przez ekipy wyjazdowe stacji i punktów krwiodawstwa;
- otaczanie należyłą troską i opieką członków klubu HDK oraz udzielanie im pomocy w trudnych sytuacjach życiowych;
- organizowanie, w sposób uroczysty, wręczania odznak, odznaczeń i wyróżnień członkom klubu (z zachowaniem wymogów obowiązujących dla każdego z odznaczeń);
- organizowanie otwartych imprez kulturalno-oświatowych i turystyczno-sportowych dla członków klubu i ich rodzin oraz sympatyków Ruchu;
- integrację środowisk honorowych dawców krwi;
- udział w realizacji innych zadań statutowych PCK.

4.7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipinkach

NZOZ w Lipinkach świadczy usługi w ramach umowy z Małopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarstwa, położnictwa, higieny szkolnej, poradni ginekologiczno-położniczej. Zakład świadczy również usługi w zakresie medycyny pracy w ramach Poradni Badań Profilaktycznych, poradni laryngologicznej w Krygu, poradni alergologicznej w Lipinkach. Usługi we wskazanych poradniach udzielane są odpłatnie z powodu nieotrzymania kontraktów z Małopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia. W skład NZOZ w Lipinkach wchodzi:

- gabinety lekarza POZ w Lipinkach i w Krygu,
- gabinet stomatologiczny w Krygu,

- poradnia ginekologiczno-położnicza w Lipinkach,
- gabinet pielęgniarki i położnej środowiskowo-rodzinnej,
- gabinet medycyny szkolnej,
- poradnia laryngologiczna w Krygu,
- poradnia alergologiczna w Lipinkach.

NZO wykazuje konieczność realizacji programów edukacyjnych dla uczniów w zakresie:

- ✓ uzależnień od substancji psychotropowych (alkohol, nikotyna, leki, sterydy i narkotyki);
- ✓ właściwego odżywiania oraz aktywności fizycznej celem przeciwdziałania narastającej otyłości i wad postawy wśród dzieci i młodzieży.

W zakresie ochrony zdrowia w gminie planowane są następujące działania:

- ✓ informatyzacja w zakładach opieki zdrowotnej na terenie gminy — zakup sprzętu i programów służących bezpiecznemu przechowywaniu, udostępnianiu i archiwizacji dokumentacji medycznej oraz szkolenie pracowników w tym zakresie;
- ✓ badania przesiewowe dla mieszkańców gminy w kierunku wczesnego wykrywania niektórych chorób nowotworowych, profilaktyka chorób układu krążenia, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, profilaktyka otyłości szczególnie wśród dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia;
- ✓ profilaktyka uzależnienia od nikotyny i alkoholu;
- ✓ edukacja chorych na cukrzycę.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Publiczne Centrum Rehabilitacji w Pagorzynie

Placówka rozpoczęła działalność z dniem 1 sierpnia 2011 r. i udziela świadczeń gwarantowanych w rodzaju rehabilitacja lecznicza, o zakresie fizjoterapia ambulatoryjna. Publiczne Centrum Rehabilitacji w Pagorzynie jest zakładem opieki zdrowotnej utworzonym przez Gminę Lipinki. Podstawą funkcjonowania PCR jest zawarty kontrakt z NFZ, który pozwala świadczyć nieodpłatnie usługi na rzecz pacjentów, którzy uzyskali skierowanie od lekarza pierwszego kontaktu lub lekarza specjalisty. PCR świadczy usługi medyczne w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej w pełnym zakresie. Usługi są świadczone zarówno w zakresie ambulatoryjnym, jak i usług domowych. SP ZOZ PCR w Pagorzynie w całości spełnia wszystkie kryteria konieczne dla obsługi osób niepełnosprawnych¹².

Pomoc Społeczna

Na terenie gminy Lipinki działa Ośrodek Pomocy Społecznej powołany Uchwałą Nr XI/35/90 Gminnej Rady Narodowej w Lipinkach z dnia 2 maja 1990 roku oraz Świetlica wsparcia dziennego.

Świetlica Wsparcia Dziennego w Lipinkach prowadzi swoją działalność na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Świetlica działa w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipinkach. Świetlica przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży uczęszczających do szkoły podstawowej lub gimnazjum, zamieszkałych na terenie gminy Lipinki. Placówka zapewnia dzieciom pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw

¹² Strategia Rozwoju Gminy Lipinki na lata 2014-2020

i zajęć sportowych, kształtowanie prawidłowych kontaktów dziecka z jego rodziną i środowiskiem, pracę wychowawczą i socjalną w celu kształtowania postaw społecznie pożądanych i pomocy w prawidłowym rozwoju ich osobowości, nabywanie różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu, pomocy w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych¹³.

4.8. Diagnoza problemów społecznych występujące na terenie gminy Lipinki

4.8.1. Ubóstwo

Z kwestią ubóstwa związane są pojęcia minimum socjalnego i minimum egzystencji. Minimum egzystencji to minimum biologiczne, które wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.¹⁴

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest, jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- bezrobocie,
- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- niepełnosprawność i choroby,
- niezdolność życiową,
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Z badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że rok 2014 nie przyniósł, w stosunku do 2013 roku, radykalnych zmian w sytuacji materialnej ogółu gospodarstw domowych. Utrzymała się co prawda zaobserwowana w 2014 roku tendencja spadkowa realnej wartości wydatków gospodarstw domowych, ale spadek ten był niższy niż w 2013 roku i wyniósł 0,7%. Dochody realne gospodarstw domowych kształtowały się na poziomie podobnym jak w 2013 r. (spadek o 0,1%). Skala zmian zarówno dochodów jak i wydatków zależała od grupy społeczno-ekonomicznej gospodarstw domowych¹⁵. Nieznaczny realny spadek wydatków (poniżej 1%) wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem gospodarstw domowych rolników. W grupie rolników zaobserwowano ponad 3 procentowy wzrost realnej wartości wydatków. Gospodarstwa rolników charakteryzowały się także ponad 7% wzrostem realnej wartości dochodów realnych. Znalazło to odzwierciedlenie w obliczanych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw wskaźnikach zagrożenia ubóstwem.

W 2012 roku nie odnotowano zmian w zasięgu ubóstwa skrajnego. Odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej poziomu minimum

¹³ Strategia Rozwoju Gminy Lipinki na lata 2014-2020

¹⁴ red. S.Golinowski, Polska bieda. Kryteria, ocena, przeciwdziałanie, Warszawa 1996.

¹⁵ *Budżety gospodarstw domowych w 2014 r.*, Warszawa 2014; *Sytuacja gospodarstw domowych w 2014 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych.*, Warszawa 2014

egzystencji) wynosił zarówno w 2013, jak i 2014 roku 6,8%. Na nieco niższym poziomie niż w poprzednim roku kształtowała się wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym (pokazującego procent osób w gospodarstwach domowych, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych). W 2014 roku odsetek osób zagrożonych ubóstwem relatywnym wyniósł 16,3% i był niższy o 0,6 p. proc. Od wskaźnika zanotowanego rok wcześniej, przy czym realna wartość relatywnej granicy ubóstwa nieznacznie spadła.

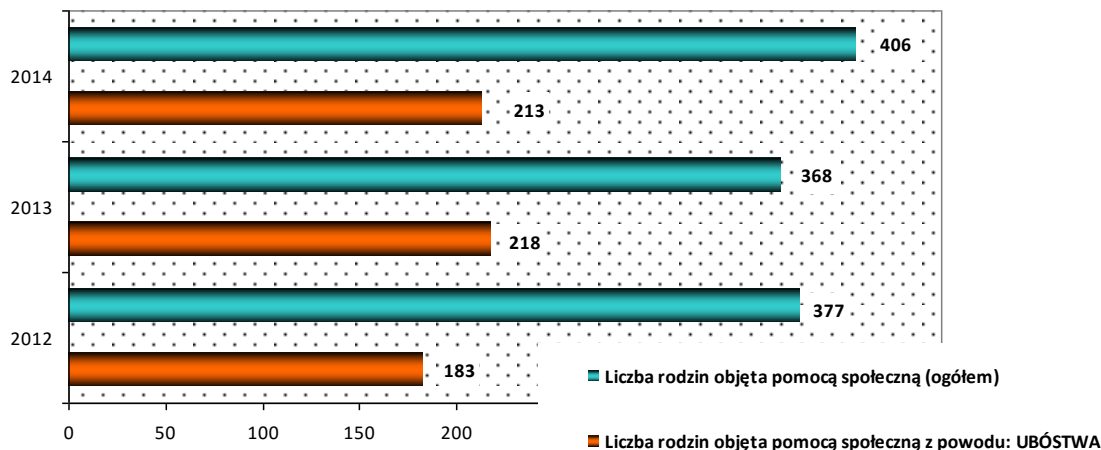
Poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło w 2014 r. 7,2 % osób, co oznacza wzrost wartości wskaźnika o 0,6 p. proc. w odniesieniu do roku poprzedniego. Należy jednak zauważyć, iż podana wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem w 2014 roku została obliczona z uwzględnieniem dwóch obowiązujących w tym roku progów interwencji socjalnej przyjmowanych za granicę ubóstwa ustawowego: niższego, obowiązującego w pierwszych trzech kwartałach 2014 roku oraz wyższego, zwaloryzowanego po sześciu latach progę, który stanowi kryterium przyznania pomocy społecznej od 1 października 2014 roku. W przypadku, gdyby stopa ubóstwa ustawowego dla całego roku 2014 liczona była według progę wprowadzonego w IV kwartale, odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej ustawowej granicy ubóstwa wyniósłby nie 7,2 %, a 13,2 %. Pomimo tego, że w 2014 r. ogólne wskaźniki zagrożenia ubóstwem ekonomicznym były na zbliżonym poziomie, jak w roku poprzednim, to odnotowano jednak pewne zmiany w przypadku niektórych grup ludności. Do najbardziej zauważalnych należy zaliczyć (zaobserwowany niezależnie od przyjętej granicy ubóstwa) wzrost zagrożenia ubóstwem wśród rodzin niepełnych, a także w gospodarstwach domowych z dziećmi niepełnosprawnymi oraz spadek zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach rolników.

Osoba uboga może otrzymać wsparcie materialne z ośrodka pomocy społecznej wtedy, gdy jej trudna sytuacja dochodowa związana jest, z co najmniej jednym trudnym problemem socjalnym takim jak: bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, sytuacja kryzysowa, zdarzenie losowe.¹⁶

Powód przyznania pomocy przez GOPS w Lipinkach ze względu na trudną sytuację życiową spowodowaną ubóstwem w 2014 r. zostało objętych blisko 52 % rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie, w 2013 r. 59 % i 48 % w 2012 r.

Rysunek 1. Rodziny z dysfunkcją ubóstwa korzystające z pomocy GOPS w Lipinkach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2012-2014)

¹⁶ Ustawa o pomocy społecznej, Art. 7.

4.8.2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczącą rolę odgrywa tutaj psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny. Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2011, liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku wynosiła około 4,7 mln (dokładnie 4 697, 5 tys.), co stanowi 12,3 % ludności kraju. Dla porównania w 2002 r. odsetek osób niepełnosprawnych był na poziomie 14,3 %. W 2011 roku niepełnosprawni w województwie małopolskim stanowili 11,8 % ogółu Małopolan (kraj - 12,3%). Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84 % - utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8 % tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8 % pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie.

Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to dodatkowo powoduje trudności z wejściem na rynek pracy i utrzymaniem zatrudnienia. Ale istnieje wysoka dynamika poprawy wykształcenia osób niepełnosprawnych, nieustępująca pod tym względem grupie osób sprawnych.¹⁷

W Narodowym Spisie Powszechnym populację ludzi niepełnosprawnych podzielono na dwie kategorie:

- **niepełnosprawnych prawnie** (kryterium jest orzeczenie o stopniu niepełnosprawności) oraz
- **niepełnosprawnych biologicznie** (według deklaracji o stanie zdrowia).

Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w swojej codziennej egzystencji należy zaliczyć:

- trudna sytuacja materialna;
- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej;
- niska aktywność zawodowa na otwartym rynku pracy;

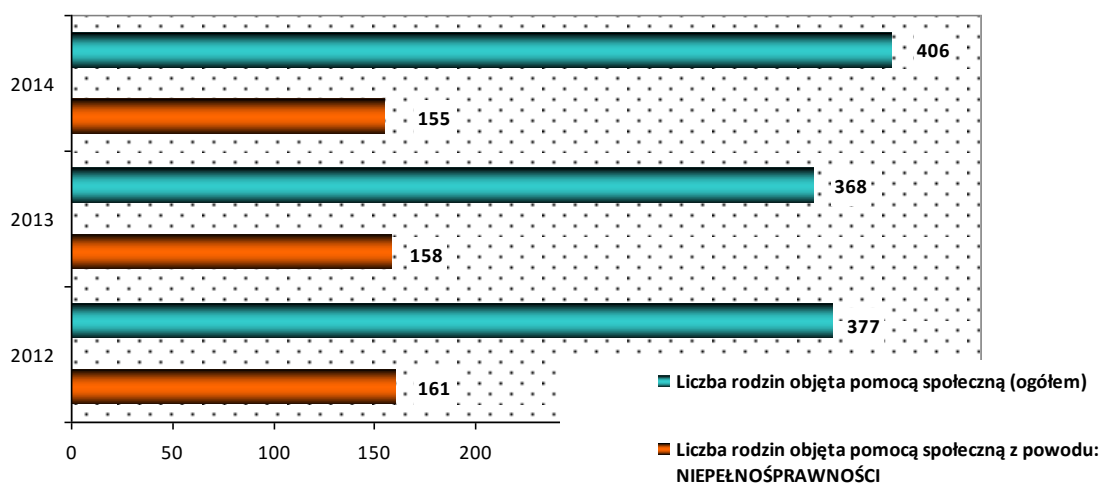
¹⁷ Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

- brak zakładów pracy chronionej;
- bariery psychospołeczne, ekonomiczne, architektoniczne komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno-zawodową;
- brak dostatecznej bazy informacyjno-szkoleniowej.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Głównym problemem gminy w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych.

Rysunek 4. Rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2012-2014)

Analizując dane można sformułować następujące wnioski:

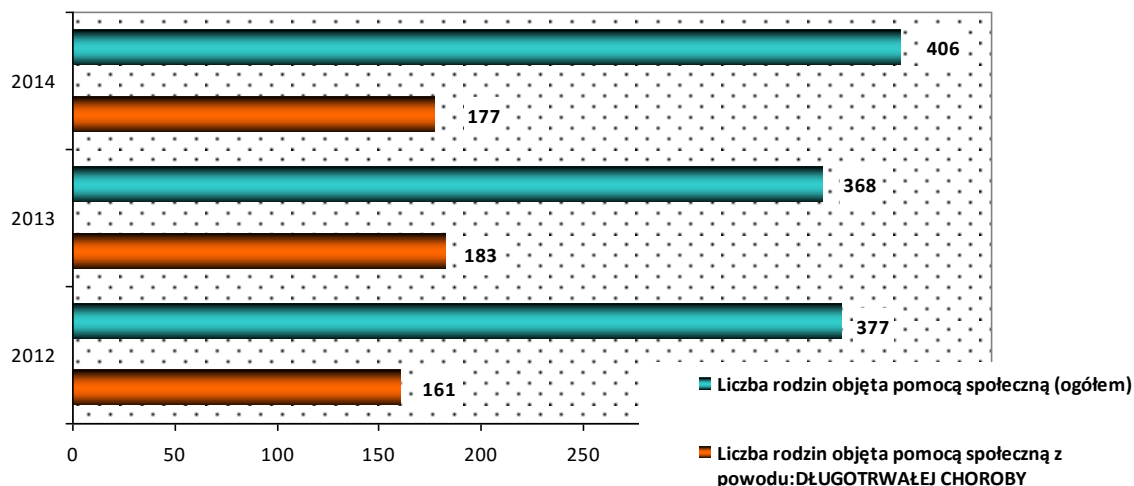
- dysfunkcja niepełnosprawności występuje u 42 % rodzin w 2012r. i 38% rodzin 2014r. korzystających z pomocy GOPS Lipinkach.

Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Głównymi zagrożeniami dla życia i zdrowia ludzi w Polsce stanowią choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe i zatrucia – łącznie powodują 75 % ogółu zgonów. Wśród chorób układu krążenia najpowszechniejsze to: choroba wieńcowa, nadciśnienie tętnicze i zawał serca. Choroby nowotworowe wykazują od lat tendencję wzrostową. Corocznie z tej przyczyny umiera w Polsce około 80 tys. ludzi

Długotrwała choroba jest jedną z częstych przyczyn na podstawie, której rodziny mają przyznaną pomoc. Z danych GOPS w Lipinkach wynika, że w 2012r. ponad 42 % rodzin korzystających z udzielonej pomocy skorzystało z niej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ale już w 2014 r. było już 43 % ogółu rodzin.

Rysunek 5. Rodziny z dysfunkcją długotrwałej choroby korzystające z pomocy na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2012-2014)

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się również kierowaniem do domu pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki. W 2012r. w DPS przebywało 15 osób, w 2013r. – 12 osób, w 2014r. – 13 osób. Zadanie to finansowane jest ze środków własnych gminy.

4.8.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

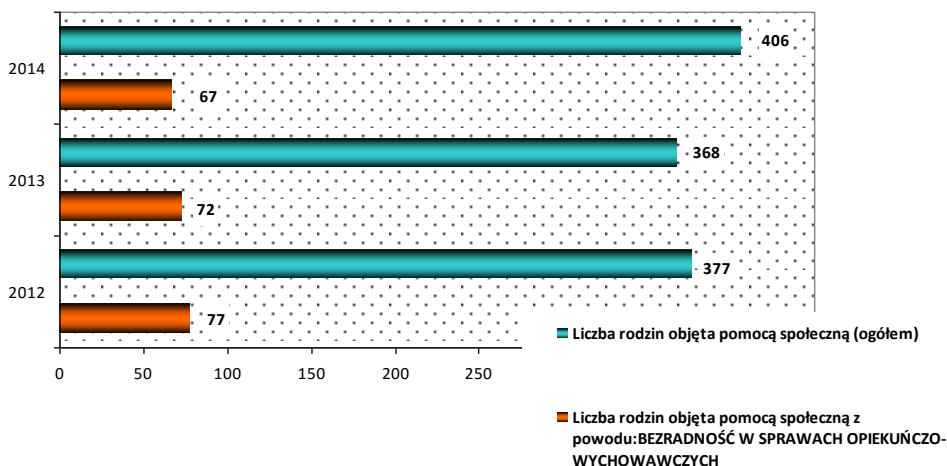
Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

Z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny, które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności w przy załatwianiu swoich spraw (np. urzędowych – napisanie podania o zapomogę, zarejestrowanie do lekarza itp.).

W 2012r. spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w 77 rodzinach występowała dysfunkcja bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, a w 2014 r. w 67 rodzinach (zmałała o ok. 12,99 % w stosunku do 2012r.). W zdecydowanej większości były to rodziny wielodzietne.

Rysunek 6. Rodziny z dysfunkcją bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród klientów GOPS w Lipinkach [2012-2014]

Jak wynika z danych GOPS z ogółu rodzin objętych pomocą społeczną prawie 16,5 % rodzin boryka się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Najczęściej niezaradność rodzin w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje następujące zadania z zakresu opieki nad rodziną i dzieckiem:

- rozeznawanie warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży;
- przeciwdziałanie bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie o pomocy społecznych;
- dożywienie dzieci i młodzieży w przedszkolu i w szkołach w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020 (M. P., poz. 1024), dofinansowywanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin ubogich, oraz dla dzieci z grupy ryzyka;
- pracę socjalną prowadzoną we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności ze: szkołami, placówkami służby zdrowia, policją, Kościołem oraz ponad lokalnym np. z sądami, kuratorami sądowymi;
- zbiórkę odzieży i obuwia dla rodzin i osób najbardziej potrzebujących.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w rodzinach z dziećmi zidentyfikowano szerokie spektrum problemów społecznych, między innymi takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych należy zakładać, że działania zaplanowane w ramach *Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodzin* będą pomocne w zapobieganiu i eliminowaniu wyżej wymienionych przyczyn marginalizacji społecznej. Działania mające na celu realizację założeń w/w programu prowadzone są przy współudziale partnerów:

- Szkół funkcjonujących na terenie gminy,
- Przedszkola Publicznego,

- Kościoła,
- Urzędu Gminy,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Pielęgniarek środowiskowych,
- Kuratorów sądowych,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Gorlice,
- Komisariatu Policji.

Znaczną część klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że najczęściej niezaradność rodziny w wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, alkoholizm, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich wyrażające się między innymi w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, łamaniu obyczajów, norm i wartości przez dzieci i młodzież. Wszelka pomoc w przypadkach bezradności powinna zmierzać do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umocnieniu własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno - ochronnych.

Pomoc materialna w postaci różnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa (zadania zlecone, zadania własne) oraz budżetu samorządowego (zadania własne) ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych. Stosowanie form pieniężnych wymaga od pracowników socjalnych postawienia szczegółowej diagnozy socjalnej danej rodziny z uwagi na niebezpieczeństwo zmarnowania tych środków, gdyż często rodziny dysfunkcyjne wskazują ogromną bezradność w sprawach planowania wydatków, umiejętności oszczędzania, ustalania priorytetów.

W celu wzmocnienia umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodzin od 2011 r. z rodzinami pracują asystenci rodziny. Do zadań asystenta rodziny w szczególności należało:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodzin i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielenie pomocy rodzinie w rozwiązywaniu problemów socjalnych i wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- udzielania wsparcia dzieciom,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

4.8.4. Inne dysfunkcje w rodzinach klientów pomocy społecznej

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

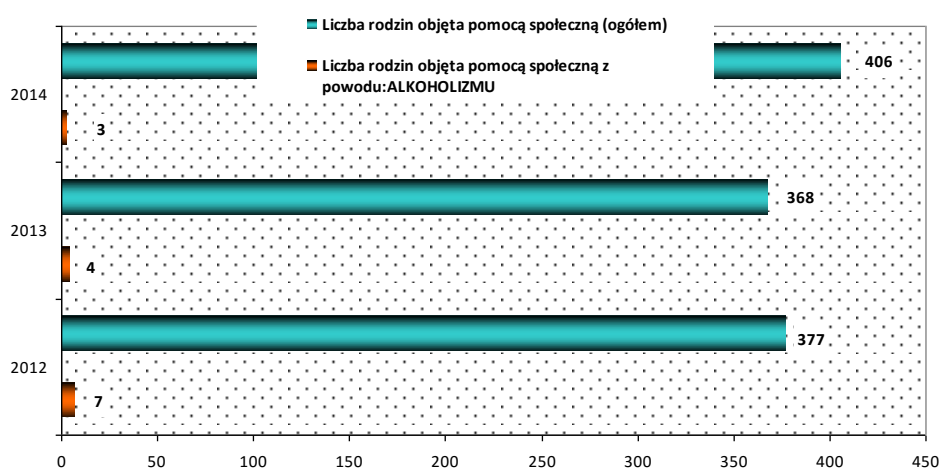
W analizowanym okresie 2012 - 2014 w Gminie Lipinki 1 rodzina korzystała z pomocy społecznej w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Uzależnienie od alkoholu

Spośród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2014 r. – 1 %, stanowiły rodziny objęte pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny.

Jak wynika z danych problem alkoholowy wśród klientów GOPS w Lipinkach dotyczy 3 (2014r.) rodzin.

Rysunek 7. Rodziny z dysfunkcją alkoholizm wśród klientów GOPS Lipinki [2012-2014]

Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem, bowiem wielu podopiecznych, u których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie uzależnienia, a wielu problem ten ukrywa.

Pomoc na rzecz rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym odbywa się poprzez zadania realizowane przez GOPS, w szczególności:

1. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez świetlice szkolne oraz świetlicę środowiskową.
2. Zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie wyżywienia w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne i odzież.
3. Sfinansowanie udziału w wycieczkach letnich.
4. Współpraca z Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu przekonania ludzi dotkniętych tą chorobą o konieczności podjęcia leczenia.
5. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy przede wszystkim podejmowanie czynności zmierzających do skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnione od alkoholu. Działania te głównie polegają na motywowaniu osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia i kierowaniu do właściwego zakładu leczenia odwykowego, a także na

kierowaniu wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Narkomania

Województwo małopolskie zaliczane jest do jednego z regionów o najniższym wskaźniku występowania zjawiska narkomanii. Średnio 13,2 % respondentów przyznaje się do palenia marihuany, (około 5,6 % okazjonalnie). LSD 1,5 %, 0,7 % środki wziewne, 1,1 % inne. 75 % mieszkańców województwa deklaruje, iż nie używa żadnych środków odurzających i psychotropowych. Tylko 1,2 % osób badanych przyznaje, że środki takie przyjmuje bardzo często (kilka razy w tygodniu). Niestety narkomania, jako zjawisko społeczne staje się problemem społecznym, gdyż obejmuje swym zasięgiem około 15 % badanej populacji, a wiek inicjacji przypada na okres największego nasilania się postaw nonkonformistycznych i buntowniczych młodzieży.¹⁸ Widoczny jest przede wszystkim niewystarczający poziom edukacji oraz brak systemu zbierania danych i rozpoznania zjawiska.

Wśród klientów GOPS w Lipinkach z danych za 2014 r. wynika, iż nie ma osób dotkniętych narkomanią.

Przemoc w rodzinie

Problem przemocy w rodzinie jest trudny do precyzyjnego określenia. Dane z sądu, prokuratury i policji pozwalają jedynie wskazać w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej, które znalazły się w kręgu zainteresowania danej instytucji.

W gminie został powołany *Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Zadaniem zespołu jest min. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których zaistniało zjawisko przemocy oraz rodzin zagrożonych jego wystąpieniem, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych w Lipinkach, wynika, iż zjawisko przemocy jest dość częste, szczególnie skierowana jest ona w stosunku do dzieci i kobiet, ale również często przemoc jest zatajana przez ofiary przemocy lub też bagatelizowana. Efekty pracy pracowników socjalnych są niewymierne, ponieważ często pracownicy socjalni wchodzą w środowisko gdzie zachodzi podejrzenie przemocy, ofiara przemocy jest zastraszona, nie wierzy w poprawę swojej sytuacji, jest niechętna do współpracy. Pracownicy socjalni podejmują długofalową pracę z tą osobą motywując ją do podjęcia działań, umacniają i wspierają oraz wskazują osoby i instytucje pomagające ofiarom przemocy na terenie oraz poza terenem Gminy Lipinki.

Rodziny dotknięte przemocą są bardzo niechętne do rozpoczęcia procedury „Niebieskiej Karty”¹⁹.

¹⁸ Źródło: Raporty wojewódzkie - stan zagrożenia narkomanią (2010), www.narkomania.gov.pl.

¹⁹ Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

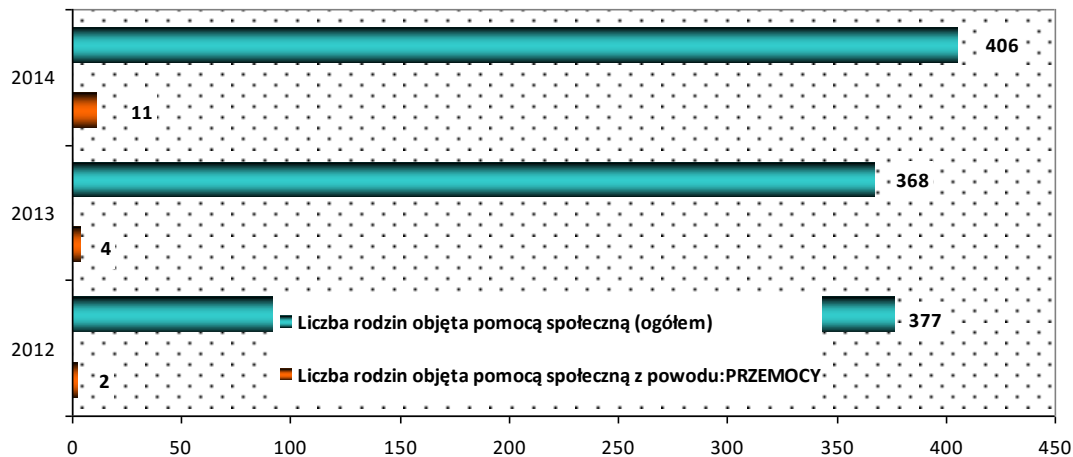
Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Jak wynika z danych GOPS dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy skala przemocy w rodzinie oraz jej częstotliwość rośnie. Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w 2013r. wynosiła 4, a w 2014 r. - 11.

Rysunek 8. Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy (2012-2014)

Najczęściej zgłaszaną formą przemocy jest przemoc psychiczna /emocjonalna oraz przemoc fizyczna. W celu stworzenia podstawy do zbudowania na terenie Gminy Lipinki systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tworzy się lokalny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie zwany *Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2016 dla Gminy Lipinki*.

Dane statystyczne udostępnione przez Policję wskazywały, że wśród sprawców przemocy w rodzinie nie było kobiet, natomiast najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety.

W ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą w roku 2013 udzielono 23 porad z 16 rodzin, a w 2014r. dla 11 osób, dla których prowadzone były działania w ramach procedury Niebieskiej Karty.

Bezdomność

Brak jest dokładniejszych informacji o skali zjawiska bezdomności w Polsce. Liczbę osób bezdomnych określa się od 30 do nawet 300 tysięcy. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym formalnie udzielona została pomoc przez ośrodki pomocy społecznej.

Natomiast ze sprawozdań nadsyłanych przez organizacje pozarządowe do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w związku z udzieloną dotacją na pomoc osobom bezdomnym wynika, iż udzielają one pomocy m.in. 80-130 tys. osobom. Szacunkowe dane określające liczbę bezdomnych na 300 tysięcy pochodzą od Stowarzyszenia Monar. O randze bezdomności wśród problemów społecznych decydują nie tylko trudne do uchwycenia parametry ilościowe, ale również dynamika zjawiska i zmiany w strukturze populacji. Syntetyczne opracowania z dziedziny polityki społecznej podkreślają narastające tempo zjawiska, wykraczanie jego zasięgu poza grupy i środowiska tradycyjnie kojarzone z bezdomnością. Z bezdomnością związane są też takie negatywne zjawiska, jak alkoholizm, narkomania, żebractwo, prostytutka, przestępczość, zagrożenia epidemiologiczne. 20

²⁰ Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Udzielanie pomocy osobom bezdomnym jest zadaniem własnym gminy, jednak ze względu na przemieszczanie się tych osób i charakter ogólnokrajowy zjawiska należy podkreślić ogromne znaczenie dla przeciwdziałania i łagodzenia jego skutków przez działania organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych.

W ciągu 2014 roku ze wsparcia GOPS w Lipinkach skorzystały 3 rodziny, w których było 6 osób. W 2013 r. i 2012 r. 4 rodziny z 7 osobami.

Dożywianie

Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zwany dalej „Programem”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.1).

Rzeczywista liczba osób objętych programem „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” w 2014 r. wynosiła 333, w tym było 71 dzieci do 7 roku życia, 275 uczniów do czasu ukończenia szkoły gimnazjalnej oraz 152 osoby, jako pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

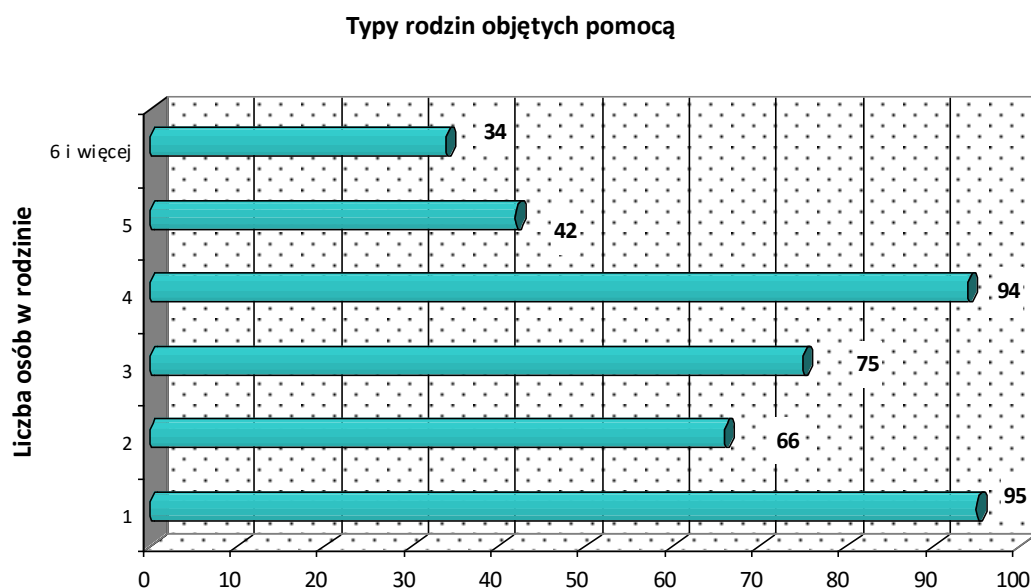
W formie posiłku przyznano świadczenie ogółem 308 osobom (głównie dzieciom: 65 do 7 roku życia i 243 uczniów do czasu ukończenia szkoły gimnazjalnej).

Pomoc w formie zasiłku celowego przyznano 65 osobom, a w formie świadczenia rzeczowego nie przyznano.

Z informacji GOPS w Lipinkach w 2014 roku, wynika, iż wydano decyzje administracyjne przyznające świadczenie dla 406 gospodarstw domowych, w których zamieszkiwało 1258 osób.

Strukturę rodzin korzystających z pomocy w 2014r. prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 5. Struktura rodzin korzystających z pomocy w 2014 r.

Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej i przyznawania pomocy przez GOPS jest: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i potrzeba ochrony macierzyństwa, ubóstwo, długotrwała

choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność. Szczegółowe przyczyny przyznania pomocy przez GOPS przedstawia poniższa tabela Nr 9.

Tabela 21. Powody przyznania pomocy – rok 2014

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin – 2014r.
1.	Ubóstwo	213
2.	Bezdomność	3
3.	Bezrobocie	202
4.	Niepełnosprawność	155
5.	Długotrwała choroba	177
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	67
	<i>w tym rodzina niepełna</i>	23
	<i>w tym rodziny wielodzietne</i>	44
7.	Przemoc w Rodzinie	11
8.	Alkoholizm	3
9.	Narkomania	0
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1
Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za 2014 rok.		

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana ubóstwem (52,46% ogółu rodzin objętych pomocą społeczną) – problem ten dotyczy 213 rodzin, w których żyje 754 osób. Kolejnym ważnym problemem społecznym **jest bezrobocie**. Problem ten dotyczy aż 202 rodzin – 49,75% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w gminie. W tych rodzinach żyje 714 osób. Kolejnym bardzo ważnym problemem społecznym w gminie jest **długotrwała choroba i niepełnosprawność**, która dotyczy odpowiednio 177 rodzin –43,6% rodzin i 155 rodzin -38 % rodzin korzystających z pomocy społecznej w całej gminie. W tych rodzinach żyje odpowiednio 473 i 397 osób. **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego** dotyczy 67 rodzin, w których żyje 331 osób (tj.16,1% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej). Przemoc w rodzinie dotyczy 11 rodzin, w których żyje 40 osób.

Stosunkowo niewielu rodzin w Gminie Lipinki dotyczy kwestia trudności w **przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego**. Dysfunkcja ta występuje w 1 rodzinie.

Dysfunkcje te nie wymagają, więc szerokich działań pomocy społecznej. Według rozeznania pomocy społecznej wśród klientów GOPS nie występuje problem narkomanii.

Z diagnozy problemów społecznych w gminie wynika, że wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest **wiele rodzin wieloproblemowych**, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

5. ANALIZA SWOT dla problemów społecznych w obszarach problemowych

OBSZAR PROBLEMOWY I: RODZINA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dotychczasowe działania podejmowane w ramach <i>Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodzin</i>. • Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny. • Projekty społeczne dla rodzin. • Współpraca GOPS z placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. • Bogata oferta kulturalno – sportowa kierowana do dzieci i młodzieży. • Wprowadzenie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. • Możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i socjalnego w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą. • Realizacja założeń programu „<i>Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016</i>”²¹ • Realizacja programu współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. • Realizacja przez Ośrodek Pomocy Społecznej projektów z zakresu aktywnej integracji.	• Bezrobocie rodziców i pozostałych pełnoletnich członków rodzin. • Utrudniony dostęp do placówek specjalizujących się w mediacji, terapii uzależnień itd. • Utrudnienie związane z powrotem kobiet po urodzeniu dziecka na rynek pracy • Wieloaspektowość dysfunkcji szczególnie w rodzinach wielodzietnych. • Problemy finansowe i ubóstwo części rodzin. • Osłabienie więzi rodzinnych wpływające na obniżenie samodzielności realizacji wzajemnego wsparcia i opieki. • Postawy roszczeniowe części rodzin korzystających z wsparcia GOPS. • Ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz pogłębiające się różnicowanie socjalne grup społecznych. • Pogłębiający się kryzys rodziny, przejmowanie pewnych funkcji rodziny przez instytucje. • Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia opiekuńczego oraz doradczego. • Brak umiejętności i nawyków radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia. • Dziedziczenie złych nawyków zachowań społecznych. • Trudności w pokonywaniu bariery psychologicznej przez osoby dotknięte problemem przemocy. • Obojętność społeczna. • Brak bazy zabezpieczającej potrzeby społeczne (mieszkania socjalne, chronione, dla ofiar przemocy).

²¹ Załącznik do Uchwały Nr XI/84/2011 Rady Gminy Lipinki z dnia 27 października 2011 r.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Odbudowywanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny wobec dzieci. • Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. • Wprowadzanie zadań wspierających integrację rodziny z jej otoczeniem. Ogólnopolskie regulacje w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych. • Środki finansowe z UE na rzecz działań w zakresie rynku pracy, aktywizacji zawodowej, edukacji, ekonomii społecznej. • Realizacja w skali kraju celów strategii: „Europa 2020” oraz celów strategii: „Kapitał Społeczny 2014-2020”. • Zwiększeniem działań profilaktycznych szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży. • Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie walki z przemocą w rodzinie. • Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych. • Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców. • Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom dotkniętym przemocą zmianę obecnej sytuacji.	• Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym- ztracanie rodzinnych wartości. • Niedostateczna w skali kraju promocja pozytywnego wizerunku małżeństwa i rodziny. • Trudna sytuacja gospodarcza, wpływająca na kwestie związane z bezrobociem i ubóstwem w rodzinach. • Wzrost poziomu informatyzacji zakłócającej tradycyjne życie rodzinne. • Starzenie się społeczeństwa. • Deficyty w obszarze codziennego sposobu komunikowania się w relacjach wzajemnych w rodzinie. • Stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla osób korzystających z wsparcia GOPS. • Stosowanie procedur i zasad w projektach UE utrudniających integrację społeczną wśród środowisk i pomiędzy różnymi grupami społecznymi /restrykcyjne dedykowanie działań i wydatków/. • Trudności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych. • Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne. • Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

**OBSZAR PROBLEMOWY II:
PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU i WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dobrze rozwinięta podstawowa i stabilna struktura pomocy społecznej. • Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra. • Zaangażowanie władz gminy i pracowników GOPS oraz innych instytucji w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego. • Realizacja „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011-2016 „ • Realizacja przez GOPS w Lipinkach projektów	• Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej. • Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia materialnego, pomocowego, opiekuńczego oraz doradczego. • Niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym. • Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi-niskie kwalifikacje osób bezrobotnych. • Słabe dostosowanie ofert edukacyjnej do

z zakresu aktywnej integracji.	lokalnego rynku pracy. • Preferowanie przez część społeczeństwa pasywnych form spędzania czasu wolnego. • Brak umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego. • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia. Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Efektywna aktywizacja zawodowa osób niepracujących i poszukujących pracy, w szczególności długotrwale wykluczonych z rynku pracy oraz wcześniej nie pracujących. • Ograniczanie czynników zniechęcających do zatrudniania osób o niskiej zdolności do zatrudniania (osoby starsze, niepełnosprawne, kobiety). • Podejmowanie działań wspierających podejmowanie zatrudnienia przez osoby mające z tym problem. • Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze pomocy społecznej i integracji społecznej, w tym współpraca ośrodków pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy. • Zwiększanie efektywności wsparcia materialnego dla rodzin. • Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych pozwalających na powrót na rynek pracy.	• Stosowanie procedur i zasad w projektach UE utrudniających integrację społeczną wśród środowisk i pomiędzy różnymi grupami społecznymi /restrykcyjne dedykowanie działań i wydatków/. • Trudności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych. • Brak perspektyw zawodowych zwłaszcza dla ludzi młodych – emigracja zarobkowa na skalę masową, niekorzystne tendencje w rodzinach spowodowane długookresowymi wyjazdami. • Choroby cywilizacyjne, przejmowanie złych nawyków przez młodzież. • Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne. • Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością.
OBSZAR PROBLEMOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Zintegrowana działalność systemowa na terenie gminy Lipinki. • Organizacja wydarzeń integrujących społecznie i ukazujących znaczenie i wartość osób niepełnosprawnych. • Aktywność organizacji i instytucji działających na rzecz seniorów. • Otwartość i zaangażowanie władz gminy na tworzenie bazy przeznaczonej dla osób starszych oraz niepełnosprawnych.	• Starzenie się społeczeństwa –rosnąca liczba osób korzystających z pomocy GOPS • Nie wystarczający system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, obciążonych chorobami i starszych. • Postawy roszczeniowe utrudniające kompleksowość pomocy. • Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny.

	• Trudności z asymilacją społeczną, związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi. • Niska samodzielność i inicjatywność części seniorów. • Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi ubóstwa osób starszych, chorych i niepełnosprawnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Upowszechnianie informacji dot. osób starszych, niepełnosprawnych i ich praw. • Podjęcie działań profilaktycznych w szerszej skali. • Wykorzystywanie zewnętrznych środków finansowych dla realizacji projektów skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych. • Wykorzystywanie aktywizujące potencjału ludzi starszych. • Podnoszenie poziomu zaradności i mobilności osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych. • Kreowanie działań podnoszących świadomość społeczną w zakresie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze.	• Ograniczanie środków finansowych na długofalowe cele z zakresu poprawy jakości życia. • Zbyt mała oferta środowiska angażująca osoby starsze i niepełnosprawne. • Ograniczony rynek pracy – brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. • Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności. • Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych oraz zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia. • Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością.

6. Wnioski wypływające z badań opinii społecznych w zakresie problemów społecznych

Badani wskazali, iż największym problemem występującym na terenie Gminy Lipinki jest bezrobocie (25 %), ubóstwo (15%), oraz uzależnienie od alkoholu (17 %).

Każda z tych dysfunkcji wzajemnie się przenika wpływając na poziom życia osób wymagających pomocy ze strony GOPS. i tak: na poziom ubóstwa wpływa w znacznej mierze brak pracy (23- odpowiedzi) oraz uzależnienia (alkohol) (18% - odpowiedzi), na brak pracy wpływa niezaradność życiowa (18 %- odpowiedzi) oraz „dziedziczenie biedy” (21 % - odpowiedzi) oraz uzależnienia (13 %) mimo, iż oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie zdaniem badanych jest raczej wystarczająca (45% odpowiedzi).

Zauważalne są także problemy społeczne dotyczące osoby starsze, szczególnie niepełnosprawność oraz ubóstwo i bieda (30 %).

Przemoc w rodzinach jest zauważalna przez ponad 60% badanych, ale większość z badanych wie, co należy w takich przypadkach zrobić.

Do głównych działań, które powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych według badanych należy kontynuowanie programów prac społecznie użytecznych i robót publicznych (22% odpowiedzi).

Praca pracowników GOPS została oceniona przez 60 % badanych, jako bardzo dobra i dobra 35%.

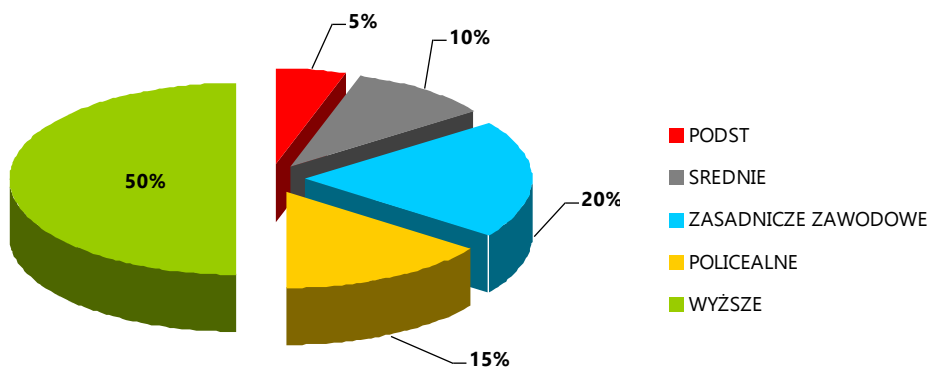
W propozycji form wsparcia jaką przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej najczęściej respondenci wskazywali aktywizację bezrobotnych (25%), pomoc finansową (20%) i pomoc socjalną (20%).

W propozycjach rozwiązań w sferze społecznej badani wskazywali na konieczność poprawienia warunków lokalowych dla GOPS w zakresie zwiększenia intymności klientów GOPS.

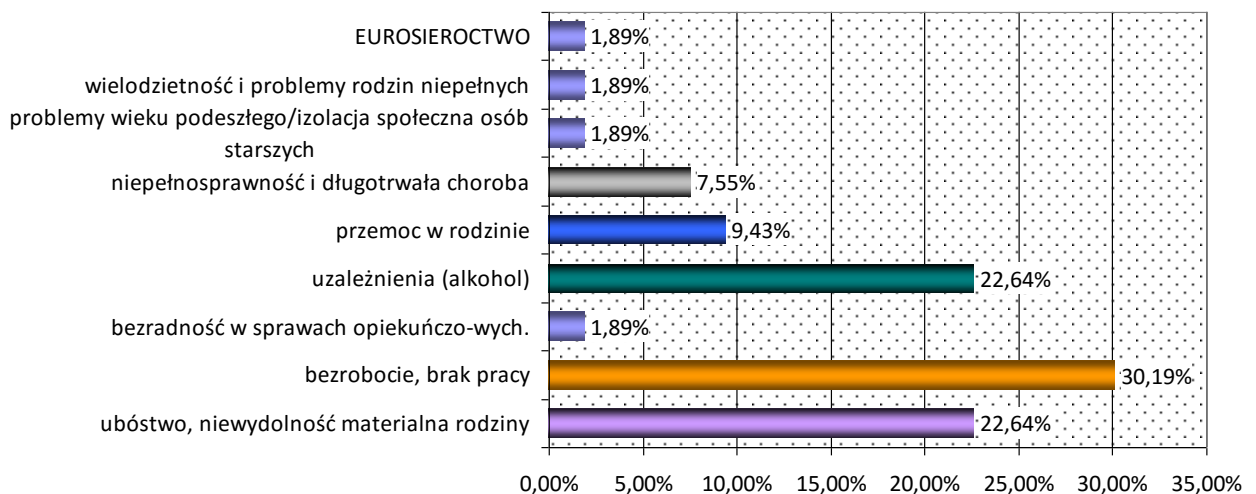
6.1. Graficzne przedstawienie wyników badań ankietowych

Charakterystyka grupy

W badaniu opinii publicznej w zakresie problemów społecznych występujących na terenie Gminy Lipinki wzięło udział 54 osoby. Wśród respondentów 60% stanowiły kobiety, (40% mężczyźni). Większość badanych (45 %) była w wieku 35-64 i posiadało wyższe wykształcenie (50%).

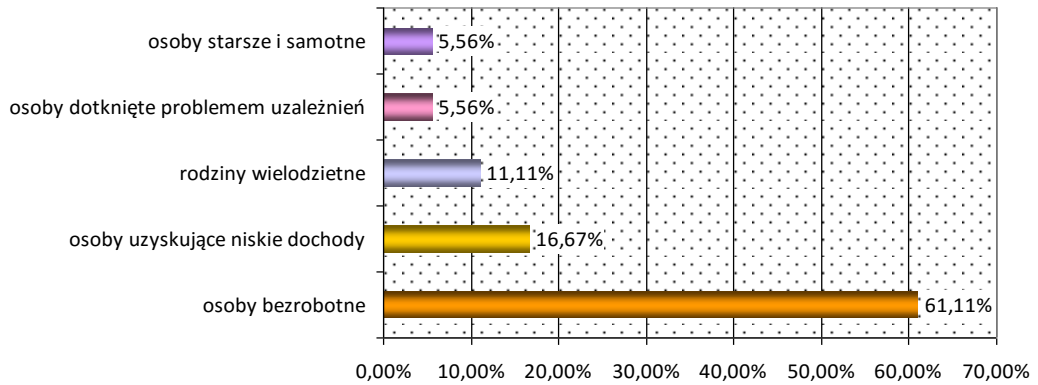
Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Państwa gminy.

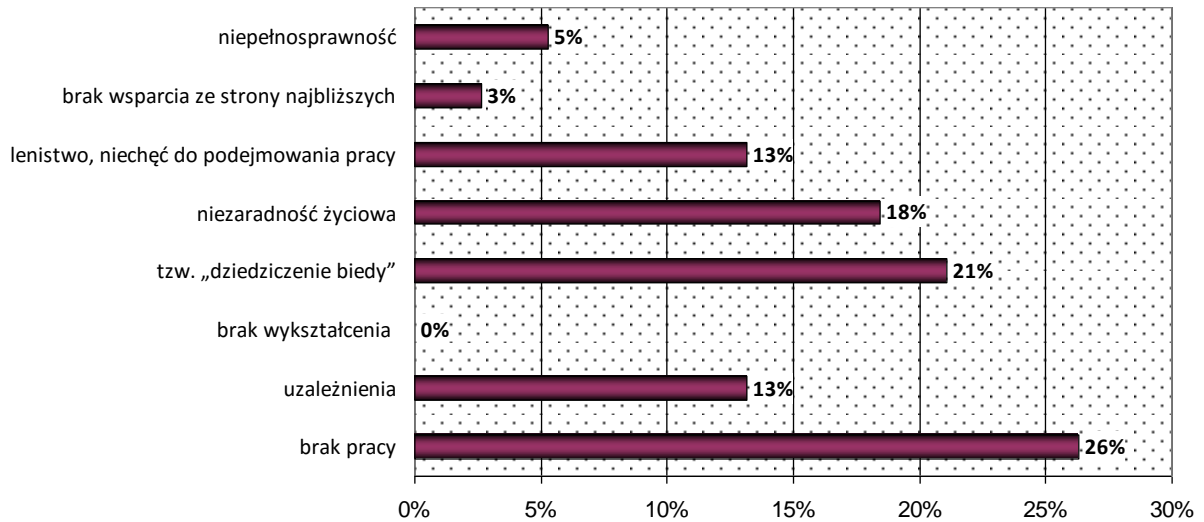

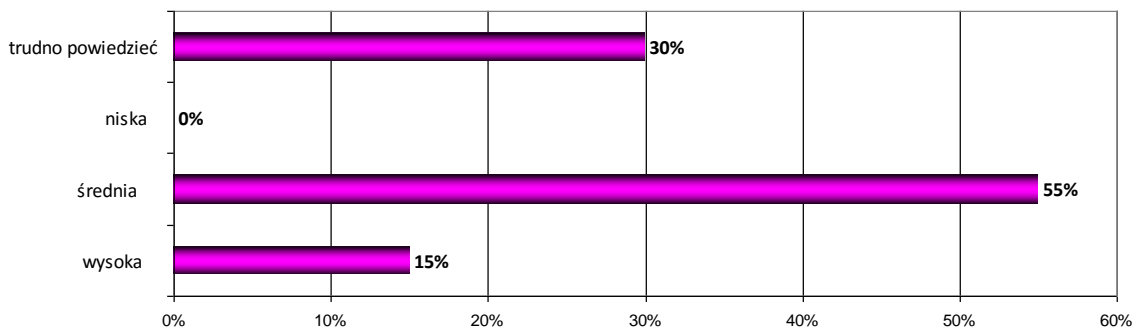
Kto Pana/Pani zdaniem jest najbardziej zagrożony ubóstwem w Państwa gminie?

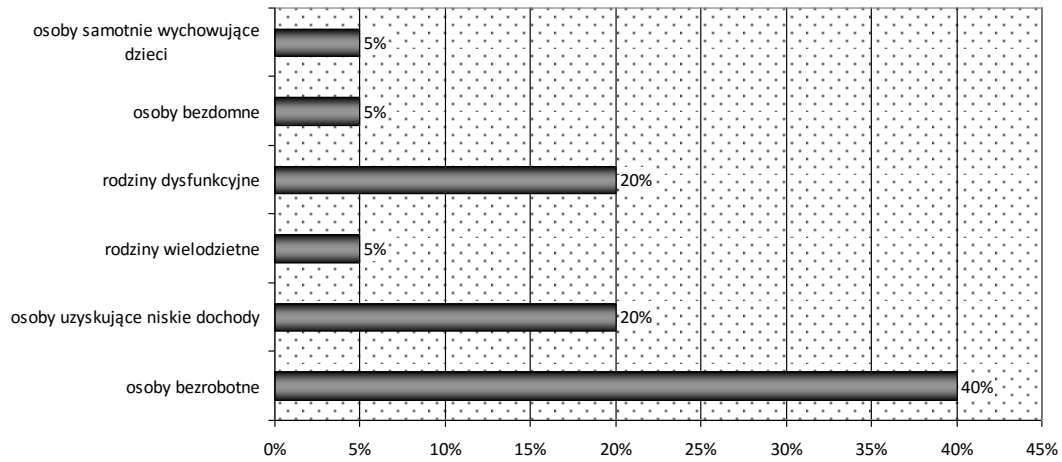
Co Pana/Pani zdaniem decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa?

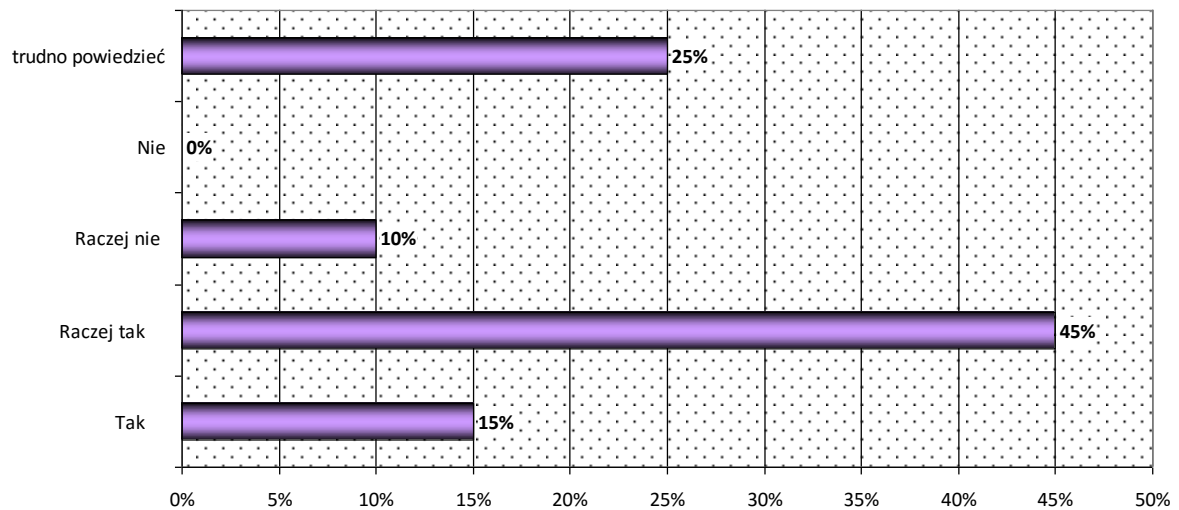
Jaka zdaniem Pana/Pani jest skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki) na terenie Państwa gminy?

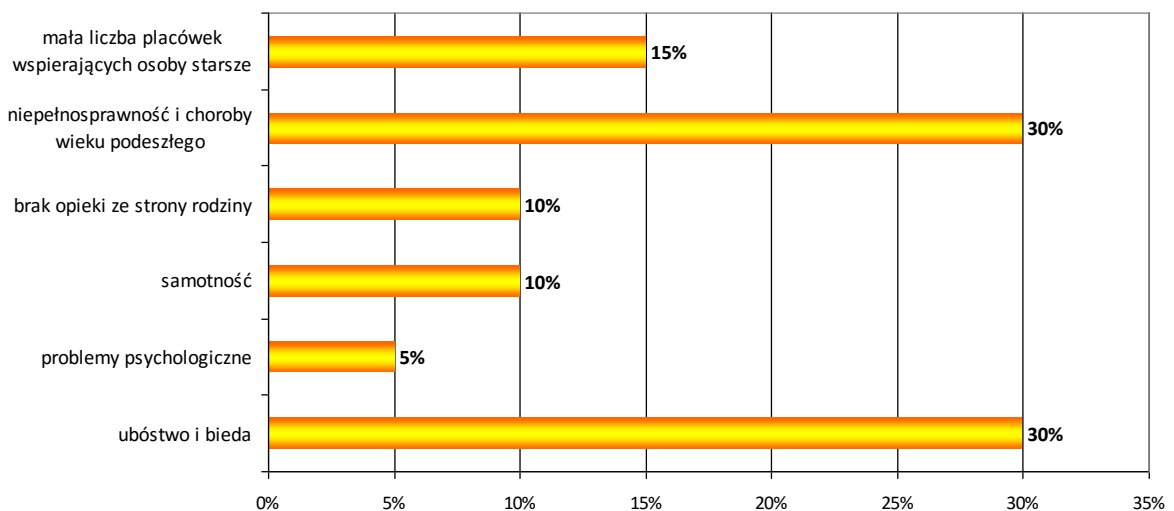
Kto zdaniem Pana/Pani zagrożony jest problemem uzależnień w Państwa gminie?

Czy uważa Pani/Pan iż oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca ?

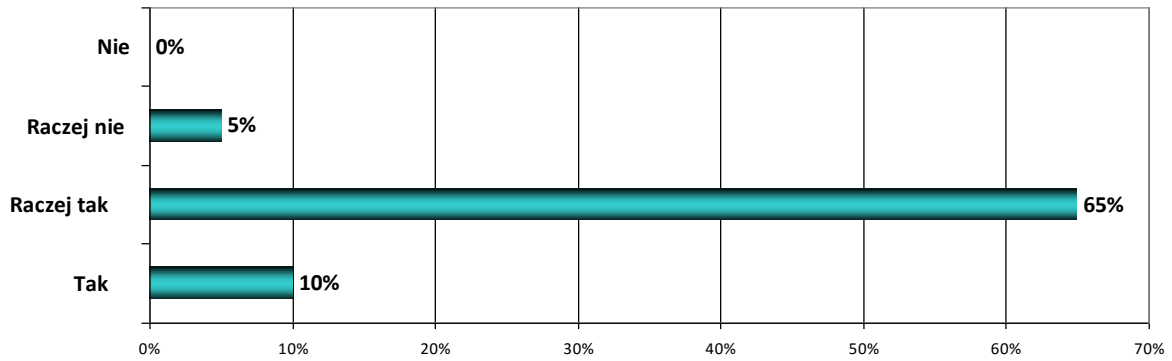

Jakie zdaniem Pana/Pani problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby starsze?

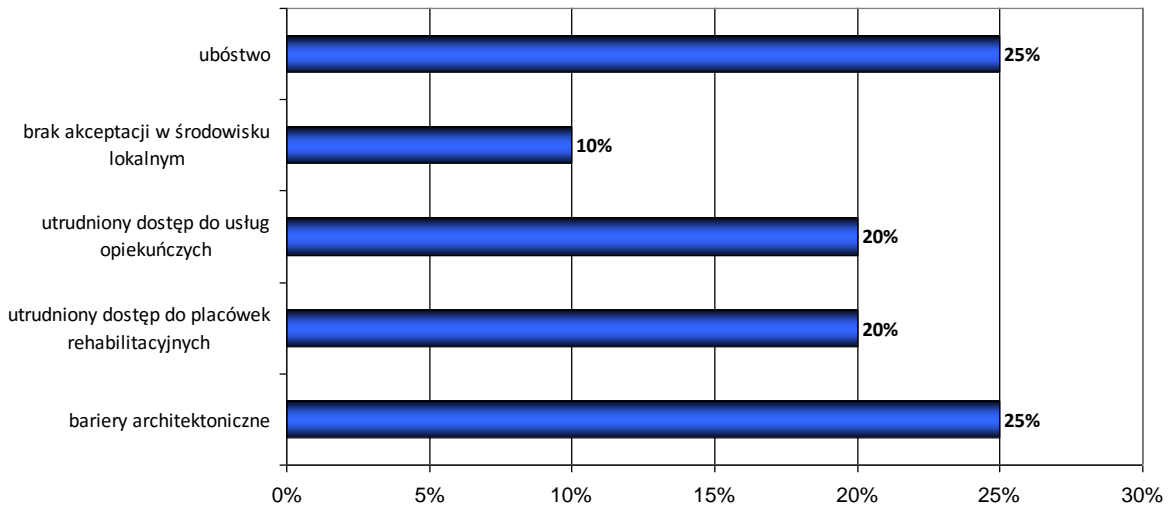

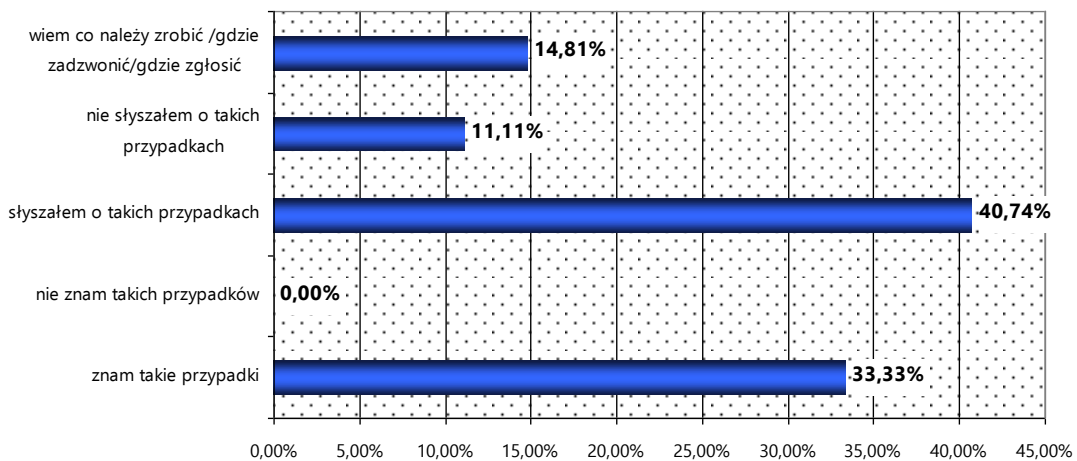
Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

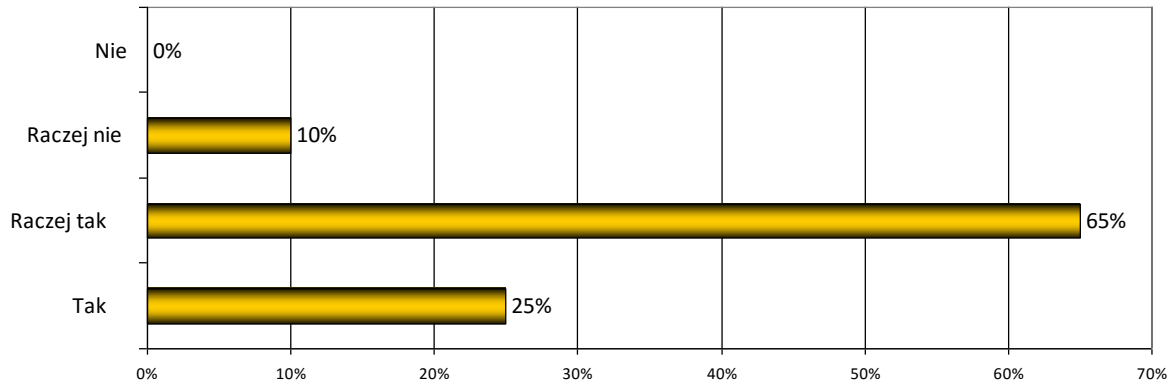
Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne?

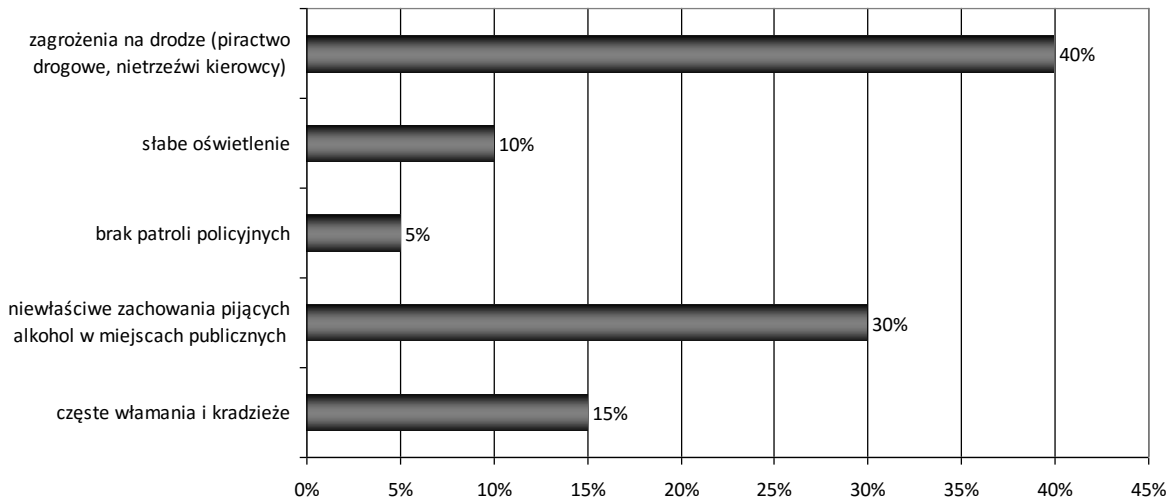
Czy według Pani/Pana oceny w rodzinach zamieszkujących na terenie Państwa gminy istnieje zjawisko przemocy domowej?

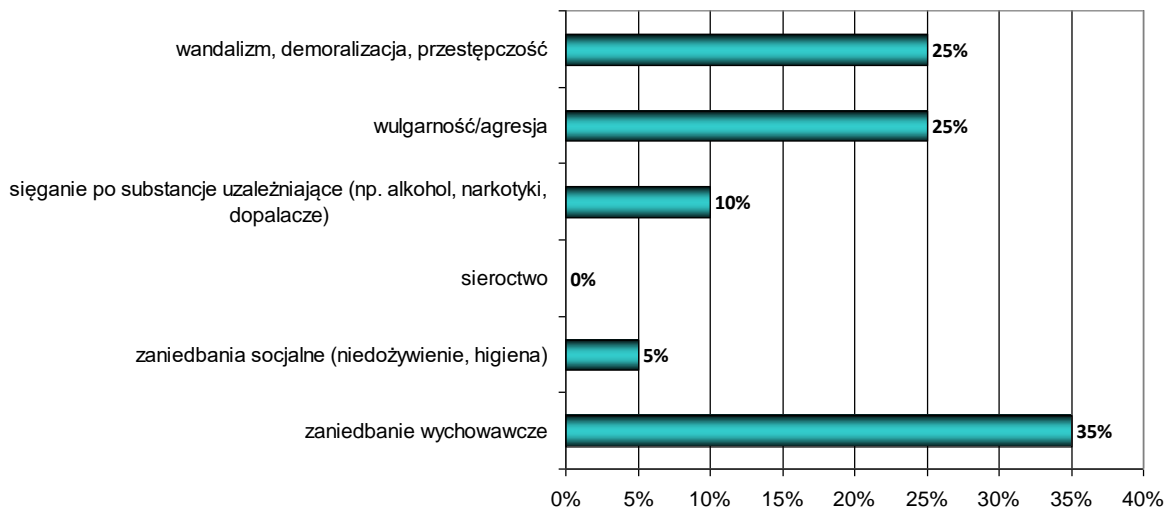
Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na miejscu zamieszkania?

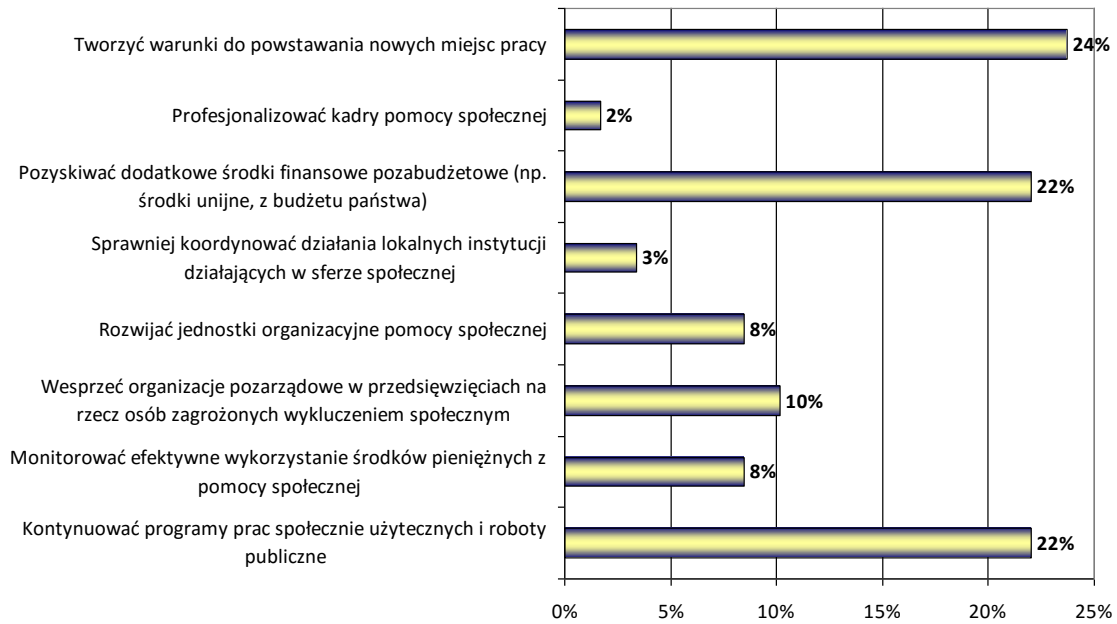
Jeśli nie, to jakie są przyczyny braku bezpieczeństwa?

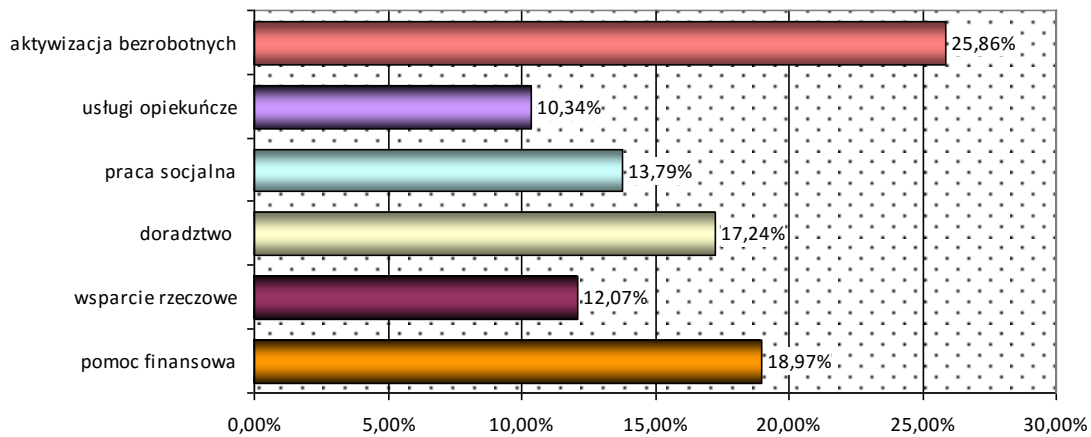
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w Państwa gminie:

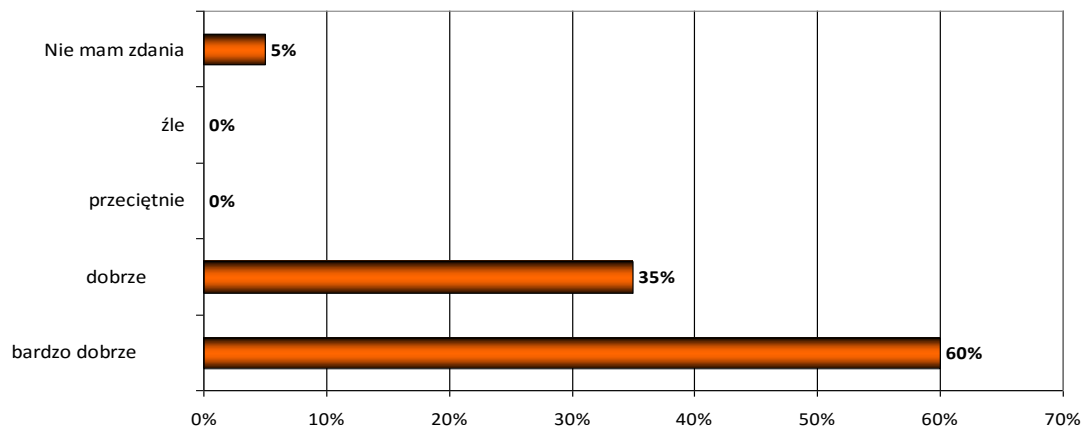
Jakie działania powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych?

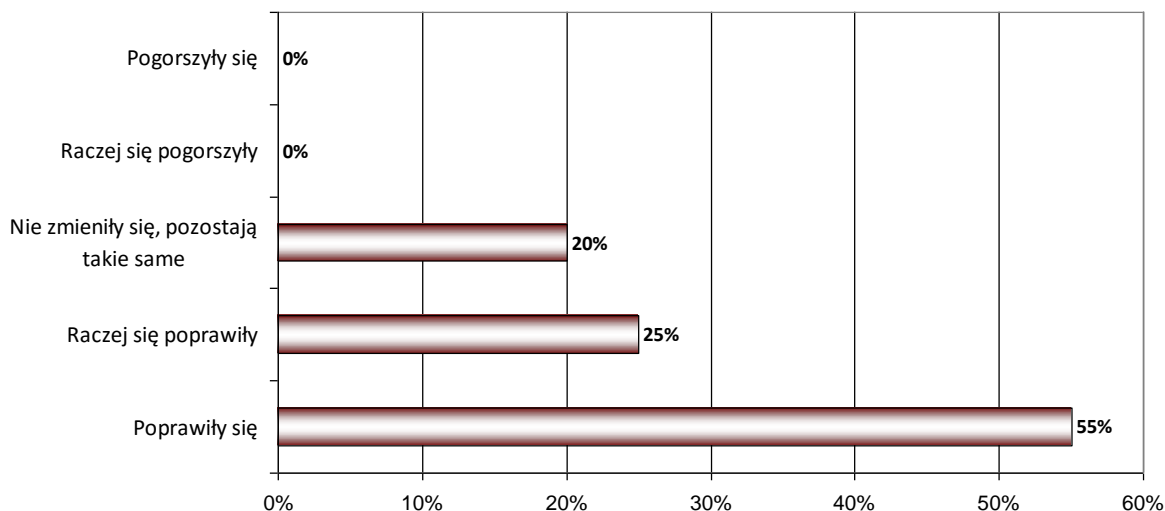
Jaką formę wsparcia przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej?

Jak Państwo oceniają pracę pracowników socjalnych?

Jak ocenia Pan/Pani zmiany warunków życia w gminie w ostatnich 5 latach (2010-2014)?

7. Wnioski wypływające z badań opinii społecznych w zakresie oczekiwania i potrzeby mieszkańców gminy Lipinki

Przeprowadzone badania ankietowe i konsultacje społeczne wśród mieszkańców gminy Lipinki pozwoliły na zidentyfikowanie obszarów szczególnie wymagające wsparcia, zadania inwestycyjne i społeczne jak również wnioskodawcy oczekujący wsparcia finansowego na realizację projektów ze środków Unii Europejskiej.

Obszar wymagający wsparcia to sołectwa: Lipinki centrum (35% ankietowanych), Bednarskie (10% ankietowanych), Kryg (20% ankietowanych), Pagorzyna (35% ankietowanych), Wójtowa (15% ankietowanych).

Ankietowani zwracali uwagę głównie na występujące problemy:

- infrastrukturę użyteczności publicznej,
- infrastrukturę komunalną,
- infrastrukturę drogową, w tym chodniki,
- obszar, na którym znajdują się zabytki.

Do wymienianych zadań szczegółowych należały:

- telekomunikacja Sołectwa Bednarskie,
- brak obiektów kultury,
- poprawa bazy oświatowej,
- degradacja obiektów zabytkowych,
- budowa placu targowego w centrum Lipinek,
- remont alei prowadzącej do cmentarza komunalnego w Lipinkach,
- rewitalizacja parku i dworu w centrum Lipinek,
- budowa parkingu przy ośrodku zdrowia,
- rewitalizacja centrum wsi Pagorzyna, szkoły i terenu wokół niej,
- inwestycje w bazę turystyczną.

Propozycje zadań były zgłaszane w 3 kategoriach:

1. Aktywizacja społeczności lokalnej (tj. inicjatyw lokalnych skierowanych do mieszkańców, projektów edukacyjnych, szkoleniowych, projektów rozwijających współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, i bezpieczeństwo itp.).
2. Ożywienie gospodarcze (tj. wszelkie projekty wspierające rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, działania ukierunkowane na ożywienie koniunktury tworzącej lokalny rynek pracy, projekty szkoleniowe itp.).
3. Ochrona i rewitalizacja dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego (tj. projekty infrastrukturalne, których cele działań infrastrukturalnych są powiązane z aktywizacją społeczności lokalnej i / lub ożywieniem gospodarczym rewitalizowanych obszarów).

Zgłaszane zadania inwestycyjne:

LIPINKI:

1. Modernizacja budynków szkół wraz z zagospodarowaniem terenu wokół szkół w zakresie: dobudowa toalet dla szkoły podstawowej, modernizacja szkoły podstawowej (klatka schodowa, korytarze i szatnia), wymiana pokrycia dachowego na gimnazjum wymiana ogrodzenia, wykonanie parkingu, montaż ławek, koszy, altany, urządzeń do ćwiczeń, nasadzenie krzewów przy bieżni – 400 tys. zł
2. Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejącego budynku przedszkola wraz z zakupem pierwszego wyposażenia – 1.800 tys. zł
3. Zespół dworsko – parkowy: alejki, oświetlenie, ciąg pieszo – jezdny, zagospodarowanie działki za rowem melioracyjnym – 500 tys. zł
4. Budowa parkingu przed ośrodkiem zdrowia i chodnika od szkoły do mostu – 150 tys. zł
5. Przebudowa drogi gminnej na Cmentarz 270704K wraz z budową chodnika i parkingu przy cmentarzu – 400 tys. zł
6. Budynek garażowy z agregatownią – 300 tys. zł
7. Rozbiórka lub remont północnej przybudówki do dworu w zależności od wyników ekspertyzy technicznej.
8. Budowa sieci wodociągowej.
9. Budowa placu targowego w miejscowości Lipinki.
10. Budowa parkingu i podjazdu dla osób niepełnosprawnych przy kościele w centrum Lipinek.
11. Budowa ścieżki pieszo- rowerowej łączącej Sanktuarium z nowym kościołem w centrum Lipinek.
12. Rewitalizacja Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Usługowego Magdalena Kokoczka w Lipinkach, z rozbudową i wdrożeniem nowych innowacyjnych technologii produkcji chleba i ciast.”

BEDNARSKIE

1. Modernizacja Budynku Wiejskiego: wykonanie instalacji c.o. wraz z kotłownią, remont części socjalno - sanitarnej oraz trzech pomieszczeń dla lokalnych organizacji wraz z zakupem wyposażenia) – 150 tys. zł

2. Zagospodarowanie rekreacyjno – sportowe terenu wokół budynku wiejskiego (wyplantowanie terenu, wykonanie placu zabaw i boiska trawiastego, montaż altany, ławeczek, koszy, wymiana ogrodzenia, wykonanie dojeżdż i dojazdów oraz parkingu, zieleni) – 200 tys. zł
3. Remont drogi gminnej 270717K pod Dębinię wraz z budową chodnika w ciągu drogi – 300 tys. zł

KRYG

1. Budowa parkingu przy Zespole Szkół w Krygu – 100 tys. zł
2. Budowa odcinka sieci wodociągowej do przedszkola i ośrodka zdrowia – 200 tys. zł
3. Budowa parkingu dla potrzeb cmentarza przy kopalni „Młot”, zatoki autobusowej, odcinka chodnika do cmentarza i oświetlenia ulicznego – 250 tys. zł
4. Modernizacja boiska przy Zespole Szkół w Krygu – 50 tys. zł
5. Modernizacja stadionu w Krygu – 200 tys. zł
6. Centrum Wsi Kryg - poprawa estetyki, podniesienie atrakcyjności i jakości życia mieszkańców – 250 tys. zł
7. Doprowadzenie wodociągów do gospodarstw domowych w miejscowości Kryg – 400 tys. zł
8. Wymiana dachu na budynku OSP Kryg oraz zagospodarowanie terenu wokół straży – 300 tys. zł
9. Rozbudowa ZS w Krygu pod kątem pomieszczeń dla nowego przedszkola – 400 tys. zł

PAGORZYNA

1. Budowa chodnika przy drodze powiatowej i gminnej o dł. 460 mb – 617 tys. zł
2. Budowa odcinka kanalizacji sanitarnej o dł. 1 km (z przyłączeniem szkoły i remizy OSP) – 400 tys. zł
3. Wykonanie parkingu przy szkole – 70 tys. zł
4. Zakup działki pomiędzy remizą a szkołą.

WÓJTOWA

1. Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej (wymiana drzwi zewnętrznych, remont pomieszczeń i klatki schodowej, modernizacja kotłowni wraz z wymianą kotła i instalacji c.o.) – 150 tys. zł
2. Remont bieżni na stadionie sportowym w Wójtowej (wykonanie nawierzchni poliuretanowej) – 700 tys. zł
3. Budowa chodników w centrum wsi – przy rondzie, w ciągu dróg powiatowych w kierunku Harkłowej, Biecza i Lipinek – 500 tys. zł
4. Budowa drogi gminnej łączącej szkołę z kościołem – 200 tys. zł
5. Budowa wodociągu.
6. Remont drogi gminnej przez wieś (wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej, chodnika).
7. Adaptacja budynku sołtysówki.
8. Remont remizy OSP wraz z rekreacyjnym zagospodarowaniem terenu przy remizie (np. miasteczko rowerowe, ławeczki, altana, zieleni).
9. Budowa wodociągu, rozbudowa kanalizacji sanitarnej i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

10. Remont zabytkowego kościoła pw. Św. Bartłomieja w Wójtowej wraz z zagospodarowaniem terenu – 350 tys. zł

Zgłaszane zadania społeczne:

1. Wzbogacenie oferty zajęć programowych oraz poprawa warunków opieki i wychowania w placówce wsparcia dziennego w Lipinkach.
2. Szkolny ośrodek PPP przedsiębiorczości i doradztwa zawodowego.
3. Ośrodek wsparcia dla osób bezrobotnych i wykluczonych.
4. Doposażenie klubów dla dzieci i młodzieży.
5. Klub Seniora.
6. Podtrzymanie tradycji ludowych – warsztaty dla młodzieży.
7. Stworzenie marki/ produktu lokalnego: Kryg wieś Naftowa.
8. Kopalnie Naftowe – skansen naftowy i nazwa wsi naftowej, szlak architektury pokopalnianej.

8. Wyniki badań ankietowych

8.1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO LIDERÓW OPINII PUBLICZNEJ:

Ankiety wypełniło **226 osób**, w tym:

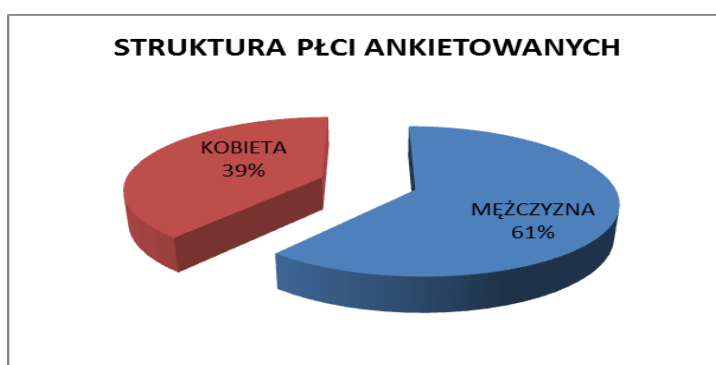
- 118 osób – uczestnicy spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych,
- 108 osób – młodzież gimnazjalna.

Zostały przygotowane dwie odrębne analizy.

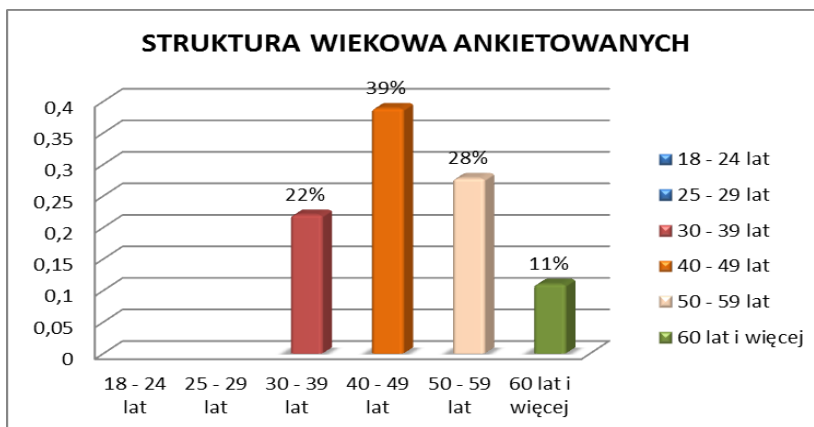
Pierwsza analiza dotyczy 118 ankiet złożonych lub zebranych w trakcie spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych, wypełnionych przez mieszkańców Gminy Lipinki.

Druga analiza dotyczy natomiast 108 ankiet, wypełnionych przez młodzież gimnazjalną.

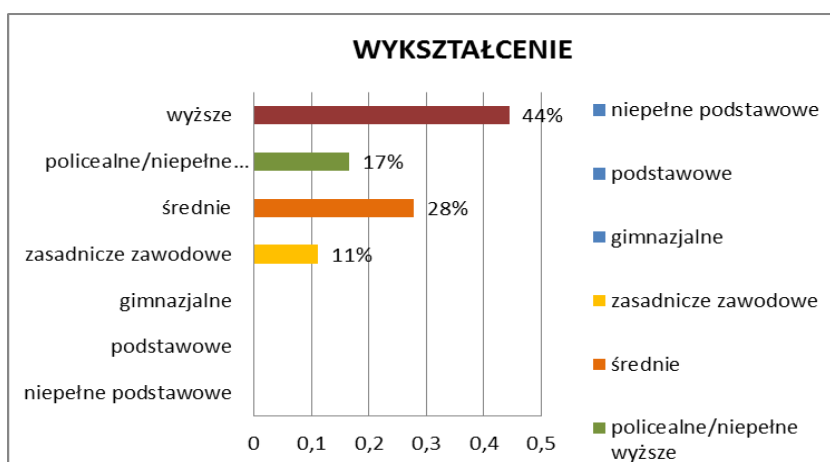
Wśród beneficjentów ankiety **39%** stanowiły kobiety, a **61%** mężczyźni.

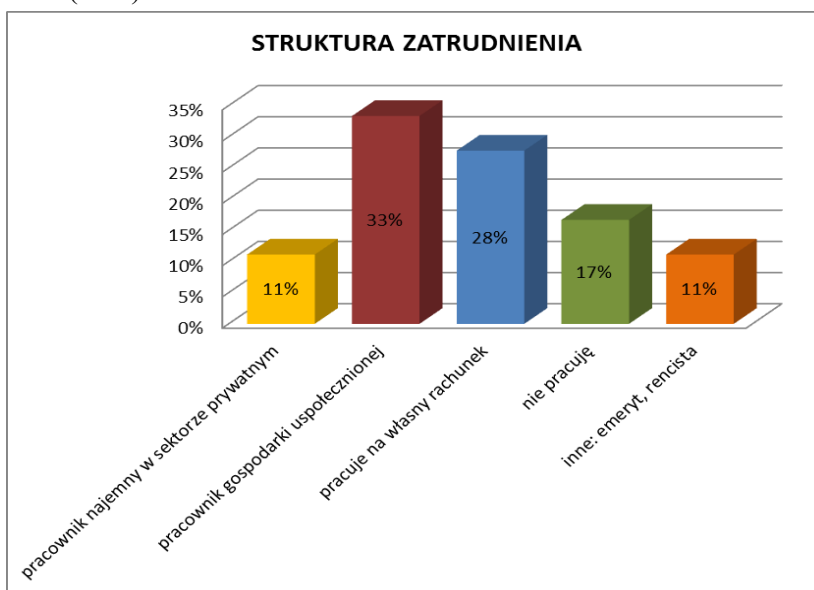
Najwięcej badanych obejmuje przedział wiekowy 40-49 lat (39%), następnie od 50 do 59 lat (28%) i 30-39 lat (22%).

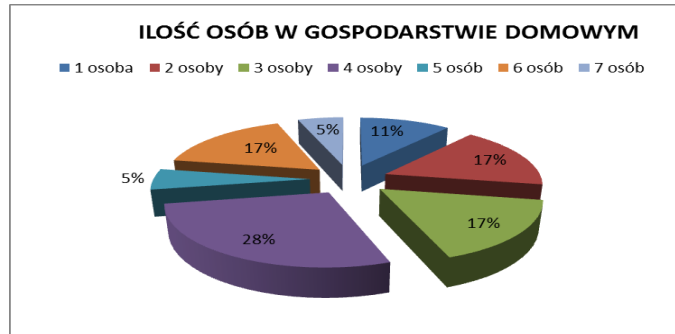
Wśród ankietowanych najczęściej osób posiada wykształcenie wyższe (44%) i średnie (28%), a następnie wykształcenie policealne/ niepełne wyższe (17%) oraz zasadnicze zawodowe (11%).

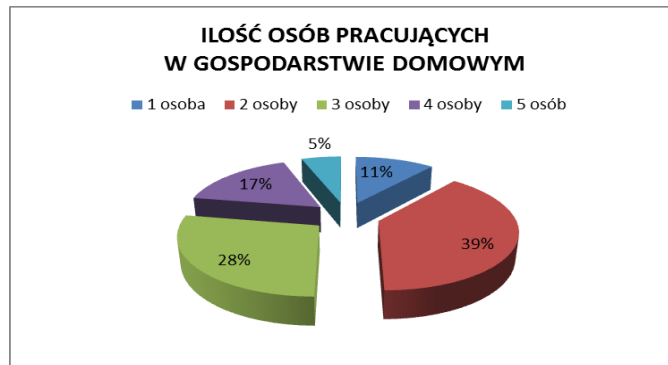
Wśród badanych najczęściej jest osób, które pracują w sektorze gospodarki uspołecznionej (33%) i na własny rachunek (28%).

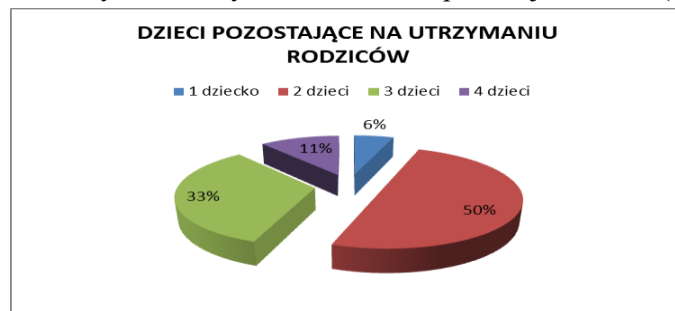
Spośród ankietowanych najpopularniejszym modelem gospodarstwa domowego jest gospodarstwo 4-osobowe (28%), a następnie 2, 3 i 6-osobowe (17%).

Najczęściej w gospodarstwie domowym pracują 2 osoby (39%) lub 3 osoby (28%).

Najczęściej wśród ankietowanych na utrzymaniu rodziców pozostaje 2 dzieci (50%).

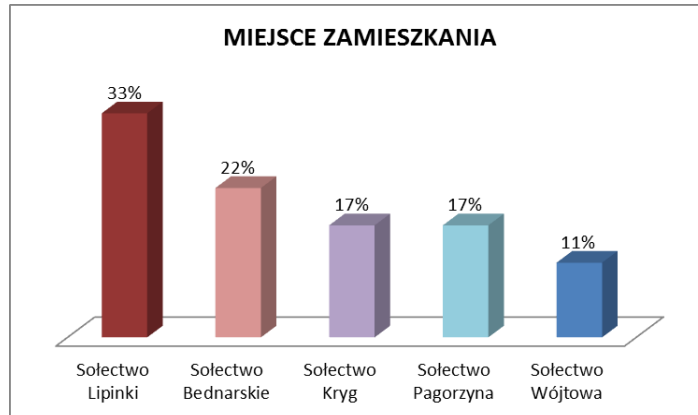

Na pytanie dotyczące poziomu życia, ankietowani najczęściej wybierali odpowiedź – „żyjemy przeciętnie” (44%).

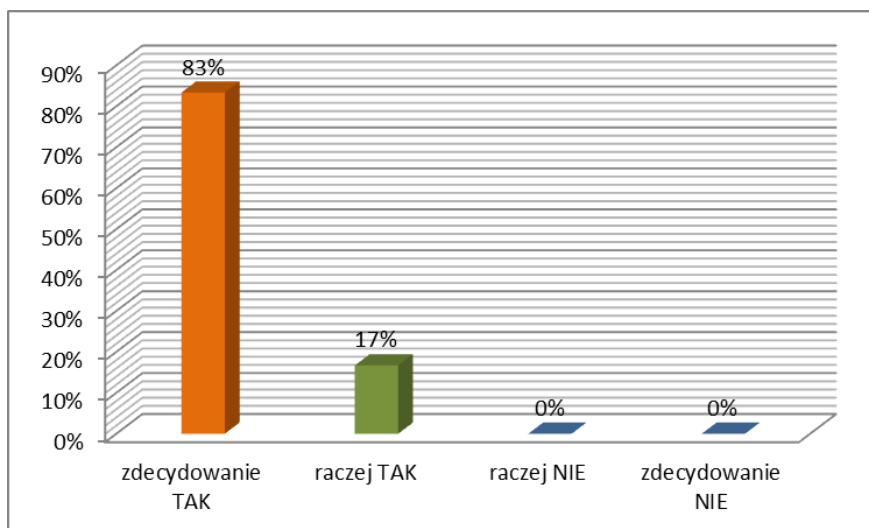
Zdecydowana większość mieszkańców, która wzięła udział w badaniach ankietowanych mieszka na terenie Sołectwa Lipinki (33%), następnie kolejno Sołectwo Bednarskie (22%), Sołectwa Kryg i Pagorzyna (17%) oraz Sołectwo Wójtowa (11%).

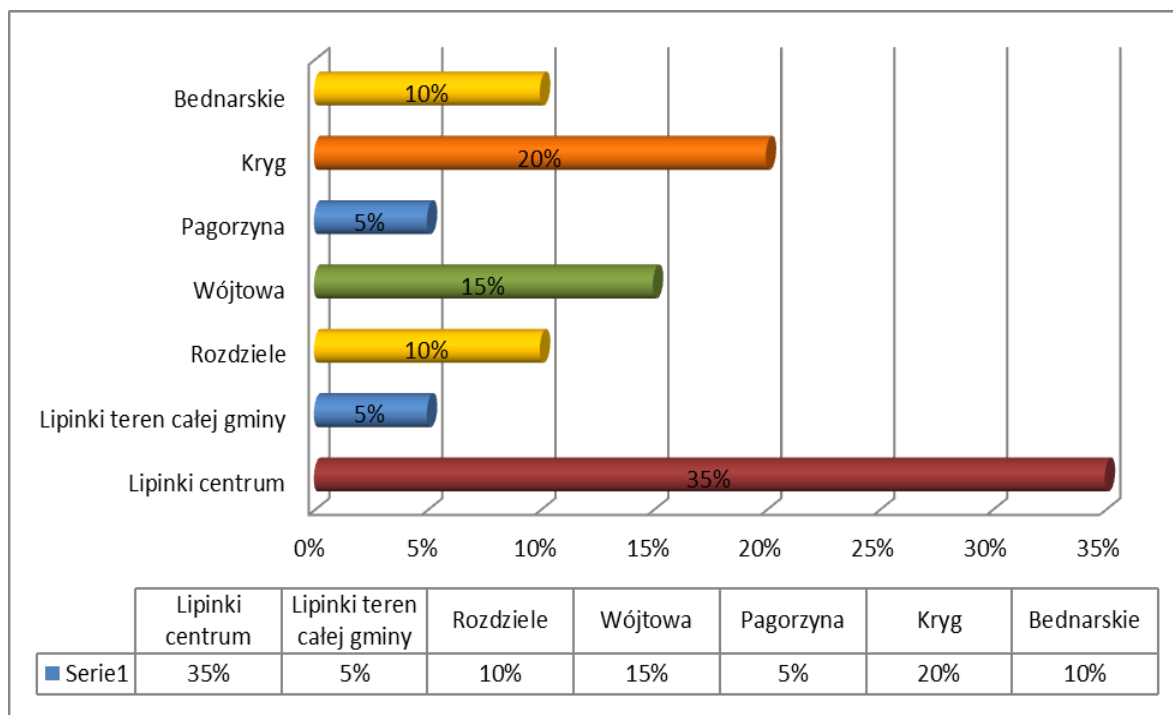
**ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ,
ZAWARTYCH W ANKIETACH, PRZEDSTAWIA SIĘ NASTĘPUJĄCO:**

1. Czy Pana(i) zdaniem gminie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki?

83% Ankietowanych opowiedziało się, że istnieje potrzeba opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki.

2. Jaki obszar gminy powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

Według ankietowanych obszar, który powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności to: centrum miejscowości Lipinki (35%), następnie Kryg (20%) i Wójtowa (15%).

Ankietowani zwracali uwagę głównie na:

- infrastrukturę użyteczności publicznej,
- infrastrukturę komunalną,
- infrastrukturę drogową w tym chodniki,
- obszar, na którym znajdują się zabytki.

Do wymienianych zadań szczegółowych należały:

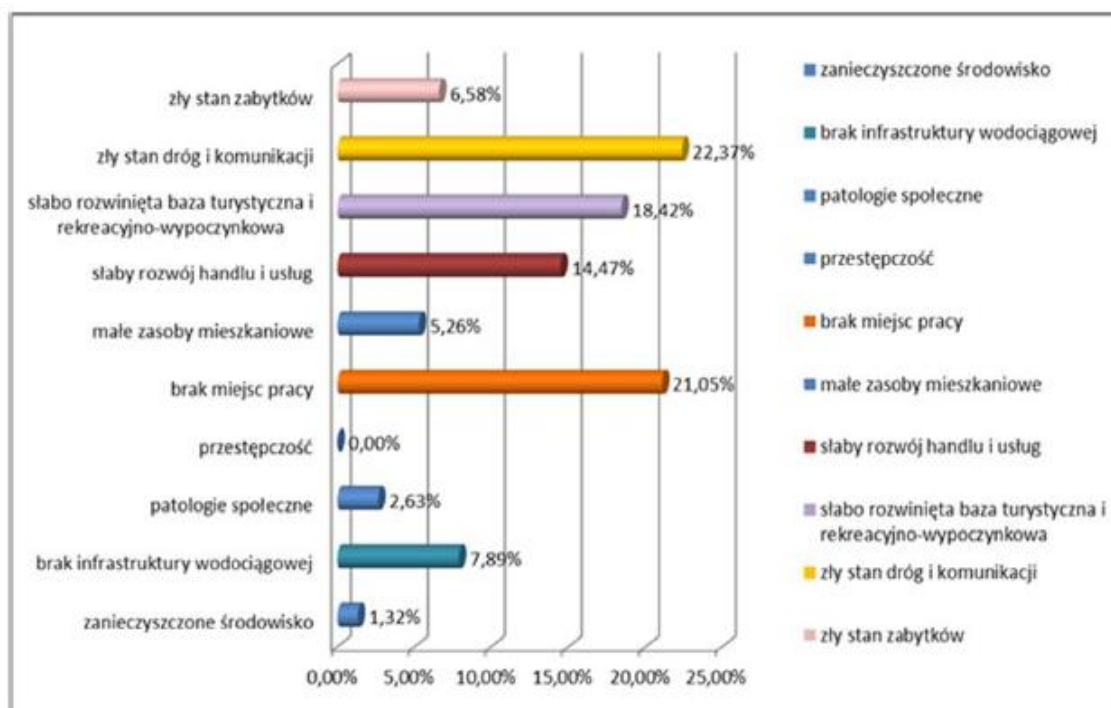
- telekomunikacja Sołectwa Bednarskie,
- brak obiektów kultury,
- poprawa bazy oświatowej,
- degradacja obiektów zabytkowych,
- budowa placu targowego w centrum Lipinek,
- remont alei prowadzącej do cmentarza komunalnego w Lipinkach,
- rewitalizacja parku i dworu w centrum Lipinek,
- budowa parkingu przy ośrodku zdrowia,
- rewitalizacja centrum wsi Pagorzyna, szkoły i terenu wokół niej,
- inwestycje w bazę turystyczną.

3. Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar gminy jest zdegradowany?

Na pytanie, dlaczego dany obszar gminy jest zdegradowany, ankietowani najczęściej odpowiedzieli: zły stan dróg i komunikacji (22,37%), brak miejsc pracy (21,05%), słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa (18,42%), słaby rozwój handlu i usług (14,47%) oraz brak infrastruktury wodociągowej (7,89%).

1.	Zanieczyszczone środowisko.	1,32%
2.	Brak infrastruktury wodociągowej.	7,89%
3.	Patologie społeczne.	2,63%
4.	Przestępczość.	0,00%
5.	Brak miejsc pracy.	21,05%
6.	Małe zasoby mieszkaniowe.	5,26%
7.	Słaby rozwój handlu i usług.	14,47%
8.	Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa.	18,42%
9.	Zły stan dróg i komunikacji.	22,37%
10.	Zły stan zabytków.	6,58%

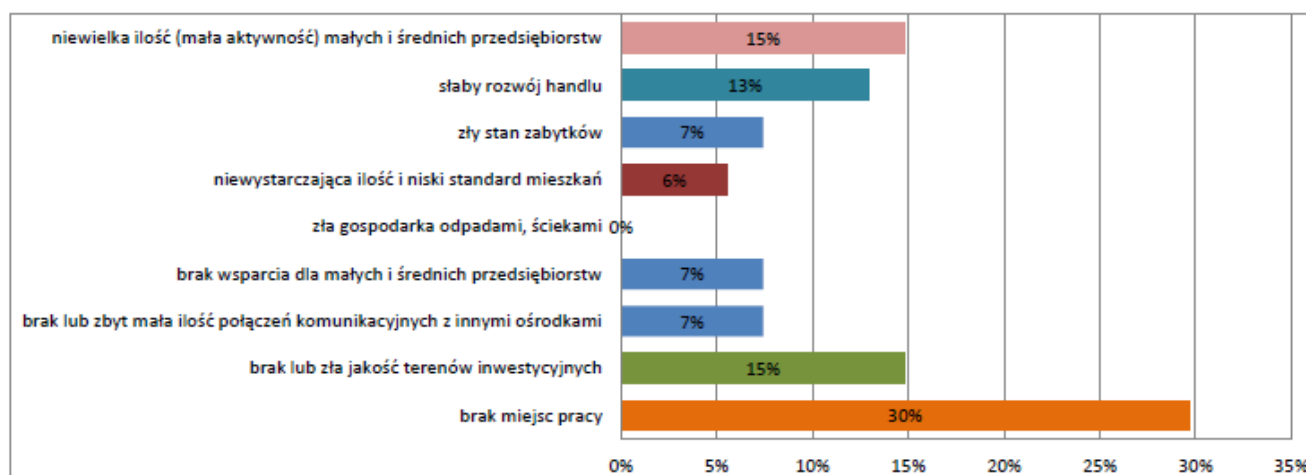
4. Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Na tak zadane pytanie ankietowani najczęściej odpowiadali: brak miejsc pracy (30%), brak, lub zła jakość terenów inwestycyjnych (15%), niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw (15%) oraz słaby rozwój handlu (13%).

1.	Brak miejsc pracy.	30%
2.	Brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych.	15%
3.	Brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami.	7%
4.	Brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw.	7%

5.	Zła gospodarka odpadami, ściekami.	0%
6.	Niewystarczająca ilość i niski standard mieszkań.	6%
7.	Zły stan zabytków.	7%
8.	Słaby rozwój handlu.	13%
9.	Niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw.	15%
Inne odpowiedzi:		
Brak bazy turystyczno- wypoczynkowej.		
Brak wystarczającej infrastruktury komunalnej w szczególności wodociągowej.		
Degradacja obiektów i terenów związanych z wydobywaniem ropy naftowej na terenie gminy, w szczególności na terenie Sołectwa Kryg.		

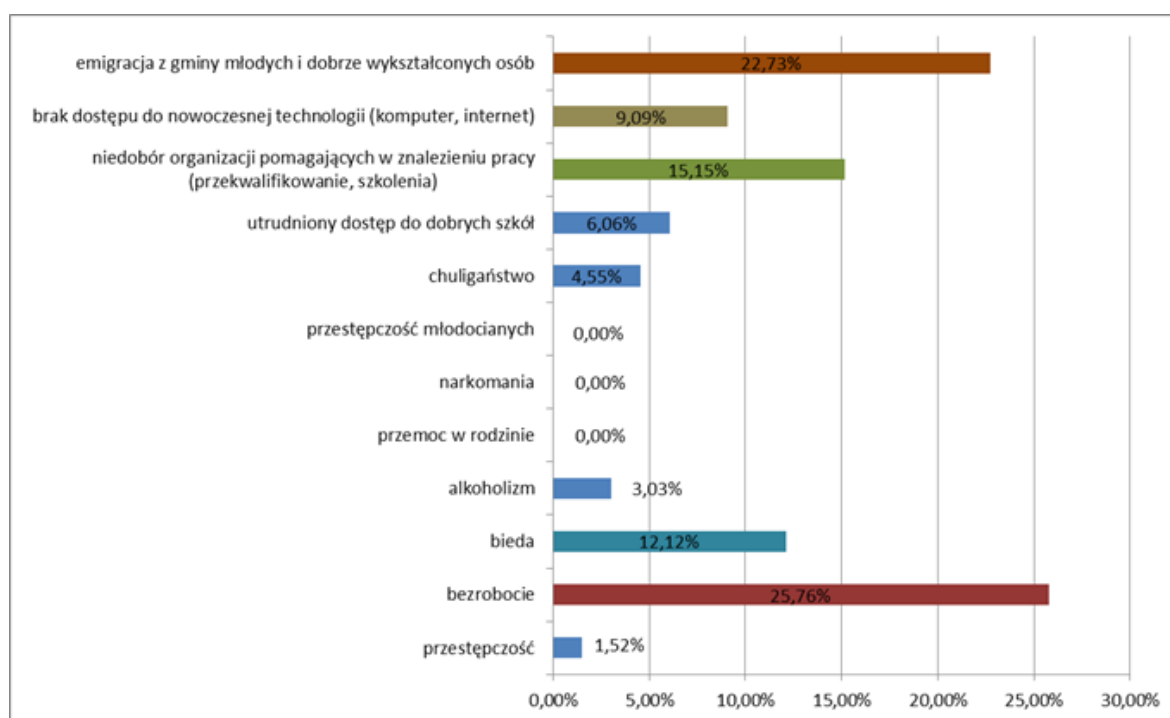
5. Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Ankietowani najczęściej wskazywali jako problem społeczny: bezrobocie (25,76%), emigrację z gminy młodych i dobrze wykształconych osób (22,73%), niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia) (15,15%), biedę (12,12%), brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, internet) (9,09%), utrudniony dostęp do dobrych szkół (6,06%) chuligaństwo (4,55%), alkoholizm (3,03%) i przestępczość (1,52%).

1.	Przestępczość.	1,52%
2.	Bezrobocie.	25,76%
3.	Bieda.	12,12%
4.	Alkoholizm.	3,03%
5.	Przemoc w rodzinie.	0,00%
6.	Narkomania.	0,00%
7.	Przestępczość młodocianych.	0,00%

8.	Chuligaństwo.	4,55%
9.	Utrudniony dostęp do dobrych szkół.	6,06%
10.	Niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia).	15,15%
11.	Brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, internet).	9,09%
12.	Emigracja z gminy młodych i dobrze wykształconych osób.	22,73%
Inne odpowiedzi:		
Brak integracji międzypokoleniowej.		
Brak potrzeby i nawyku wspólnego i czynnego spędzania czasu wolnego.		

6. Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

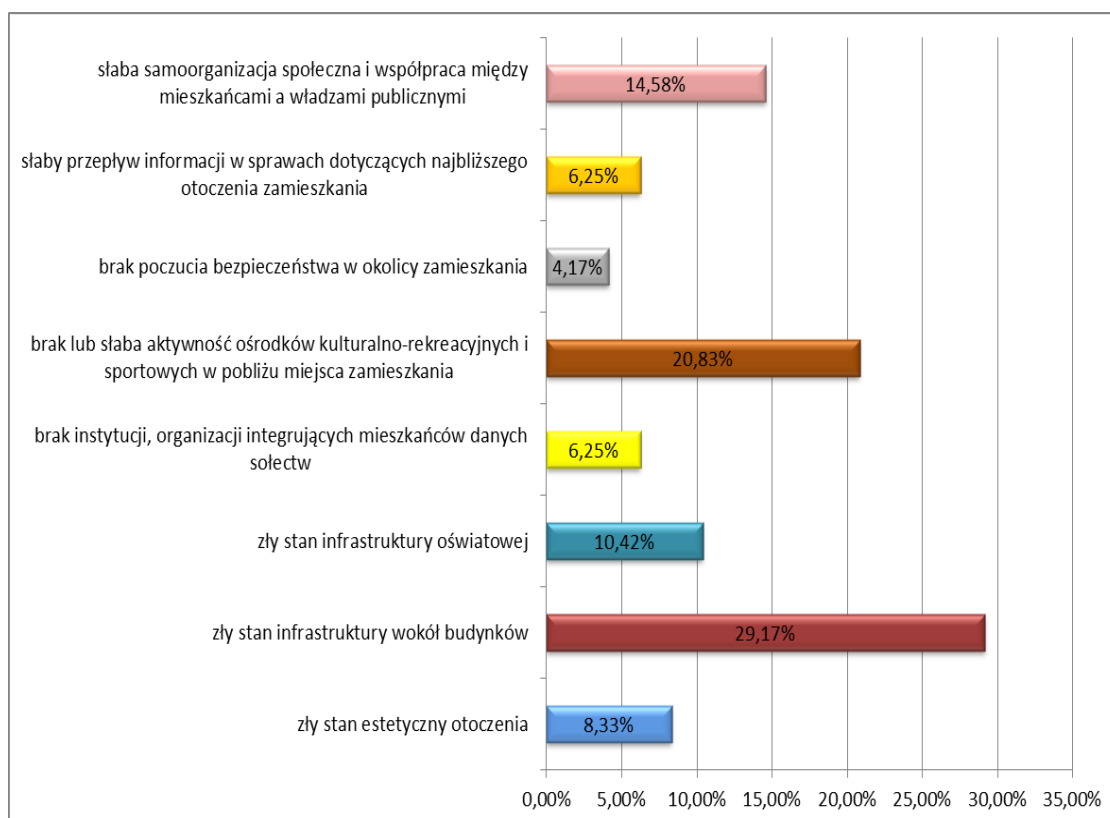
Na zadane pytanie ankietowani najczęściej wskazywali: zły stan infrastruktury wokół budynków (29,17%), brak lub słabą aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania (20,83%), słabą organizację społeczną i współpracę między mieszkańcami a władzami publicznymi (14,58%), zły stan infrastruktury oświatowej (10,42%), zły stan estetyczny otoczenia (8,33%) oraz słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania (6,25%) i brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców danych sołectw (6,25%).

Na brak poczucia bezpieczeństwa wskazało tylko 4,17% ankietowanych.

1.	Zły stan estetyczny otoczenia.	8,33%
2.	Zły stan infrastruktury wokół budynków.	29,17%
3.	Zły stan infrastruktury oświatowej.	10,42%
4.	Brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców danych sołectw.	6,25%
5.	Brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania.	20,83%
6.	Brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania.	4,17%
7.	Słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania.	6,25%
8.	Słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi.	14,58%

7. Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie rewitalizacji?

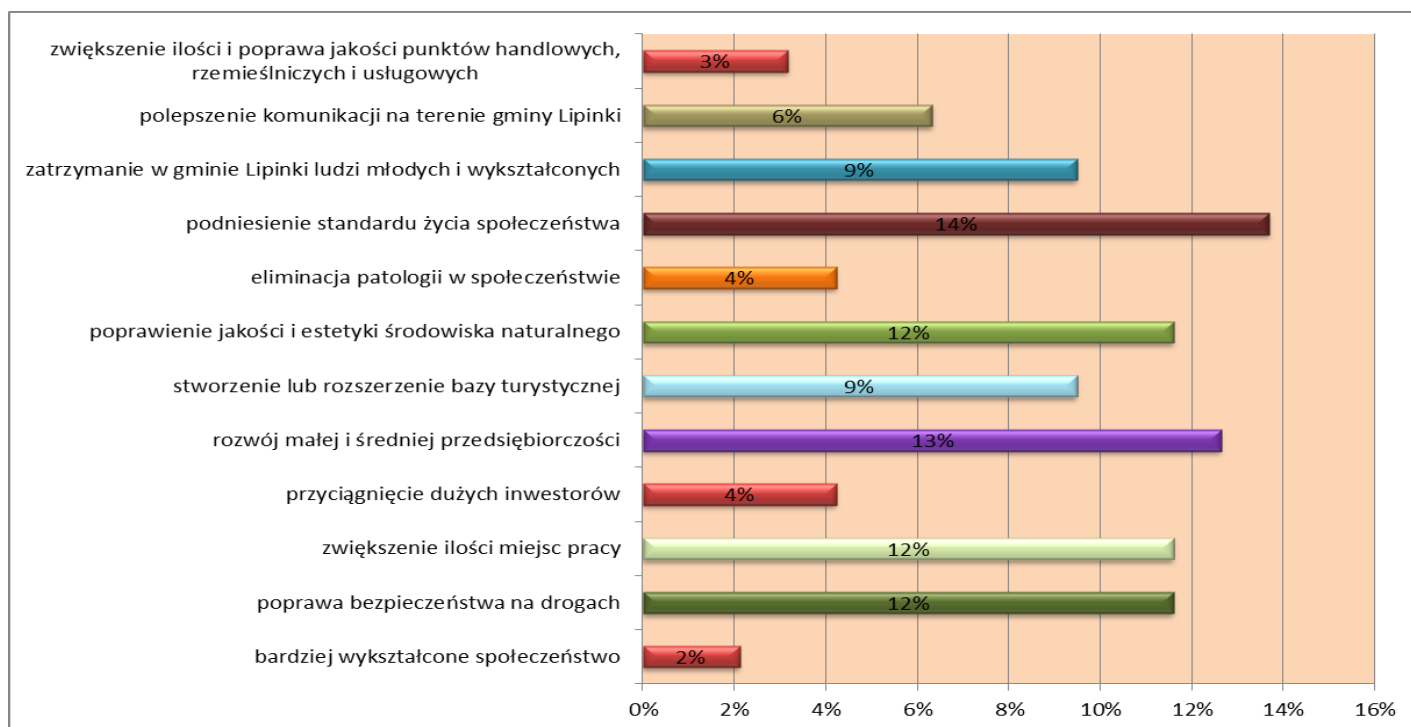
Na zadane pytanie ankietowani najczęściej odpowiedzieli: podniesienie standardu życia społeczeństwa (14%), rozwój małej i średniej przedsiębiorczości (13%), zwiększenie ilości miejsc pracy, poprawa bezpieczeństwa na drogach i poprawienie jakości i estetyki środowiska naturalnego (12%).

9% Anektowanych podkreślało możliwość zatrzymania w mieście ludzi młodych i wykształconych oraz stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej.

Tylko 4% Ankietowanych liczy na przyciągnięcie dużych inwestorów.

1.	Bardziej wykształcone społeczeństwo.	2%
2.	Poprawa bezpieczeństwa na drogach.	12%
3.	Zwiększenie ilości miejsc pracy.	12%
4.	Przyciągnięcie dużych inwestorów.	4%
5.	Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.	13%
6.	Stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej.	9%
7.	Poprawienie jakości i estetyki środowiska naturalnego.	12%
8.	Eliminacja patologii w społeczeństwie.	4%
9.	Podniesienie standardu życia społeczeństwa.	14%
10.	Zatrzymanie w gminie Lipinki ludzi młodych i wykształconych.	9%
11.	Polepszenie komunikacji na terenie gminy Lipinki.	6%
12.	Zwiększenie ilości i poprawa jakości punktów handlowych, rzemieślniczych i usługowych.	3%

8. Na jakie przedsięwzięcia, które zamierzałby Pan(i) zrealizować w ramach programu rewitalizacji, chciałby Pan(i) otrzymać wsparcie finansowe?

Propozycje dziedzin inwestowania zgłaszane przez ankietowanych:

1. Tworzenie nowych miejsc pracy.
2. Podniesienie estetyki obszarów rewitalizowanych, w tym małej architektury.

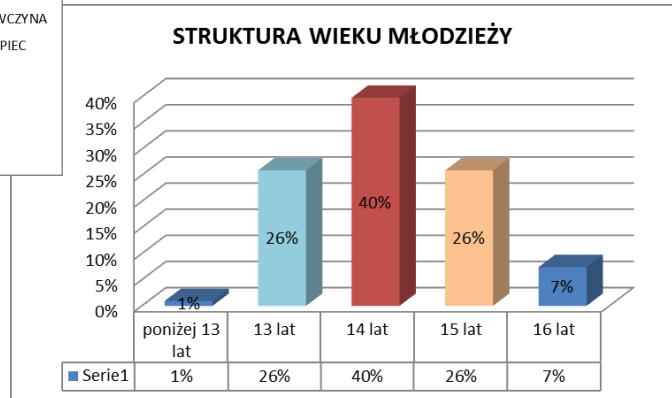
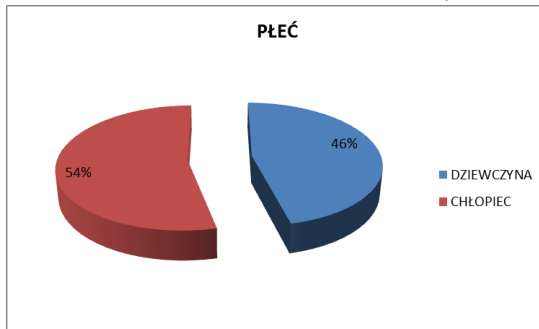

3. *Remont dróg i chodników.*
4. *Poprawa bezpieczeństwa na drogach.*
5. *Rozwój bazy kulturalnej, sportowej i turystycznej.*
6. *Budowa sieci wodociągowej.*
7. *Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.*
8. *Montaż oświetlenia ulicznego.*
9. *Rewitalizacja parku (nasadzenia, oświetlenie).*
10. *Budowa placu targowego.*
11. *Budowa miejsc parkingowych przy ośrodku zdrowia, szkole, budynku wiejskim.*
12. *Budowa ogrodzenia cmentarza.*
13. *Budowa placu zabaw.*
14. *Budowa boiska sportowego (wielofunkcyjnego).*
15. *Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.*
16. *Przekwalifikowanie gruntów.*
17. *Inwestycje w odnawialne źródła energii.*
18. *Remont obiektów zabytkowych.*
19. *Wyznaczenie szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych.*
20. *Wyznaczenie szlakiu związanego z historią przemysłu naftowego.*
21. *Budowa ścieżek rowerowych.*
22. *Promocja gminy poprzez wydawnictwa.*

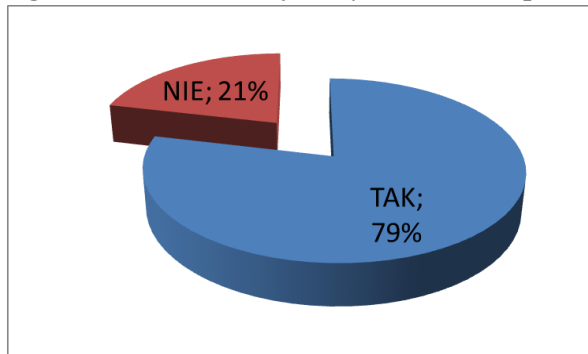
8.2 WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH PODCZAS SPOTKAŃ Z MŁODZIEŻĄ GIMNAZJALNĄ

W badaniach wzięło udział **108 uczniów**, w tym: **46 %** stanowiły dziewczęta, zaś **54 %** to chłopcy.

Wypełniający ankiety, udzielili odpowiedzi na 7 pytań ważnych dla rozwoju Gminy Lipinki, a ich wyniki prezentuje poniższa analiza:

1. Czy jesteś dumny z tego, że mieszkasz/uczysz się w Gminie Lipinki?

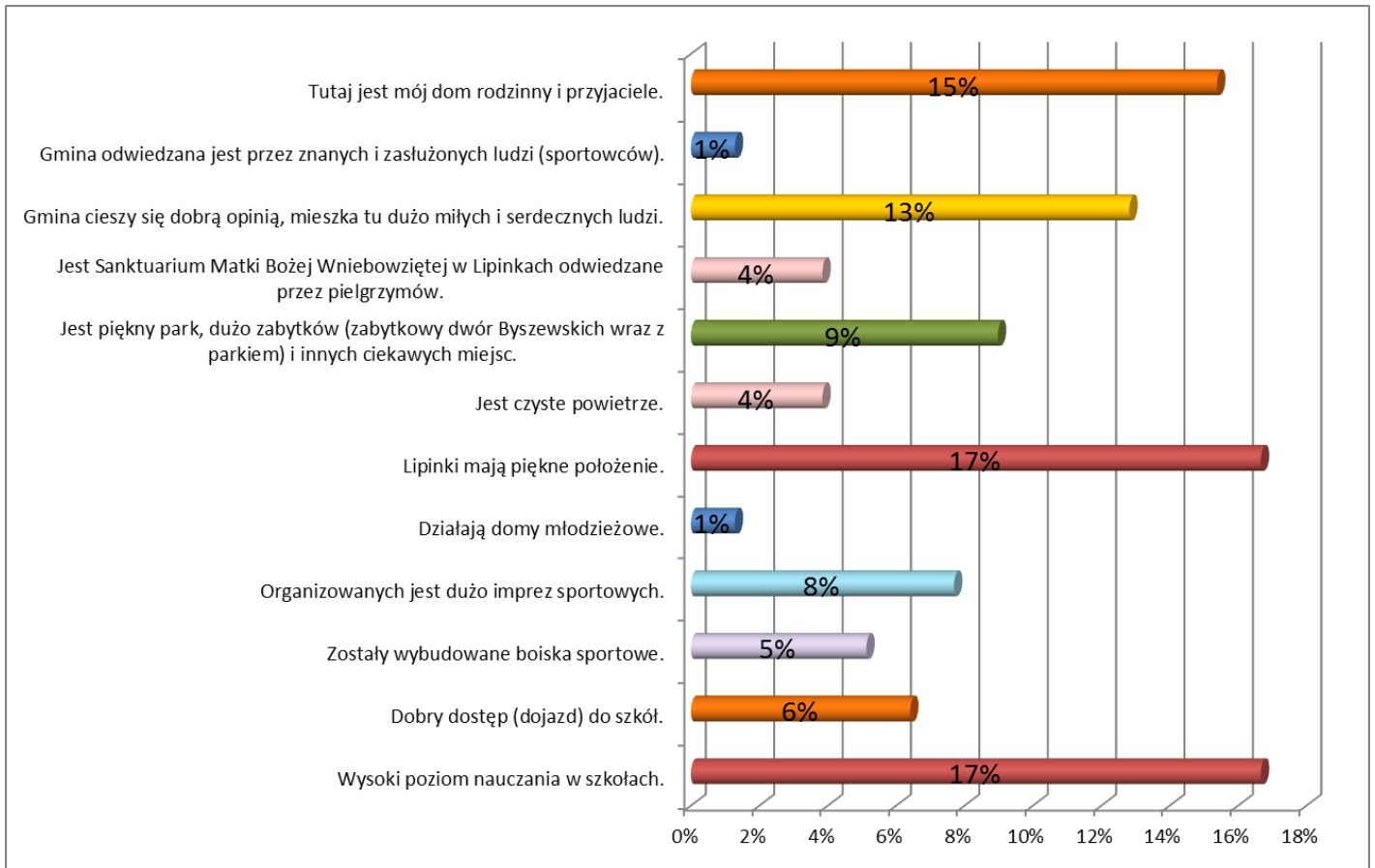

Młodzież odpowiadając TAK, przedstawiła następujące powody:

1.	Wysoki poziom nauczania w szkołach.	17%
2.	Dobry dostęp (dojazd) do szkół.	6%
3.	Zostały wybudowane boiska sportowe.	5%
4.	Organizowanych jest dużo imprez sportowych.	8%
5.	Działają domy młodzieżowe.	1%
6.	Lipinki mają piękne położenie.	17%
7.	Jest czyste powietrze.	4%
8.	Jest piękny park, dużo zabytków (zabytkowy dwór Byszewskich wraz z parkiem) i innych ciekawych miejsc.	9%
9.	Jest Sanktuarium Matki Bożej Wniebowziętej w Lipinkach, odwiedzany przez	4%

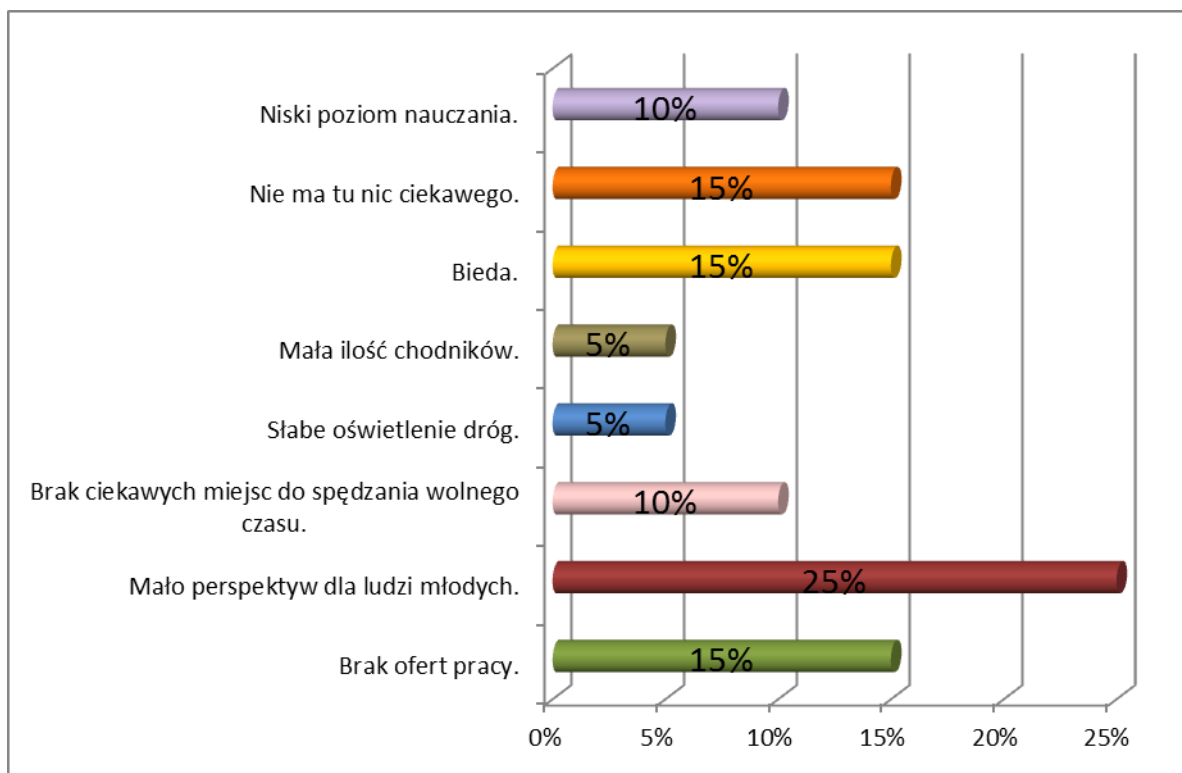

	pielgrzymów.	
10.	Gmina cieszy się dobrą opinią, mieszka tu dużo miłych i serdecznych ludzi.	13%
11.	Gmina odwiedzana jest przez znanych i zasłużonych ludzi (sportowców).	1%
12.	Tutaj jest mój dom rodzinny i przyjaciele.	15%

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w poniższy sposób:

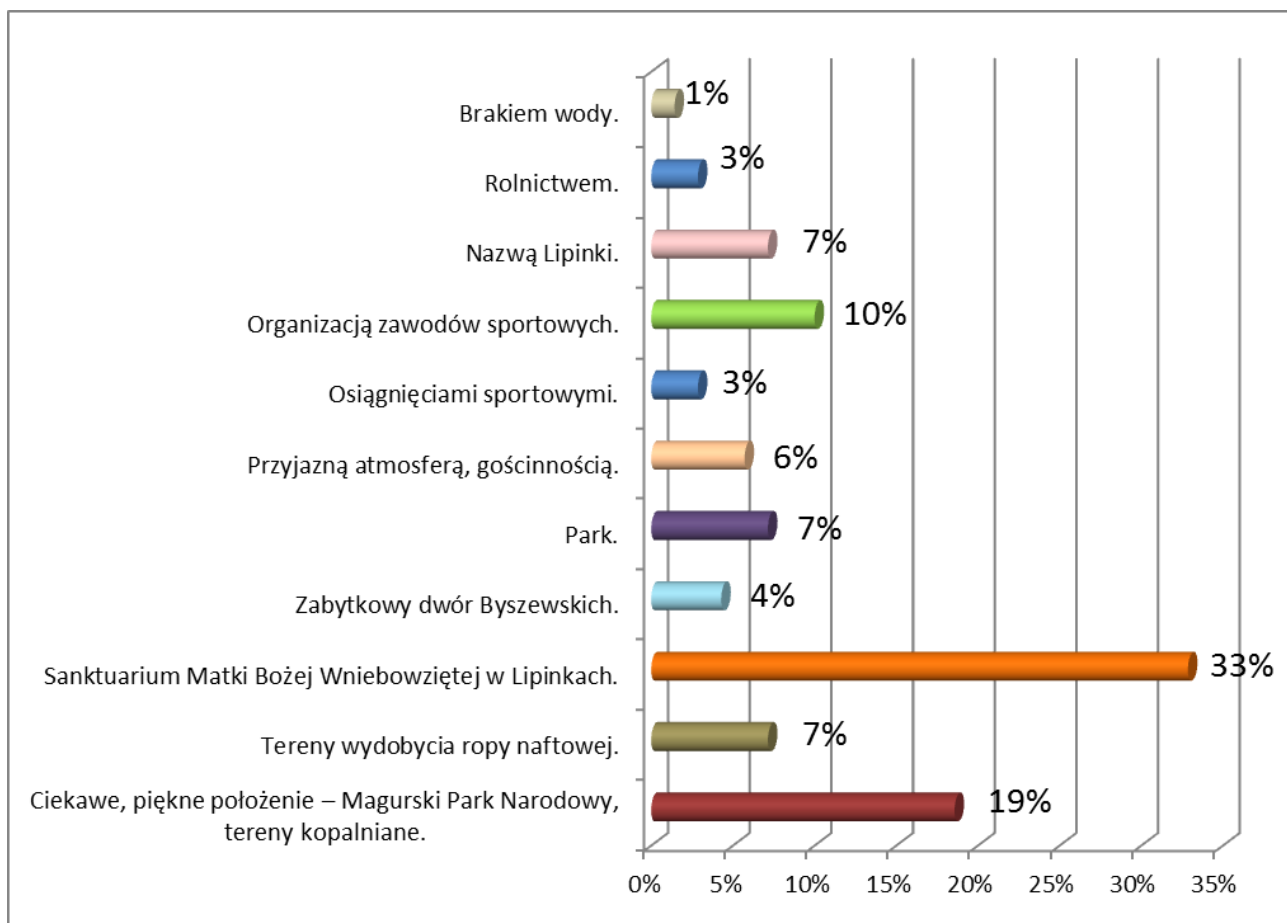
1.	Brak ofert pracy.	15%
2.	Mało perspektyw dla ludzi młodych.	25%
3.	Brak ciekawych miejsc do spędzania wolnego czasu.	10%
4.	Słabe oświetlenie dróg.	5%
5.	Mała ilość chodników.	5%
6.	Bieda.	15%
7.	Nie ma tu nic ciekawego.	15%
8.	Niski poziom nauczania.	10%
Inne odpowiedzi:		
Szkoły słabo wyposażone w sprzęt interaktywny.		
Zły stan dróg.		

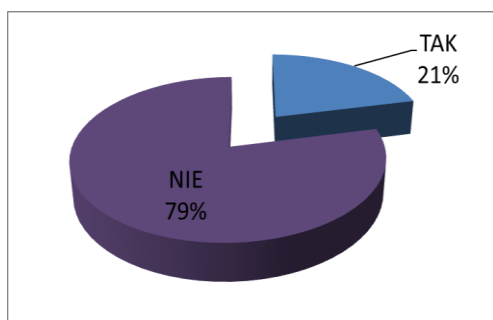
2. Proszę podać, czym wyróżnia się Gmina Lipinki na tle innych gmin w Polsce?

Wśród innych cech wyróżniających Gminę Lipinki, młodzież wymieniała:

1.	Ciekawe, piękne położenie – Magurski Park Narodowy, tereny kopalniane.	19%
2.	Tereny wydobywania ropy naftowej.	7%
3.	Sanktuarium Matki Bożej Wniebowziętej w Lipinkach.	33%
4.	Zabytkowy dwór Byszewskich.	4%
5.	Park.	7%
6.	Przyjazną atmosferą, gościnnością.	6%
7.	Osiągnięciami sportowymi.	3%
8.	Organizacją zawodów sportowych.	10%
9.	Nazwą Lipinki.	7%
10.	Rolnictwem.	3%
11.	Brakiem wody.	1%
Inne odpowiedzi:		
Niczym się nie wyróżnia.		
Nic tutaj nie ma.		
Nie ma bieżni lekkoatletycznej.		

3. Czy młodzi ludzie mają w Gminie Lipinki szanse rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie?

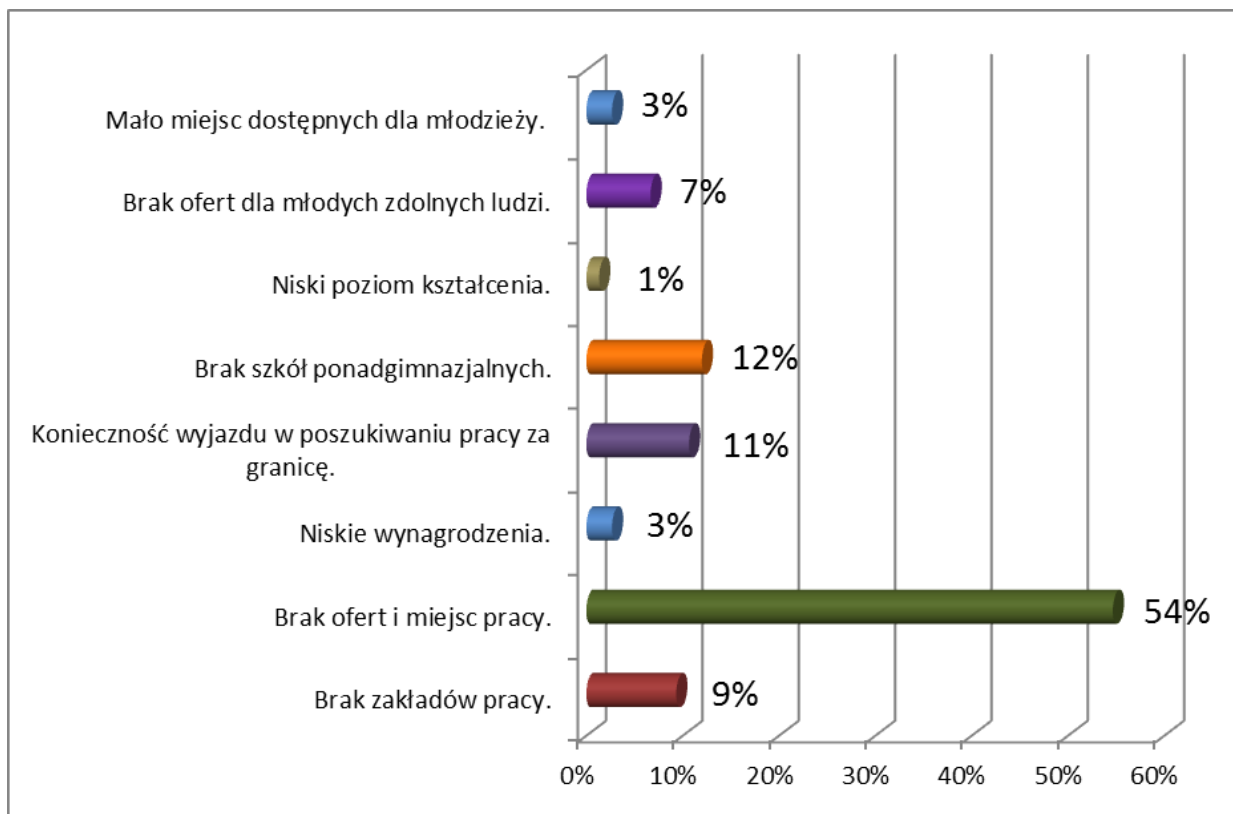

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Brak zakładów pracy.	9%
2.	Brak ofert i miejsc pracy.	54%
3.	Niskie wynagrodzenia.	3%
4.	Konieczność wyjazdu w poszukiwaniu pracy za granicę.	11%
5.	Brak szkół ponadgimnazjalnych.	12%
6.	Niski poziom kształcenia.	1%
7.	Brak ofert dla młodych, zdolnych ludzi.	7%

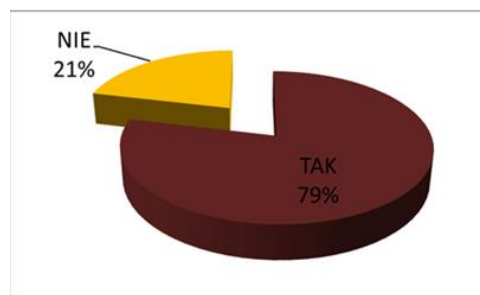
8.	Mało miejsc dostępnych dla młodzieży.	3%
Inne odpowiedzi:		
Brak świetlic.		
Brak miejsc do budowy domu, zakładu.		

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi TAK, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Dobre szkoły podstawowe i gimnazja.
2.	Można założyć firmę i dać pracę innym.
3.	Jest dużo działek na których można budować.
4.	Można brać udział w zawodach sportowych.
5.	Każdy może znaleźć miejsce dla siebie

4. Czy czujesz się bezpiecznie w Gminy Lipinki?

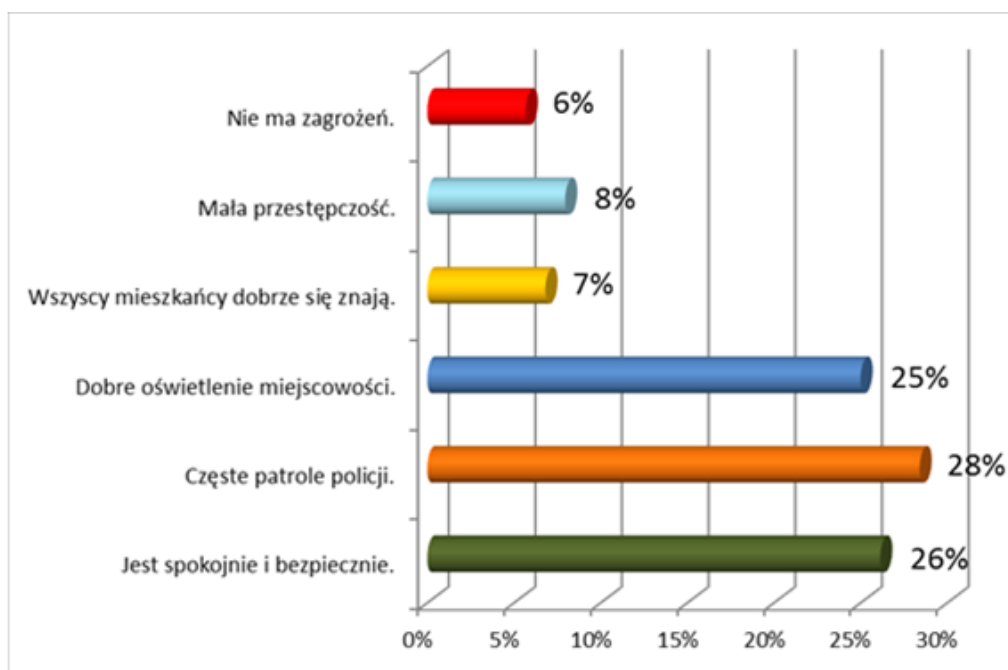

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi TAK, wymieniła:

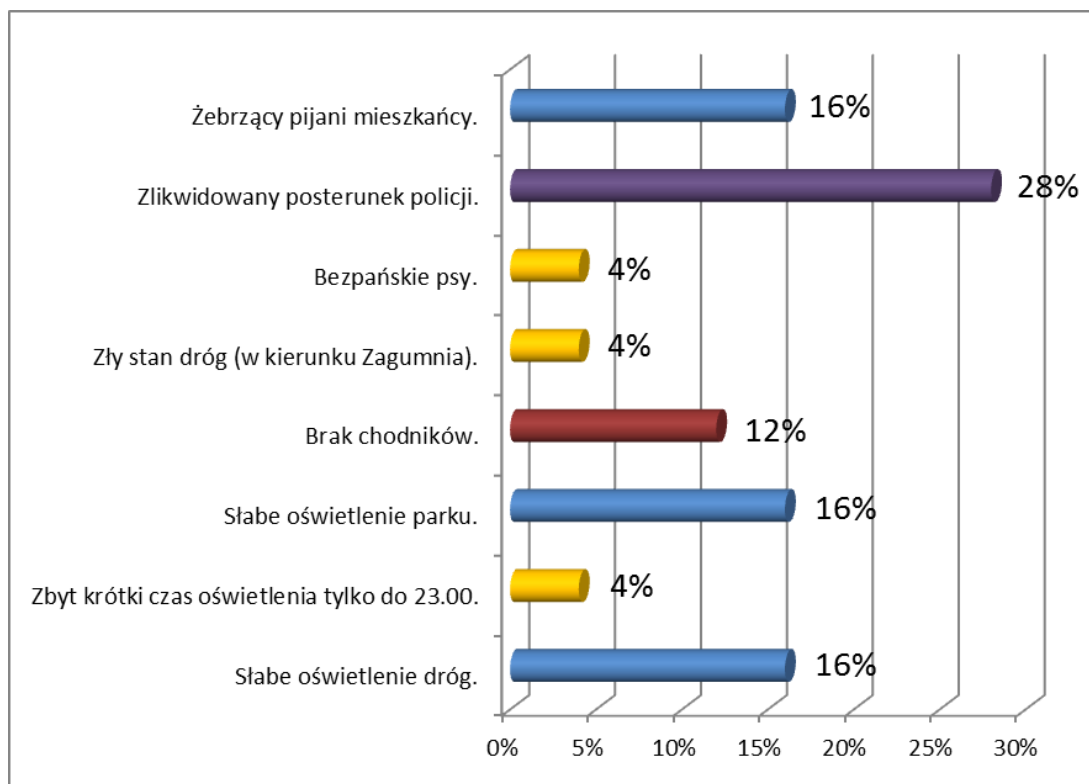

1.	Jest spokojnie i bezpiecznie.	26%
2.	Częste patrole policji.	28%
3.	Dobre oświetlenie miejscowości.	25%
4.	Wszyscy mieszkańcy dobrze się znają.	7%
5.	Mała przestępczość.	8%
6.	Nie ma zagrożeń.	6%

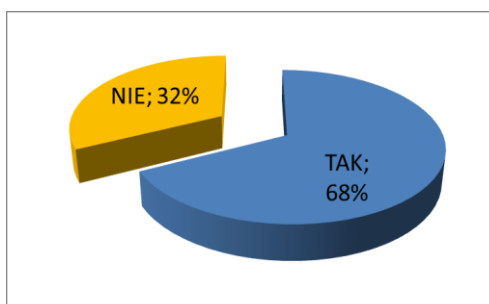

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, wymieniła:

1.	Słabe oświetlenie dróg.	16%
2.	Zbyt krótki czas oświetlenia tylko do 23.00.	4%
3.	Słabe oświetlenie parku.	16%
4.	Brak chodników.	12%
5.	Zły stan dróg (w kierunku Zagumnia).	4%
6.	Bezpańskie psy.	4%
7.	Zlikwidowany posterunek policji.	28%
8.	Żebrzący, pijani mieszkańcy.	16%
Inne odpowiedzi:		
Wyścigi motocyklistów.		
Gangi.		

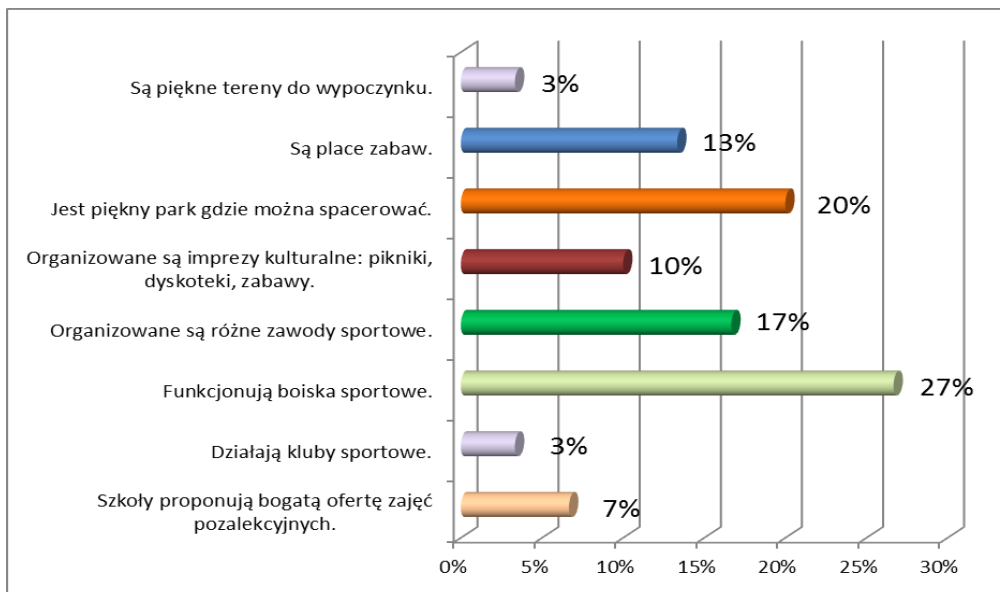

5. Czy młodzi ludzie mają atrakcyjną ofertę spędzenia wolnego czasu w Gminie Lipinki?

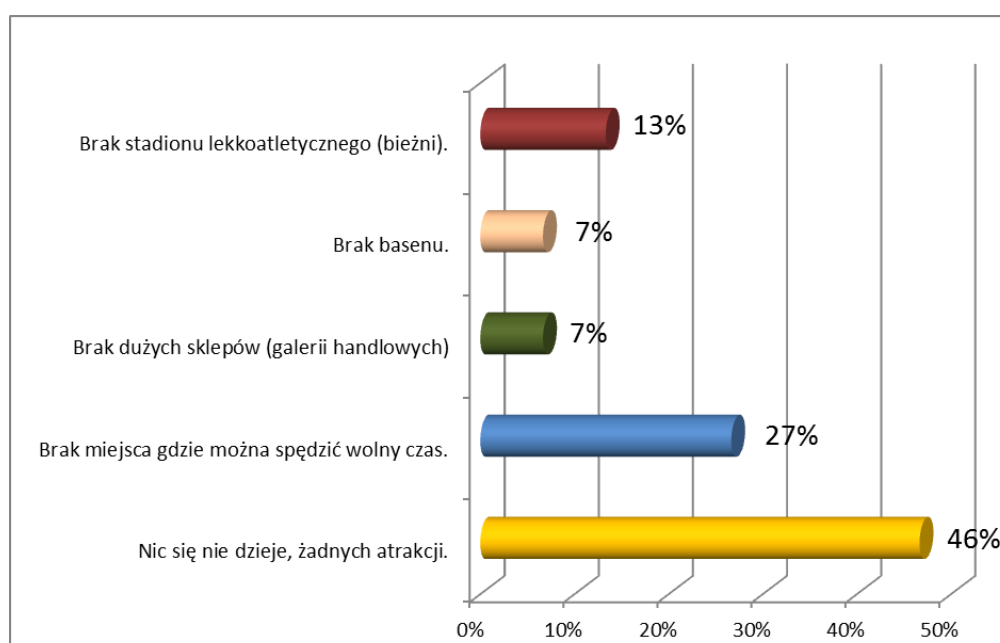
Młodzież, która udzieliła odpowiedzi TAK, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Szkoły proponują bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych.	7%
2.	Działają kluby sportowe.	3%
3.	Funkcjonują boiska sportowe.	27%
4.	Organizowane są różne zawody sportowe.	17%
5.	Organizowane są imprezy kulturalne: pikniki, dyskoteki, zabawy.	10%
6.	Jest piękny park, gdzie można spacerować.	20%
7.	Są place zabaw.	13%
8.	Są piękne tereny do wypoczynku.	3%

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Nic się nie dzieje, żadnych atrakcji.	46%
2.	Brak miejsca gdzie można spędzić wolny czas.	27%
3.	Brak dużych sklepów (galerii handlowych).	7%
4.	Brak basenu.	7%
5.	Brak stadionu lekkoatletycznego (bieżni).	13%
Inne odpowiedzi:		
Zamknięte boiska m.in. w Wójtowej.		
Nie ma dyskotek dla młodzieży.		
Mało imprez (festynów).		

6. O jakiej gminie marzysz? Proszę podać, co zmienilibyś/zmienilabyś w Gminie Lipinki zasiadając w fotelu Wójta Gminy Lipinki?

Marzenia o gminie:

1. *Gminie bogatej, spokojnej, bardziej rozwiniętej.*
2. *Gminie otwartej i przyjaznej dla wszystkich,*
3. *Gminie pomagającej potrzebującym (bezrobotnym).*

Młodzi ludzie najczęściej wprowadziliby zmiany poprzez:

1. *Wybudowanie zakładu z miejscami pracy.*
2. *Wybudowanie wodociągu, umożliwiającego dostęp do wody wszystkim mieszkańcom gminy.*
3. *Dokończenie kanalizacji.*
4. *Wybudowanie ścieżek rowerowych.*
5. *Wybudowanie chodników.*
6. *Remont wszystkich dróg (Rozdziele).*
7. *Budowę większej szkoły, osobnej dla klas podstawowych i gimnazjalnych.*
8. *Zwiększenie oświetlenia parku.*
9. *Budowę placu zabaw z wolnym wstępem dla wszystkich mieszkańców.*
10. *Organizację większej ilości imprez w czasie wakacji (festynów).*
11. *Budowę boiska szkolnego.*
12. *Budowę kortu tenisowego.*
13. *Budowę siłowni.*
14. *Dostęp do Internetu, darmowy WiFi.*
15. *Dofinansowanie fotowoltaiki, elektrowni wiatrowych, OZE.*
16. *Wybudowanie stacji benzynowej.*
17. *Rozwój kółek rolniczych i PGR.*

7. Jakie inne ważne problemy widzisz do rozwiązania w Gminie Lipinki?

Problemy zgłaszane do rozwiązania przez młodzież:

1. *Rozwiązanie problemu dostępu do wody.*
2. *Niewystarczające wyposażenie szkół w sprzęt.*
3. *Duże bezrobocie.*
4. *Brak zakładów pracy.*
5. *Wyjazdy ludzi w poszukiwaniu pracy.*
6. *Budowa ośrodka dla ludzi bezdomnych.*
7. *Budowa przedszkola w Rozdzielu.*
8. *Remont dróg.*
9. *Słuchanie głosu mieszkańców przez władze gminy.*
10. *Przywrócenie posterunku policji.*
11. *Poprawa oświetlenia.*
12. *Dokończenie kanalizacji.*
13. *Brak pomocy dla ludzi bezrobotnych.*
14. *Rozwiązanie problemu przystanku autobusowego.*
15. *Budowa stadionu lekkoatletycznego.*
16. *Poprawa bezpieczeństwa na drogach.*

9. Wyznaczenie obszarów zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszary zdegradowane zostały wyznaczone w oparciu o przeprowadzone konsultacje z mieszkańcami gminy Lipinki, liderami lokalnymi oraz władzami gminy.

Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego były również analizy dokonywane w oparciu o dokumenty strategiczne i planistyczne gminy Lipinki, ogólnodostępne dane z GUS, PUP Gorlice i inne.

W ten sposób uzyskano najbardziej adekwatny obraz występujących negatywnych zjawisk społecznych, wynikający z uwarunkowań przestrzennych, środowiskowych i społecznych gminy Lipinki. W procesie wyznaczenia obszarów zdegradowanych wzięto pod uwagę również czynniki wpływające na jej specyfikę. Gmina Lipinki jest gminą wiejską, gdzie społeczność jest związana z miejscem zamieszkania, przywiązaniem do rodziny i tradycji.

Wskazywane przez mieszkańców obszary zdegradowane w ich oczach jawią się, jako tereny predysponowane do procesu rewitalizacji.

9.1. Identyfikacja występujących problemów na terenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Lipinki

Negatywne zjawiska występujące na terenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Lipinki:

Negatywne zjawiska SPOŁECZNE:

1. Likwidacja istniejących miejsc pracy.
2. Wysoki odsetek ludzi młodych wśród osób bezrobotnych.
3. Wzrost liczby bezrobotnych, w tym przewaga kobiet - niedopasowany rynek pracy, negatywne nastroje społeczne.
4. Odpływ młodzieży (w szczególności wykształconej) do większych ośrodków miejskich.
5. Bezrobocie wśród młodych osób - skłaniające ich do wyjazdu z gminy.
6. Względnie dość duże bezrobocie wśród osób z wykształceniem wyższym — migracja z gminy, zniechęcenie młodych osób do kontynuowania nauki na uczelniach wyższych.
7. Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi - niskie kwalifikacje osób bezrobotnych.
8. Brak wsparcia w postaci doradztwa w zakresie rynku pracy i przedsiębiorczości ze strony gminy.
9. Brak koordynacji w zakresie promocji gospodarczej i kompleksowej obsługi inwestora.
10. Spowolniony rozwój gminy ze względu na brak inicjatyw ze strony społeczeństwa w tworzeniu stowarzyszeń i organizacji.
11. Stałe ubożenie społeczeństwa.
12. Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia opiekuńczego oraz doradczego.
13. Obojętność społeczna.
14. Niewystarczająca baza zabezpieczająca potrzeby społeczne (mieszkania socjalne, chronione, dla ofiar przemocy).
15. Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej.
16. Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia materialnego, pomocowego, opiekuńczego oraz doradczego.

17. Słabe dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.
18. Brak centrów doradztwa informacji i planowania kariery zawodowej w placówkach oświatowych.
19. Brak środków własnych gminy na organizowanie pozalekcyjnych form rozwijania zainteresowań i uzdolnień w szkołach.
20. Ograniczone środki budżetu gminy na dofinansowanie placówek oświatowych i kulturalnych.
21. Preferowanie przez część społeczeństwa pasywnych form spędzania czasu wolnego.
22. Brak umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego.
23. Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia.
24. Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego.
25. Starzenie się społeczeństwa – rosnąca liczba osób korzystających z pomocy GOPS.
26. Niewystarczający system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, obciążonych chorobami i starszych.
27. Postawy roszczeniowe utrudniające kompleksowość pomocy.
28. Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny.
29. Trudności z asymilacją społeczną, związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi.
30. Niska samodzielność i inicjatywność części seniorów.
31. Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi ubóstwa osób starszych, chorych i niepełnosprawnych.
32. Niekorzystna tendencja w strukturze wiekowej - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku osób w wieku przedprodukcyjnym.
33. Niedostateczny rozwój gospodarczy gminy powodujący konieczność podejmowania pracy poza nią i związane z tym negatywne zjawiska społeczne.
34. Niezadowalająca pod względem ilościowym i jakościowym oferta miejsc pracy w stosunku do potrzeb.
35. Niewykorzystany potencjał organizacji społecznych z terenu gminy.
36. Niedostateczna dbałość o czystość i estetykę otoczenia.
37. Mała liczba miejsc, które spełniałyby w miejscowości funkcje integracyjne dla mieszkańców.
38. Duża ilość osób korzystających z pomocy społecznej w miejscowości.
39. Starzejące się społeczeństwo.
40. Mała liczba działań skierowanych do osób niepełnosprawnych.
41. Mała liczba działań skierowanych do osób młodych.
42. Mała liczba działań skierowanych do dzieci korzystających z edukacji przedszkolnej.
43. Rosnące zagrożenie występowania patologii społecznych.
44. Wzrost zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.

Negatywne zjawiska GOSPODARCZE:

1. Odłogowanie dużej powierzchni gruntów rolnych z uwagi na zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej przez mieszkańców.
2. Nieopłacalność rolnictwa niskotowarowego.
3. Słaba promocja produktów rolnych.
4. Brak grup producenckich, zrzeszających drobnych rolników i przedsiębiorców wytwarzających ekologiczne i regionalne produkty.
5. Zwiększająca się liczba terenów przemysłowych po zamykanych kopalniach ropy naftowej.

6. Brak systemowego zagospodarowania terenów pokopalnianych i po wydobywczych,
7. Ograniczenie wydobywania ropy naftowej i stopniowa likwidacja istniejących otworów.
8. Likwidacja istniejących miejsc pracy.
9. Utrudnione zagospodarowanie terenu ze względu na zlikwidowane i czynne otwory wydobywcze ropy naftowej na terenie obszaru zdegradowanego.
10. Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych pod rozwój i prowadzenie działalności gospodarczej.
11. Brak zachęt inwestycyjnych dla inwestorów.
12. Spadek liczby przedsiębiorstw na terenie gminy.
13. Brak dużych podmiotów gospodarczych z kapitałem zewnętrznym, zapewniających miejsca pracy i rozwój infrastruktury.
14. Brak stref gospodarczo-usługowych.
15. Rosnąca liczba osób bezrobotnych.
16. Mała liczba inwestorów.

Negatywne zjawiska ŚRODOWISKOWE:

1. Niewykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy do jej rozwoju.
2. Zagrożenie powodziowe wykluczające przeznaczenie części terenów pod zabudowę lub inwestycje.
3. Występujące zagrożenie powodziowe spowodowane:
  - opadami o charakterze nawałnym niszczącym uprawy,
  - niedrożnością rowów i przepustów.
4. Braki wody w studniach kopanych na znacznym obszarze gminy.
5. Erozja gleb wynikająca z uwarunkowań geologicznych.
6. Zagrożenie środowiska ze względu na małą przepustowość oczyszczalni, zapewniającej odbiór ścieków z terenu całej gminy.
7. Zwiększająca się liczba terenów przemysłowych po zamykanych kopalniach ropy naftowej.
8. Dominacja przestarzałego i nieefektywnego systemu grzewczego.
9. Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych.
10. Zanieczyszczenie powietrza spowodowane wykorzystywaniem paliw konwencjonalnych do ogrzewania mieszkań (węgiel, drzewo).
11. Zbyt duża liczba mieszkańców korzystająca z węglowych kotłów i pieców indywidualnych – niska emisja.
12. Niski udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym.
13. Zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych ściekami przedostającymi się z nieszczelnych zbiorników wybieralnych (szamb).
14. Zła jakość wody w studniach kopanych.
15. Zanieczyszczenie wody w studniach kopanych substancjami ropopochodnymi na terenie Krygu i Lipinek.
16. Występowanie zjawiska suszy.

Negatywne zjawiska PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNE:

1. Niekorzystne położenie gminy na granicy dwóch województw /peryferyjność/.
2. Niezadowalający standard przestrzeni publicznej (centra wsi nie są zagospodarowane kompleksowo, tzn. brak odpowiednich połączeń komunikacyjnych z obiektami użyteczności

- publicznej i infrastruktury towarzyszącej, tj. brak parkingów, chodników, oświetlenia, małej architektury, zieleni urządzonej wokół budynków).
3. Nieprawidłowość i uciążliwość obecnego systemu komunikacyjnego w szczególności:
    - brak chodników przy drogach gminnych i powiatowych,
    - zły stan techniczny nawierzchni części dróg gminnych,
    - ograniczony komfort poruszania po drogach gminnych, spowodowany ich parametrami.
  4. Słaby system komunikacji przewozów osobowych.
  5. Brak ścieżek rowerowych i pieszych.
  6. Brak odpowiedniego oznakowania szlaków i infrastruktury turystycznej na szlakach.
  7. Ryzyko zanieczyszczenia środowiska na terenach do zainwestowania, pozbawionych systemów wodno – kanalizacyjnych.
  8. Niezadowalający standard przestrzeni publicznej.
  9. Brak przestrzeni do organizacji projektów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.
  10. Niewystarczająca infrastruktura oświatowa, turystyczna, kulturalna i sportowa.
  11. Znikoma ilość sieci wodociągowej w całej gminie.
  12. Niekorzystny stosunek sieci kanalizacyjnej do wodociągowej.
  13. Niski wskaźnik skanalizowania gminy.
  14. Brak lokalu zastępczego i niedostateczna ilość mieszkań socjalnych w stosunku do zapotrzebowania i niski standard części z nich.
  15. Niedostateczna infrastruktura turystyczna i pielgrzymkowa.
  16. Mała ilość infrastruktury rekreacyjnej, gastronomicznej, noclegowej lub jej zły stan.
  17. Brak żłobka.
  18. Niewystarczająca i nie w pełni gwarantująca zapotrzebowanie i bezpieczeństwo infrastruktura oświatowa na terenie gminy.
  19. Baza lokalowa przedszkola w Lipinkach niedostosowana do obowiązujących standardów i norm sanitarnych i przeciwpożarowych.
  20. Mała ilość infrastruktury kulturalnej nierozwiązująca problemów spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i turystów/pielgrzymów.
  21. Mała ilość infrastruktury turystycznej, co hamuje rozwój tego sektora.
  22. Mała ilość infrastruktury rekreacyjnej lub jej zły stan na obszarze rewitalizowanym – niemożność rozwoju sektorów tzw. około rekreacyjnych np. gastronomia, baza noclegowa,
  23. Niedostateczna infrastruktura sportowa.
  24. Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Negatywne zjawiska TECHNICZNE:

1. Infrastruktura oświatowa niedostosowana do obowiązujących standardów i norm sanitarnych i przeciwpożarowych.
2. Niezadowalający stan techniczny budynków użyteczności publicznej.
3. Niezadowalający stan techniczny dróg, infrastruktury drogowej.
4. Mała przepustowość oczyszczalni celem zapewnienia odbioru ścieków z terenu całej gminy.
5. Konieczność modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków.
6. Postępująca degradacja stanu obiektów zabytkowych.
7. Niewystarczająca ochrona dziedzictwa kulturowego gminy ze względu na wysokie koszty prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach.
8. Niewystarczająca lub o złym stanie technicznym liczba miejsc na obszarze rewitalizowanym pełniącym funkcje integracyjne/przyjazne mieszkańcom gminy.
9. Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

10. Gospodarka cieplna, funkcjonująca w oparciu o indywidualne źródła ciepła - brak odnawialnych źródeł energii, jako alternatywy dla tradycyjnych mediów grzewczych.

9.2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, która określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, zostało uznane za zadanie własne.

W przypadku, gdy gmina zamierza realizować ww. zadania własne, niezbędne jest wyznaczenie w drodze uchwały Rady Gminy w Lipinkach obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W świetle art. 9 ust.1 ustawy o rewitalizacji za obszar zdegradowany można uznać gminę Lipinki z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a także występowania na nim ponadto, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, bądź technicznych.

Ze względu na charakter gminy Lipinki, typowo rolniczej bez ośrodków miejskich i przemysłu za obszar zdegradowany został uznany obszar gminy z pominięciem obszarów leśnych, które występują w postaci czterech zwartych enklaw na terenie całej gminy (użytki leśne 31,0% powierzchni gminy).

Ponadto w świetle art. 10 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, ze względu na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego oraz planowane przez gminę prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych wyznaczono w drodze konsultacji społecznych obszar rewitalizacji cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, obejmujących sołectwa: Lipinki, Wójtowa, Pagorzyna, Kryg, Bednarskie, Rozdziele.

Obszary te cechują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, wśród których wymienić należy:

- ✚ nieprawidłowości i uciążliwości obecnego systemu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym w tym w szczególności: zły stan dróg, brak chodników,
- ✚ miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – niedostosowany do potrzeb, oczekiwań mieszkańców i potencjalnych przedsiębiorców / występujący chaos przestrzenny/,
- ✚ niewystarczająca infrastruktura kanalizacyjna i wodociągowa - obniżająca poziom dostępu mieszkańców do tych usług - zwiększająca zagrożenie dla stanu środowiska naturalnego,
- ✚ niewykorzystanie możliwości zastosowania alternatywnych źródeł ciepła na terenie gminy,
- ✚ degradacja stanu technicznego obiektów zabytkowych,
- ✚ niewystarczająca i nie w pełni gwarantująca zapotrzebowanie i bezpieczeństwo infrastruktura oświatowa na terenie gminy,
- ✚ mała ilość infrastruktury kulturalnej nie rozwiązująca problemów spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i turystów/pielgrzymów,
- ✚ niezadowalający standard przestrzeni publicznej,
- ✚ niewystarczająca lub o złym stanie technicznym liczba miejsc na obszarze rewitalizowanym pełniącym funkcje integracyjne/przyjazne mieszkańcom gminy,

- ✚ mała ilość infrastruktury turystycznej na obszarze rewitalizowanym gminy, co hamuje rozwój tego sektora,
- ✚ mała ilość infrastruktury rekreacyjnej lub jej zły stan na obszarze rewitalizowanym – niemożność rozwoju sektorów tzw. około rekreacyjnych np. gastronomia, baza noclegowa,
- ✚ niedostateczna infrastruktura sportowa na obszarze rewitalizowanym,
- ✚ niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- ✚ rosnąca liczba osób bezrobotnych,
- ✚ mała liczba inwestorów,
- ✚ spadek liczby przedsiębiorstw na terenie gminy,
- ✚ niedostateczny rozwój gospodarczy gminy powodujący konieczność podejmowania pracy poza nią i związane z tym negatywne zjawiska społeczne,
- ✚ ograniczenie wydobycia ropy naftowej i stopniowa likwidacja istniejących otworów,
- ✚ zwiększająca się liczba terenów poprzemysłowych po zamykanych kopalniach ropy naftowej,
- ✚ brak systemowego zagospodarowania terenów pokopalnianych i po wydobywczych,
- ✚ rosnące zagrożenie występowania patologii społecznych,
- ✚ mała liczba działań skierowanych do osób niepełnosprawnych,
- ✚ mała liczba działań skierowanych do osób młodych,
- ✚ mała liczba działań skierowanych do dzieci korzystających z edukacji przedszkolnej.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności		Powierzchnia	
1	Lipinki	31,10 %	2142	22,66 %	1506,0895 ha
			28		19,8 ha
2	Kryg	25,98 %	1790	15,98 %	1062,2073 ha
			34		9,95 ha
3	Wójtowa	23,24 %	1601	14,52 %	964,9831 ha
			19		10,6965 ha
4	Pagorzyna	10,93 %	753	10,10 %	671,2901 ha
			49		10,85 ha
5	Sołectwo Bednarka	2,35 %	162	26,80 %	1781,8589 ha
	Sołectwo Bednarskie	2,51 %	173		
			-		2,67 ha
6	Rozdziele	3,89 %	268	9,94 %	660,5573 ha
			-		0,43 ha
	GMINA LIPINKI	100 %	6889	100 %	6646,98 ha
		1,89 %	130	0,83 %	55,44 ha

OBSZAR REWITALIZACJI GMINY LIPINKI											
LIPINKI		WÓJTOWA		PAGORZYNA		KRYG		BEDNARSKIE		ROZDZIELE	
nr działki	Powierzchnia działki	nr działki	powierzchnia działki	nr działki	Powierzchnia działki	nr działki	Powierzchnia działki	nr działki	Powierzchnia działki	nr działki	Powierzchnia działki
2022/2,	0,0900	1286	0,0148	722	1,2800	1111/2	0,9045	464	0,3917	119	0,43
2024	0,4340	1287/3	0,2044	691/1	0,9900	1111/3	0,0316	729/2 (Pagorzyna)	0,1100		0,43
2025/3	0,0765	1285/2	0,1530	740	0,0100	1309	0,0791	651 (Pagorzyna)	0,0200		
2026/42	0,6382	1752/2	1,5676	31/10	0,0164	1310/1	1,1495	461/2	0,0186		
2026/31	0,2141	1752/3	0,0868	31/12	0,0048	1310/2	0,1997	461/1	0,0620		
2026/13	0,1205	1015/4	0,0072	734/2	0,0600	299	0,0198	463	0,0443		
2383/1	4,1459	1016/1	0,0015	306/10	0,1700	301/5	0,0275	462	0,1016		
2055/46	0,4574	1110/6	0,0927	306/11	0,1800	301/2	0,0356	730/2 (Pagorzyna)	0,0172		
2055/51	0,9388	757	0,0382	708	1,0700	300	0,0318	730/1 (Pagorzyna)	0,0616		
2055/81	0,5290	756/9	0,0980	339/3	0,0049	301/1	0,0256	726 (Pagorzyna)	1,63		
2055/52	0,4689	1111	0,2570	339/5	0,0036	301/6	0,0932	184	0,0968		
2026/1	0,4026	2004	1,8088	336/3	0,0014	301/7	0,0253	650/10	0,1100		
2384/2	0,2577	1298/2	0,0351	336/5	0,0120	1330	1,4300	650/4	0,0100		
2098	0,6107	1112/10	0,2603	324/2	0,0051	295/1	0,5029		2,67		
2099/1	0,8193	1279	0,0394	324/3	0,0700	298	0,0193				
2099/2	0,0481	1112/1	1,6039	332/7	0,0029	295/3	0,2129				
2100	0,5365	1997	0,7984	332/8	0,3300	295/2	0,2644				
2101	0,6348	1112/9	0,7598	325/3	0,0041	253/5	0,1242				
2025/4	0,0181			325/4	0,1000	247	0,1794				

2012/1	0,5180			305/4	0,0036	246	0,4581				
2104/4	0,1571	1253	0,1604	305/5	0,0800	248	0,1762				
2102/3	0,8531	1109/12	0,1507	290/3	0,0075	1336	2,8473				
2023/3	0,5609	1109/17	0,1492	290/5	0,0044	1104/3	0,1565				
2023/8	0,0897	1109/22	0,1832	286/1	0,0014	1104/1	0,2513				
2023/10	0,0920	413/2	2,2261	287/1	0,0123	1145	0,0280				
2023/7	0,2892		10,6965	289/1	0,0008	1146/1	0,2273				
2023/6	0,0285			306/15	0,4100	289/6	0,1892				
2102/2	0,1596			306/13	0,0100	1331	0,3606				
2023/4	0,0842			306/14	0,0900	291/3	0,1234				
2023/5	0,2258			306/12	0,0600	293/1	0,0431				
2022/1	0,0760			708	1,0700	294	0,1149				
2022/3	0,0236			306/8	0,2000	296	0,0561				
2021/1	0,4096			305/3	0,0500	251	0,0290				
2023/9	0,0244			304	0,2200	249/1	0,0289				
2384/4	0,1875			305/4	0,0036						
2383	0,0078			734/2	0,0600						
2090	0,3464			325/2	0,0600	475/3	0,2110				
2293	0,0450			332/7	0,0029	1350/1	0,2334				
2294	0,4535			332/8	0,3300	13502	0,1000				
2295	0,5447			333	0,14		10,99				
2298	0,4531			323/2	0,26						
2031/9	0,1170			323/1	0,43						
2031/6	0,2999			323/3	0,14						
2031/1	0,5761			337/5	0,43						

2031/4	0,1020			337/6	0,22						
2031/5	0,4725			337/7	0,19						
2524	0,0713			337/1	0,33						
				370/2	0,26						
2026/18	0,1684			371/1	0,003						
2026/19	0,1039			371/2	0,0037						
2026/39	0,2079			554/2	0,6						
2026/32	0,2095			549/2	0,54						
2104/3	0,0566			568/2	0,02						
2104/4	0,1571			549/56	0,27						
2026/8	0,1840					10,85					
	19,8										
LIPINKI	19,8	WÓJTOWA	10,6965	PAGORZYNA	10,85	KRYG	10,99	BEDNARSKIE	2,67	ROZDZIELE	0,43

Obszar rewitalizacji wytyczony w oparciu o powierzchnie działek zlokalizowanych w poszczególnych sołectwach gminy Lipinki – **55,44 ha**

Powierzchnia gminy Lipinki - 66,46 km² tj. 6646 ha – 20% 1329 ha

Ludność gminy Lipinki – 6889 mieszkańców – 30% - 2066 mieszkańców

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Art. 10. 2.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Źródła danych:

1. Strategia Rozwoju Gminy Lipinki 2014-2020
2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipinki na Lata 2015-2020.
3. Dane statystyczne PUP Gorlice.
4. Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych (IOSS).
5. [www. stat. gov. pl](http://www.stat.gov.pl)
6. Dokumenty strategiczne województwa małopolskiego:
7. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020 „Małopolska 2020.Nieograniczone możliwości”, Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020
8. Program Strategiczny „Włączenie Społeczne”-(projekt-Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 341/13 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 21 marca 2013 roku).
9. Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2013-2020 (przyjęty 19.11.2013r.).
10. Małopolski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014 – 2020.
11. Wyzwania Małopolski w kontekście starzenia się społeczeństwa. Podejście strategiczne.
12. Dokumenty strategiczne dotyczące nowego okresu programowania:
13. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
14. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020.
15. KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU i WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji.
16. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020.
17. Dane udostępnione przez Urząd Gminy w Lipinkach.
18. Dane udostępnione przez Posterunek Policji w Lipinkach
19. Dane statystyczne GUS-BDL
20. <http://www.gminalipinki.pl/>
21. <http://elipinki.pl/>
22. <https://www.google.pl/>